

סדר ליל שבת.

שסז שיר השירים לא אמר כע"ש או כליל שבת ודיבר בקדשו כי אביו הקדוש ז"ל ה' יכול לומר שיר השירים בכל ש"ק (ונהנ לאומרה בלי ש"ק (א) אחר רתפלה) אבל אני איני יכול לאמרה בכל שבוע רק עכ"פ כליל דתקדש חג אחר הסדר עכ"ל ה' (ועיי סי תרט"ו)
שסח אחר זמן הדלקת נרות בפניא דמעלי שבתא שבת הזדוזה לתפלת מנחה וקבלת שבת ולכ"ש (א) דמלית של שבת ולקח את הסידור בידו ופרס צאתו מפתח ביתו ישב א"ע מעט על הקנאפ"ע אשר בחדרו קם נכנס לביהמדר"ר בפנים חדשות מאירות והוא כחתן יוצא מהופתו ישיש כגבור לרוץ אורח

שסז (א) כן מבואר בספר סידרו של שבת (לגר"ק בעהמ"ח באך מים חיים זי"ע) שב' כי שורש שבת בו תשיר לומר שה"ש כלילי שבתות קורם דקידוש וע"ש ג"כ דמעט לזר ובסידור הקדוש ר' שבת זי"ע מבואר וז"ל תלך לביתב"נ ותאמר שה"ש לכבוד כלל העליונה ולעורר האהבה בין רודים לעילא ואח"כ יתפלל מנחה ע"כ. ועיין במדרש הנעלם וירא רכיום שחלה ר' אליעזר דגדול ער"ש ה' ופתח פומי' במעשה מרכבה ואוליו' ל' רי"ו מעמים בפסמי שה' ש ואורי לי כל עמיפתא ורזין עילאן דרור בשר"ש ע"ש ונראה מזה כדעת ס דור ר' שבת זי"ע ער"ש קודש מוכשר לזה אך אין להביא רא' מהקדושים שרפי מעלר שכל אחד עשר בזה לפי שורש נשמתו ועיין בספר כושינא דגורא בשם הגה"ק מוה"ר צבי מויריטשוב ז"ל ב פעם אחת ה' במעוזבו ורתחבא שם בחדרו עם חסיד אחד לשמוע שר השיר' מפה קדוש דרב ר"ר ברוך זי"ע וירי כאשר רתחיל בשיר ברתלרבות ורשתוקקות אמר תחסיד להר"ק מהר"צ ז"ל כי נבוכו רעיוניו מרוב האש אשר בוער בפרבו וכאשר אמר דפסוק ודגלו עלי אהבה מסכונני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני ממש נראד בי לוחטה אש סכיבותיו ויברח רחסי אש חי עמו כי לא הי יכול לשאת האש דגדולר ודגוראד והוא דאד את התולות ואת דלפידים והבית בלו כתר כאש. ויחוס לבו ויתאמץ לשמוע קול מלאך ר' עד כי בא אל הכתוב אני לדודי ועלי תשוקתו או כמעט הוציאו מדעתו ומחשבתו אך (רנה"ק מהר"צ ז"ל) אמר יהי מה חנני מוסר נפשי לך' בארבו לשמוע דגרי אלקים ח"ו כנתינתו מסני ואם ח"ו תפרד נפשי מגופי חנני לעשות רצון בוראי יתברך ואו נשמע עליו רוח חדשה ממרומים וירא אש ד' בבית אין לשער ואין לספר ועמד שם עד כי אמר הכתוב כי קוץ כסות אהבה וגו' רשפיה רשפי אש שלהבת יה אז מגני נודל התלרבות וחשתוקקות כמעט נתבטל במציאות ח"ו ור' ר' בעזרו עד כלותו לאמר שיר השירים והנה"ק מהר"צ דג"ל ר' אומר תמיד כי בעת אשר יסדר לו לפעמים ח"ו נפילה בעבודה מפגיל דמוחין וכדומה דנה הוא יזכור הרגעים היסרים האלה שרי' שומע שיר השירים מפי דק' שמעוזבו ויאורו עיניו כי דבריו רי' כלפיד אש בסיב לכבו הקדוש והמחוד זי"ע

שסח. (א) עיין דברי תורה (ח"א אות נ"ט) מקור לזה להתעמק בטלית בלי' שבת עיי"ש

ששם תפלת מנחה האחרון של השבוע בעש"ק התפלל בעצמו לפני התיבה (וזל"ת כשהל' יו"ט בעש"ס) והתחיל בקול אדיר ואש לוחם (א) הודו לה' כי טוב וגו' יאמרו נאולי ה' וגו' ולא אמרו כל פסוק חוץ רק אחר שנמרו תקהל סיים הש"צ כנהוג

שע' אחר הודו וכו' אמרו ההרזו ידיד נפש וגו' ובחרזו השלישי המתחיל ותיק יחמו וכו' שנדפס בסידורים אלה המדה לבי חוסה נא" אמר רבינו חנוסה מדויק אלי המדת לבי' חוסה נא ואל תתעלם הגלר נא וגו' ובמה שאומרים כזמר הלז "נפשי חולת אהבתך" כתב בספרו (דברי תורה חלק ב' אות נ"ב) בזה ל' ופלא כל עובר לכאו איך לא יירא לנפשו אנשים פשוטים כמונו לומר לפני הש"י נפשי חולת אהבתך" הלא זהו מדרגה גדולה מי שהוא בחי' חולת אהבה להש"י (ושאני הקדוש ומחבר דנוסח הלז שרי' במדרגה זו ועשאר אולי נ"כ רק לפני אנשים גדולים אודבי ה' כמותו שיאמרו משא"כ כנ"ל) וי"ל לכיון בעת אומרו נפשי חולת אהבתך" היינו שבזה נפשנו חולה שחסר לנו אהבתך באמת בלבנו וזהו חולי נפשנו ע"כ נבקש אנא אל נא רפא נא לה' שיהי' לנו אהבתך תקועה בלבנו וכה יתפא חולי לבנו בהראת לר' זכ' וכל"ה סדר אהוב כפסח תחת דא')

שעא לקבלת שבת וערבית הלך אחר לפני התיבה (וזל"ת בשו"ט א שחל יא"צ כ"א ס' ו' די' וזל"ת דוקינו בשבת התפלל בעצמו לפני התיבה) וחש"צ התחיל (א) לבו נרננה וגו' ורבינו עמד על מקום מושבו עם המלית על הראש בכל משך התפלה (ב) ולא ישב א"ע על הכסא רק אחר כרכו (אך בסוף שנותיו שרגלו הי' חלשים הי' יושב בעת קבלת שבת ועמד בכואי ונצא וגו') וכל התפלה דמנחה עש"ק וקבלת שבת וערבית הי' הכל מתוך הסידור ולא ככחול (ע' ו' לעיל בס' ש"כ"ר שכ"ו)

ששם (א) להתחיל בעש"ס הודו בנ"ל נתיסד מסרן הבעש"ט זי"ע כמובא בס' מאור עינים פ' בשלח

שעא (א) להתחיל בשבת לכו נרננה ליתא בראשונים עיין בסידור ר"ע נאון ובמחזור ויטרי ובאבודרם ובמדרנים שםבואר שגם בשבת מתחילים ברכו כמו בחול ועיין בדברי חב"י וחש"ע בס' רס"א שמנהגם ד' להתחיל מזמור שיר ל' וס' דשבת וכן רוא בשו"ת הרמב"ם סי' קי"ו שיש נודתין לומר בקבית שבת מזמור שיר ליום דשבת ועפ"י הארז"ל מתחילין כואי ונצא וכו' מזמור לדוד וכו' ע' בשער הכוונות וכפרע"ה ובמשנת המידים וכ"כ בסידור היעב"ץ שכן הי' מנהג אביו רנאון חכם צבי וז"ל אך המנהג ונוסח דידן לומר לכו נרננה רוא בסדר דיום ועיין בסידור דיעב"ץ שהוא ע"פ הרמ"ע ומיסודים על ששת ימי רחל ועיין ביוסף אומץ בס' תפס"ח שכ' "סדר קבלת שבת שנותנים בו חרש'ם מסרוב באו (נתקבל באמצע דמאה דרביעית לאלף זר) הוא מנהג ישר וטוב" עכ"ל וכן נתפשט אצל כל דבותינו הלמדי רבעש"ס זי"ע להתחיל לכו נרננה ועיין בספר עתרת שלום מה שכתב השייכות בזה לשבת עפ"י הסוד

(ב) ע'ין בבאר"ט סי' רס"ב שראוי לומר כל קבלת שבת כעמידה

שעב בכל עת שהי המלית על ראשו (א) הסיר השפרימי"ל וכשהסיר המלית מעל ראשו ושמהו על כתפיו (כנון בחזרת הש"צ בשחתפלל אחר לפני התיבה וכיו"ב) אז לבש השפרימי"ל על ראשו (ועיי סי' רב"ו)

שענ קודם מזמור לדוד חבו אמר הנוסח כזה, בואי ונצא לקראת בלה לכה דודי נצא השדה לקראת שבת מלכתא לחקל תפוחין קדישין" (כן הוא הנוסח בדברי סגן האר"י בפרע"ה ובסידורי רא"י לרמעיין בדבדיו) מזמור לדוד וכו' לא אמרו פמוק עם הפסוק רק הש"צ והקהל יחדיו והש"צ הי מסיים כמו בשארי מזמור מ (א) אנא בכח וגו' (עיי תפ"ב מ' לך)

שעד לכה דודי וכו' ח' מזמורין כנהוג (א) שמור וזכור בדבור אחד (כנדפס בסידורים) וכו' בחרוז לא תבושי התחילו ניגון אחר של שמחה באמירת ימין ושמאל (וגם כסוף שנותיו שדי' יושב באמירת לכה דודי עמד סכסא בחרוז ימין ושמאל עד אחר ברכו) הי עומד באש לוחם ועשה איזה ריקודין לקראת בלה לכבוד שבת מלכתא וכן באמירת בואי

שעב (א) עיין בלקוטי תורה לרקדוש רר"ר מרדכי מטשערנאביל ז"ע שכתב חמלית שלובש בשעת התפלל רוא בחי' אור מקיף עומד אור כשלמה ולכן כשרוא מלובש עם המלית ש לרס ר דספאד"ק ודשפרימי"ל גם לא ילך אז עם כובע דראש שקורין יארמילק"ע שתחתיר רשפר הוא סגן העור בכדי שלא ימשיך על מוחו בחי' כתנות עור כעין כ"א אור באל"ה רק עוד התמלין אזהרין על הראש כי בתורתו של ר' מאיר נמצא כתנות אור באל"ה כלומר שדי' מתעורר כפי לאור באל"ה כנ"ל

שענ (א) רמנגד לומר אנה בכח ליתא בס דוד האר"י סידור זאלקוא וכן לא בסידור משנת חסידים ובסידור שערי החסידים ר' חיים כרן (ובסידור האר"י) (ר) אשר) ובס דוד רנאון מל סא שנדפס בחי' רמחבר ובסידור עבודת רבנא דרג ר שמעון בער ריין בעיר אשנבאך ובסידור דעת קדושים להנח"ס מבזשטאטש ובסידור שער רשמים לרש"ר סבא אחר את עמו בשלום כסת מדליקין ואח"כ לבר דוד וכן נראה בסידור רמ"ס וכן בשער רבנות בבנות מזמור לדוד וכו' לא נזכר רמז כלל שיאמר אנא בכח אך גובע מפרע"ה שער רשבת פרק ו' שנזכר ברמז ודמסע ע"ש שדי' שמות ריוצאין מאנא בכח שייבין עם רז קולות שכמומור רבו (כמ"ש בתיקונים תיקון כ"א) וכן כתב בסידור האר"י ר' שבת ז"ל שיאמר אנא בכח בצור האותיות של מזמור לדוד חבו וכו' וכן טובא כזה בסידור תיקון שבת וכן בסידור התניא העתים אנא בכח שעד (א) בנוסח דפיוט של דסדר היום והרמ"ס נכתב זכור ושמור בדיבור אחר כי זכור נאמר בדברות הראשונות ושמור בדברות האחרונות אבל בכל הסידורים מנדולי דוד ודמקובלים איתא שמור ואח"כ זכור וכנראה מעל דפיוט בסידור כך שרמז שמו בראשי ההרזים וכזר מצינו בסידור הרמב"ם בנוסח התפלל בסדר מוסף שאחר דא הקדוש סתה ל הנוסח למשה צוית על דר סיני מצות שבת שמור וזכור" הקדים ג"כ מקורם, שמור ואח"כ זכור" ואפשר הטעם משום שנאמר (תהלים ל"ד מ"ו) סור טרע ועשר טוב ועיין מ"ש כס' מאד ושמש מ' ואתחנן

כשלום כשעמד (ב) כלפי צד מערב בפניו המאירים והי' ממפם ועולה
 ממפם יורד דלוק ישוב ברנה וקול זמרה אשרי עין ראתה (א)
 שעה בנוסח כואי בשלום צריכין לוטר בכל שבת ברנה כשמחה" וכצהלה
 דלא כמו שנדפס בסידורי האר"י"ל (במוסגר) ביו"ט יאמר כשמחה
 ומקורן כפי הנראה ממחר"י צמח ז"ל שכ' בן בהנהות חפרע"ה אמר
 לפי שאין זה מדברי האר"י ז"ל או מהר"ו צ"ע איך לשנות חנוסחא
 שהוא כזה לכל שבת בכל סידורי האשכנזים וגם של ספרדים חסדייקים
 (א) כשמחה ובצהלה" ובאמת שבת הוא זמן שמחה כמו שביארו
 האחרונים בזה דלא בתכבוד שור ז"ל וכן הוא בספרי וכ"כ הב"י בשמו
 וביום שמתתכם זה השבת ובווה"ק ככמה מקומות דשבת הוא יומא
 דחדוותא וכן הוא ככונת ישמחו במלכותך ע"כ אין לשנות ויאמרו גם
 בשבת כשמחה ובצהלה" (מאמר נוסח התפלה אות י"ז) באי כלה באי כלה
 (ב) באי כלה שבת מלכתא לכה דודי וכו

שענו אחר מזמור שיר ליום השבת. וה' מלך נאות לבש אמרו קדיש יתום
 ורכינו בין כשהי' לו יא"צ אחר אביו חק' (ב דמוכות שהל) בעש"ק
 ובין כשהי' לו יא"צ אחר אמו הצ' (אחש"ס שהל) בשבת אמר הקדיש הלו
 ג"כ (כנראה סברתו שחק"י הלו עולה לכאן ולכאן לעש"ס וגם לש"ק) ולא'

(ב) הסגנן דבעת שאומרים באי בשלום הופכים פניהם לצד מערב מובא בשער
 הכונות בדרושי ערב שבת שסרפכין לצד מערב ששם שקיעת השמש ועיי"ש
 רמעם ע"ס דסוד ועיין בפמ"נ המעם כמו שיוצאין לקראת'המלך לקראת תתן
 וכלה

שעה (א) בסידור שערי רחמים מרמקובל ר' חיים כהן רנוסח באמת גם בשבת
 כשמחה ובצהלה" וכן הוא בסידור עבודת הכורא להג' מר' שמעון בער
 ריין באנשבאך וסידור שער השמים להשל"ה וסידור הנאון מליטא שנדפס בחיי
 המחבר ועיין בסנהנין בזה שבת שכתב בפירוש שגם שבת זמן שמחה ועי'ן
 לשון שו"ת'הרא"ש בל"ה אות ה' דמדידת לשונו נ"כ משמע דשייך בשבת
 מצוה שמחה ועיין שו"ת תשב"ץ ה"ג סי' רצ"ה ושו"ת מהר"י סברנ"א סי'
 קכ"א ושול"ת שכנות יעקב ח"ג סי' ל"א

(ב) בסידורי אשכנז ליתא רק שני פעמים באי כלה וכן הוא באמת בנמ' פרק
 כל כתבי ובתיקונים תיקון י"ה אך בשער הכונות ובפרע"ה בשער השבת
 מנאר שב' פעמים יאמר בקול ובפעם נ' בלחש ומטעם זה לא נזכר בתיקונים
 רק ב' פעמים כנגד ב' פעמים שאומרים בקול והנ' בלחש אינו מזכיר ע"ב.
 ועיין בסדר היום ששם איתא לוטר ז' פעמים באי כלה וכן מובא בזכרון יהוד
 שכן הי' מנהג חנאון בעל אמרי אש ז"ל ואנו אין לנו כזה אלא דברי דאר"י
 שמפרש בן בתיקונים ואפשר למדש גם חנמרא באומן זה ועיין בס' מאורי אור
 שמה שנרשם בסידורין באי כלה ואח"כ לכר דודי לא יתכן אחר שסיכל פניו
 אבל בכל סידורי האר"י והמקובלים הוא כמו מנהג העולם

(א) וכשרי מרב בשעת כואי מלד עיין לקמן סימן השע"ד.

שיום שפסק מלומר קדיש חל בעש"ק צוה לו רבינו ג"כ שהקדיש שלאחר מזמור שיר ליום השבת יאמר עוד (זה הניר לתלמידו חב' החו"ב מ' בעריש וויינבערגר נ"י מהירשפאלווא) *

שעז בנוסח כנוונא וכו' רוא דשבת וכו' ה' מסיים לברכה לה בחדוה בנחיר דאנפין (ולא כי"א כנחירו דאנפין "ולומר" ברכו) גם הש"צ שעמד לפני חתיבה ה' מסיים רק כנז'

שעז בברכת "השכיבנו אבינו לשלום" לא ה' אומר ככל שבת ובכל יו"ט רק עד ותקנו בעצה טובה מלפניך ותושיענו מהרה למען שמך (א) דילג לגמרי מן והגן בעדנ והסר וכו רק התחיל מיד ופרוס וכו' (ע) בדרגות עמדת צבי ע"י סדר דאיו"ל לר"ר שבת ז"ל וסדר דרס ק וע' במאור ע"נ סדר ק מאמאנא ז"ל ח"ב שכתב שם שאם סער ואמר דאנ כי דשבע ע"ש

שעמ בסיום ברכת השכיבנו עמד מעל כמאז (עו אחר כל התפלה) ונוסח חסיום הוא "ופרוס עלינו סוכת שלומך" שכן הוא הנוסח במחזור ויפרי וכן הוא בדהו"ל כמס דרך ארץ וסידורי האשכנזים וזה יותר נוסחא מבוררת מן נוסח הספרדים ופרוס עלינו סוכת רחמים חיים ושלום (דבר תורד ח"י אות ב"ה) ושמו ואח"כ ח'ק

שם בשמ"ע של שבת הנוסח או"א רצה (א) במנוחתנו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מסובך ושמחנו בישועתך (עיין בדבר

שעה (א) כן מבואר באבודרדם ללגן מן והגן בעדנו ועי' בס דור של"ד מבואר נ"כ שיש ללגנו ועיין בספר עתרת שלום מזה ועיין מזה בסור סי' רס"ז ובשו"ע שם ובמ"א וסו' ז

שפ. (א) כן בנוסח אשכנז כנ"ל ליתא תיבת נא" רק רצו במנוחתנו וכן דוא בס חסידים תתפ'א ובמחזור ויפרי ובאו"ז ובשבו"ל לפס ובב"ח סי' רס"ה והגר בסידור ר"ע נאון וברמב"ם ובסור שם ובאבודרדם ובכל בו וכן בזה"ש ויפרי דף ר"ה נוס' ז ת בת נא" אך דבינו לשיטתו שאסור לנו לשנות נוסח אשכנז וזולת בדבר המבואר בנוסח האר"י נוסח דכולל ועיין במחזור ויפרי שגורס ופרשנו" במצותיך וכן ושבענו" מסובך דכל בחי"ן וכן הוא באבודרדם וכן הוא נ"כ בסידור ר"ע נאון אך בס' חסידים דנ"ל ובסידור של"ה ליתא ורנה נוסח סדורי ספרד ושמה נפשינו בישועתך ונוסח סידור ר"ע הנ"ל ושמה לכנו בישועתך וכן הוא באבודרדם אבל במחזורי ויפרי ובסידור של"ד כנוסח סידורי אשכנז ושמחנו בישועתך ודנה בסדורי הספרדים ויגותו בה כי ישראל סקדשי שמך וכן הוא בסידור ר"ע והרמ"ם ובב"י סי' הפ"א אך בסידור אשכנז ובאבודרדם ובסגדניס ובס דור של"ה ורב"ה ליתא תיבת "כל" ועי' במנ"א סי' רע"א דיש בתפלה זו ל"ה תיבת ובסידורי אשכנז שהוא נוסח רבינו כנ"ל נ"כ נשמר מנין תיבות הנ"ל

תורר חלס ז' אות ט' נ' שכ ילא לומר ושטח נפשנו" רק ושטחנו בישועתך
ע' ש' מעטו) ומהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו ה' א' באהבה וברצון,
שבת קדשך ויגותו כה (וביום רשבת ויגותו כו ובתפלת מנחה ו גותו כם
כמבואר במג א כס' רמ"ה ובשע"ת שם בשם השכנה ז' דטעם וכמבואר בוד נ"ב
במשנת חסידים וכסידור ר' שבתאי הטעם ע"פ דסוד) ישראל מקדשי שמך
ברוך וגו

שפא אחר כרכת מעין שבע וקדיש תתקבל אמרו מזמור לדוד ה' רועי
לא אהמר וגו' וח"ק וברכו כתרם (כמבואר בוד כס' דור דאריו ל
ופרע ח) וכשתי בעל יא' צ' בניהם"ד הי אומר הח"ק וברכו כתרם אף
שהש"צ הי אחר ופע' א' שחל בשבת יא"צ של הסבא קדישא הגאון מרן
בעל שו"ת מהרש"א אלפאנדרי זי"ע מירושלים הי' רבינו אומר בבית
המדרש שלו בליל שבת הח"ק וברכו כתרם במקום הש"צ (ובוס אמר
סר"ר אחריו)

שפב אחר תפלת ערבית (וכשריתר אכסו ז' בחיים נכנס מיר לביתר
אמרת שבתא טבא ונשק את ידך וד א את ידו ואח"כ) נכנס לחדרו (א)
וחסיר הסלית מעליו וגם מלבוש העליון המיוחד לתפלה ולבש כגד
(חאלאטי"ס) לבן שהי עליו כל יום השבת (שלא בשעת רתפלה) וישב ללמוד
שיעוריו נגמא וכמה ספרי חסידות נה"ת מתלמידי הבעש"ט הקדוש
ואכותיו ורבותיו הקדושים זי"ע עד זמן הקידוש

שפג אחר שעה או שתיים (ובימות דחורף לא נכנס מעולם לקידוש לפני שער
שכ"ג (א) וברוב פעמים מאוחר רחב) לבש (א) הסלית וגם האכנס ונכנס
לביהם"ד בפנים שוחקות וצחורות אצל השלחן הערוך (הגרות לדורם
באמצע דשלחן ודוא ישב לצד צפון וכמבואר בדרכי מרן האריו"ס) ועמד קצת
וחסתבל בגרות והתחיל בקול נעים לומר בניגון הידוע (ב) שלום עליכם
מלאכי השלום (ג) מלאכי השרת וגו' (ובכל סדר הזמירות ורסידוש הי')

שפג (א) בספרי מאסף לכל חמנות חלק ראשון סי' י"ה ס"ס י"ז דערות
מסם קתא דר"ב (פר' כ"ג עשרת הדברות סי' ו') מסור ומסך לרצויקים
רבותינו דקדושים שהי מחטמים כסליתם נ"ב בשעת קידוש עי"ש

(ב) עיין במנהגי מרן החתם סופר ז"ל שהוא לא אומר שלום עליכם כלל ואמר
הטעם שאין אנו במדרגת שטלאכים ילדו אותנו ועיין במסד וקציעה סי' ג'
בידור גדול שכל אחד יש לו שיבות לומר שלום עליכם ועיין כס' סידורו של
שבת.

(ג) עיין בהיכל דברכת לרנח"ס מהרי"א מקסארנא זי"ע בפר' בראשית שבהרוז
הראשון יאמר „מלאכי השרת" ואח"כ בואכם לשלום מלאכי רשלום מלאכי

(א) ודיד אומר שבת שלום ומבדך

(א) עיין מבדך לתעלומה ברכות (ירושלמי) דף ב'

המלית רם על כהפיו ולא על הראש) בואכם לשלום ברכוני לשלום ונו' והחרו צאתכם לשלום (ד) הי נדמה שלא אמר כלל ושוב אמר (בלי נניד) באמירה נעימה כי מלאכיו יצוה לך ונו' ה' ישמור צאתך ונו' ועד עולם

שפד (א) רבון כל העולמים אדון כל הנשמות אדון השלום (תיכות ארון כל הנשמות) רחור כוכ"ם ברכיות ומתיקות נפלא ולחשומעים יונעם מאוד ולא יתואר בחרט עלי נליון הלא למשמע אוון תאכר נפשינו) ותתחיל לומר בניגון הנודע מלך אביר וכו' עד מלך תמים דרכו ושוב באמירה נעימה מודה אני לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי על כל החסד וכו' וכו' ב

עליון ולא יאמר מלאכי דשרת שסוד מלאכי השרת רם כל צבא מרום ושלום צריכין להקדים לכולם אבל כשאומרים בואכם לשלום הם המלאכים רבאים בליל שבת עם הנשמד יתויר ורם נקראים מלאכי רשלום ורמלאב שרת אינם באים ואם שמעו מאז זה צדיק שאמר גם בחרו זה מלאכי דשרת ה' בטוח בקדושתו שהמלאכים באים אליו

(ד) איור אנש'ם מאנ"ש של רבינו אמרו לי שעמדו סמוך אצלו כדי לדייק אי אומר צאתכם ולא שמעו והנה בסידור דנה"ק חתניא ליתא צאתכם וב"כ בס' זכרון ידוד שרנאון ד' בעל אמרי אש לא אמרו נ"כ וכן מובאר בס' לקוטי מרדכי"ת שכן נרג דנר"מ בעל ימב לב זי"ע ומעמם שאין אומרים הרוז זה ספני שנראד באלו דוחה המלאכים מלפניו ועיון בסחצית השקל שמקיים רנוסחא ועיון בברכי יוסף שגורם בצאתכם" לשלום. ועיון בס' מאורי אור שמקיים נ"כ תנוסחא ועיון בשו"ת שם משמעון סי' י"ד באמצע התשובה מר שכתב ל שכ הנוסחא עי"ש וכעת מצאתי באוצר רס' של רבינו הנר"ק זי"ע בס' דור רנאון מליסא שנדפס בי"עמבערג שנת תרכ"ד ויש שם דנרות בכי"ק סמון דרדכי תשובה זי"ע ודאריך בזר דאין למחול דנוסחא רס' יש לומר כס"ש הברכי יוסף בצאתכם" לשלום וכס"ש הברכי יוסף שם שנמשך אחר מ"ש ברכוני לשלום ור"ל שיתברכו בזמן צאתם עב"ל אבל הערוגי אנ"ש של הדרכי תשובה שבסוף שנותיו לא אמר כלל צאתכם

שפד (א) רברכ יוסף האריך שאין לומר בקשת רבון דעולמים כדי שלא ישאף צריכו בשבת ועוד משום שיש בר דברים שאין ראויין לאומרו עי"ש ומרן דנה"ק בעל דרכי תשובה בהנחת כי"ס שם כתב על זה ודנה ברורינו עתה שענינו רואים לכל החסידים והתמימים והישרים שאומרים זה ועיון בס' זכור לאברהם ח"ג האו"ח בערך ש' שבת האריך בזה ובנידון אמירת ויהא רעוא שאומרים קודם קידוש שפאללו שם רבנים בענין זה ורמליצה רוא עפ"ד הרב שכנה"נ סי' קכ"ב דכיון שהוא תופס תפלה מותר ומד דקיי"ל שאל ושאל אדם צריכו בשבת היינו לומר שלא יעשה הוא תפלה או תחנונים מעצמו עי"ש באריכות ונרג מ' ש הברכי וסוף שם משום שיש בה דברים שאין ראויין לאומר בודאי כוונתו לפענ"ד על נוסח סלה ופחל לנו הכתוב באיה מידורים וכס"ש העיון תפלה בזה ורנה עתה שאין אומרים נוסח זר ונשמט מכל וכל מסידורים הנדפסין כעת ומ"ש שאומר ואינו מקיים כוונתו בענין למ"ש בו אשבות וכו' וכן משמע למקספ ועי' לבנו דיו והשי"ת יעזרוני ערב"ש ונשיב אליו באמת בתשובה אמיתית ולא נהי' ח"ו כדוכר שקרים עכ"ל שם כנ"ה

ואמר ברכני לשלום (ולא בשלום) ותפקוד אותי וגו' צוה למלאכך מלאכי
השרת משרתי עליון שיפקדוני ברחמים ויברכוני בטוהם לכיתי וכו'
(כמופ שנותיו שינו והניד כבואם לביתך") כי הדלקתי נרותי וכו' (בשעה
שאמר כי הדלקתי נרותי הבית בנרות והאליך וחמשיך תיבת נרותי) ואשנה
ואשלש עוד לתעיד וכו' (ועיין בנוסח התפלה באות ט' סח שהשינו בזה על מידור
ישועות ישראל שהוקשר לו חנוסח ואשנה" ואשלש עוד להעיד על בוסיו וכו' הלא
בבר שינה וישלש על בן שיגר שם רנוסחא לומר ושנית" ולחנם מרה ושינה ונעלם
ממנו פרש"י בכמה מקומות וכמו עה"כ ככר יעשה איוב וכן אשר ישכון רענן
אף שהוא לשון עתיר ובאמת הכונה לשעבר היינו שהי' רניל לעשות בן שייך
לשון זר גם על עבר ושפיר הלשון ואשנה" ואשלש" היינו שרגילין לעשות כן
בכל שבת ושבת ועוד כ בישועות ישראל בתנ"ד בשם מרן משינאווע וי"ע
שהי' אומר אצל ונרי מכובדים וכו' ויתיו דברינו נשמעים לעבודתך" וכתב
רבינו ע"ז שם שאינו אמת כי הוא הי' שם הרבה פעמים והי' בש"ס מאובלי
שלחנן דפרובים אליו ורניד מרן משינאווע תפלד זו בקול רם ולא שמע ולא
רניד כלל תוספות נוסח זר וגם כל אנ"ש שרי' אצלו תריר יעידון שלא הניד
זה עייש"ה בדברי רבינו מה שהעיר על כמד דברים על מידור זה) וסיים הנוסח
צאתכם ובואכם (ב) לחיים ולשלום (ולא כנדרס בסידורים צאתכם לבד)
מעתה ועד עולם אמן סלה אשת חיל מי ימצא וגו' בנינוח המיוחד לכך

שפת בין זמר אשת חיל לאתקינן סעודתא עלה לפניו ריח ניהוח לרצון
לפני ה' לקח איות מיני בשמים להריח ועמד לצד ימין השלחן
שהוא פניו כלפי מזרח ובירך בורא מיני בשמים ואח"כ לקח ב' אגודות
של הדם והי' לאחדים בידו והריח בהם ועדיין עומד בימין השלחן
(ונעימות בימינו מה נהדר די תפחות תוארו כמלאך אלקים עומד בדכיפות
נפלא ומשורר לעצמו בחשאי נינו דתעוררות ומתיקות שיררה לכל חורי
בטן והי' כנגן רמנן והי' עליו רוח ה' ותפעם רוח כל העם לאביהם שבשמים.
וניצוצי אורר וסדושה שרכו על תלמי הלכות עת דודים לרית שמניך
טובים בריח שרר אשר ברכו ה לא יסורו מעמנו לעולם בעזה"י) ואח"כ הקיף
קצה השלחן ועמד לצד שמאל פניו כלפי מערב וחזר לצד הימין (וכשרי'
אנשי שם ורבנים מובהקים על ש"ס שאז הי' רשלחן ערוך ומסודר כמו ד' או
ח' ורבינו ישב עם המסובין ברוחב השלחן לא חסריח עליהם להקיא ולעבור
לצדדים רק עמד במקומו והסיב פניו לימין ולשמאל בשעת הריח) ומשם מיד

(ב) מרן הדרכי תשובה זי"ע אמרו לי אנ"ש שלא אמר כלל „צאתכם ובואכם”
רק ואמרנו כרוך לשלחני דערוך מעתה ועד עולם א"ס ועיין בספר לקוטי
מחרי"ח שמביא שמרן הגה"ק משינעווע זי"ע בעל דברי יחזקאל הי' אומר
נוסח זה „צאתכם ובואכם לשלום” כמופ חרוז שלום עליכם ועיין לעיל בסו
שם"ג ובהג"ה.

למקומו ואמר זכור ושמוך בדיבור אחד נאמרו" (עין בשער חנונות ובפרע"ת ובסידורי ראריז"ל מקור להקיא רשלחן כנ"ל והכוונות לזר) והתחיל לומר אתקיננו סעודתא וגו' (בנינו המיוחד לכך) דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין וגו' אומר בשבחין וגו'

שמו בתחלת הזמר אתקיננו סעודתא חסיר קצת חספה חפרוסה על חללות וחי' מביט ומסדר הי"ב חלות אם חס על מכונם וכיסא אותן בהספה סיחרן חי' כך באמצע חי' שני חלות גדולות ארוכות כנהוג ותחתיהן שתי חלות קטנות עגולות חלולים באמצעיתן סימין ומשמאל של החלות הגדולות מזה ומזה חי' מונחים ב' פעמים חלה קטנה עגולה כנ"ל ועלי' למעלה מונח חלה קטנה ארוכה היינו ארבעה מצד זה וארבעה בצד השני וארבעה באמצע (ותמונות חלות קטנות רל"ו חי' מסעתן נאפות כמו שהי' אצל מרן רפרוש הר"ר אליעזר מדויטוב זי"ע שהנהיג מרן דרכי חשובה זי"ע לביתו לעשותן ככה להיותו בעל נכרתו) ובסעודה שלישית לא הי' שתי חלות גדולות כי אם חלה אחת גדולה שנעשית ונאפת מתוך י"ב חלות קטנות שנתחברו ע"י חתיכת בצק מסביב להן ואחר האפי' חיתה חלה קטנה אחת, (כזר נעשה לסעודה שלישית אצל מרן רפרוש בעל בני יששכר זי"ע) ותחת' חלה קטנה ונח סמוך לה שני חלות קטנות אחת ארוכה קצת תחת' ושאר השמונה ד' בימין וד' בשמאל כנ"ל (עין סדר ● ● כדברי מרן האריז"ל שצריך להיות מצד ימין כעין כנ"ל וכן מצד ● ● שמאל כזה וכל חלה שנים על שנים)

שמו כתב בספרו (המשר מאמדות מאמר תורת שבת תרומת אסור ודברי חזר ח"ו אות צ"ו) ששמע מסרן חנה"ק משינאווע בשם החוזה מלובלין זי"ע כי ככל עיר צריך עכ"פ אחד המיוחד והחשוב להניח על שלחנו בשבת י"ב חלות ע"כ וסיים חנה"ק משינאווע או אמנם שאר העולם לוקחים לחם משנה ועושים להמים ארוכים והם בתמונת שני ווי"ן וב"פ ווי"ן הוא י"ב היינו לרמז חי"ב הם כוללין א"ע עם חבני עליי' שלוקחים חי"ב חלות כמשמען עיי"ש

שפח אמר הנוסח רשימין וסתימין, כנוהה כל עלמין" (ולא, כנו" כל עלמין" יחא רעוא קמי' דתשרי על עמי' (ולא דישרי על עמי') ואמר יחא רעוא מן קדם עתיקא וכו' בכל חג' סעודות של שבת (ונוסחה בריס לא שמענו כי אמרה בלחישת זנ"ל שאין לומר וסדינה של ניהגם כי אין נידגם שולמין בשבת ועין ס"ש לעיל בס' ק"ה בשם רבינו ומצאתי נוסחתה בשער חנונות להאריז"ל בענין השלחן של שבת וז"ל תפלה טובה קודם כל סעודה מצאתי כתוב בקונטרס א' ונלענ"ד שאינו משם מורי ז"ל וז"ל זאת התפלה טוב לאומרה קודם כל סעודה מ' סעודת של שבת וזה סדרד יחא רעוא מן קדם עתיקא וכו' (כנראה בסידורים והסיום) רעודתא חנא וחסדא ורחמי כנהיר

עילאה וברעות' וחידו עלי ועל כל בני ביחי ועל כל ישראל עמך ויפרטנא מכל עמתי כישין דיתין לעלא ויוסין ויתירב לנא ולכל נפשנא הנא זחסרא ורחמי זחי אר כי ומוזני רויהי מן קדמיה אבי"ר עכ"ד שער הכונות ועין באמת לעקב דף ק"י ס' נ"ו שריבא דברי הכונות ומביא מסוד לומר תפלה זו בכל סעודת שבת מסוד"ק ויחי דרב"ה מלשון הוזהר תלת זימנין כיוסא וכו' ותמה על אותן שאין אומדין אותן ככל נ' סעודות של שבת ועין נ"ב מה כתשו יוסא אומץ למדן ההיד"א ו"ל בסו מ"ד שאין לומר כל הנוסחא הנדפס בסודי דידן ועין בזכור לאכדהם ח"נ או"ח ערך שבת ועין באמת לעקב שם שכתב שטוב לאומדן בכל סעודה אפי' בחול ועין נ"ב באור צדיקים למר"ם פאפריש ו"ל בחל' סעודה ס' ב"ב שטביא נ"ב נוסח הנ"ל לומר קודם מזוני ואפי' בחול וכחכ הנוסח כאומן זה "יהא רעוא מן קדם סתימא וכל סתימין רעוא וכל רעון דיהמשך מלא עילאה מיניד דרך או"א לו"א ומיני' לחסל תפוחין קדישין דמיניד אתיידב מזונא עילאה מרחי א דמזונין סנא לצדיקיא בנהירו דאנפין ובחירותא דלבא לנא ולכל ישראל אמנ" ע"ב הנוסח באור צדיקים שם ובבזר יבחר אך מ"ש שיש לאומדן גם בחול לא שמעתי מאיזה אדמו"רם תלמידי תלמידי תבעש"ם זי"ע שיאמרו בחול ולא נתפשט כן לאומדן כחול כמ"ש גם באמת לעקב שם ונ"ל רמזם הנם שמזוהר בשלח דף ס"א ע"ב שממש נובע קצת רנוסח יהא רעוא ושם דף ס"ב ברה"ר רבי יוסא סנא נראה שיש לו שייכות לומר בכל יום אך נלפענ"ד לכך אין אומרים יהא רעא כשברי ע"פ זורר דף מ"ח ע"א כל ברכאן דלעילא ותתא כיוסא שביעאה תליין ותאנא אמאי לא אשתכח סנא כיוסא שביעאה משום דההוא יוסא מתברכאן מיניד כל שיתא יוסין עלאין וכל חד וחד יריב מזוניה לתתא כל חד כיוסוי מדייא ברכר רמתברכאן כיוסא שביעאה ע"כ לשון הוזהר וכיון שכל הכרכר בא משבת לכך אומדין נוסח יהא רעוא בשבת)

שפט אח"כ אמר (נ"ב בלהישה) כל המזמור לדוד ח' רועי לא אחסר וגו' (עין ברברי מרן דאריז"ל שראוי לומר קודם פירוש מסוד דזור ה' רועי וכו' ועיי"ש הבונת לזר ושכל נ' סעודות יאמר כן) והי' לפניו ב' גביעות א' שהי' מוכן עם מים ושמן לתוך הצלוזת של יין ושמן והדיח מבפנים ומבחוץ את גביע השני של קידוש שעמד על סם קסן (ורכל הי' של כסף) ושמן היין לתוך הכוס ונשתתה בדביקות מחשבותיו המחזורים והביט בעיניו לתוך הכוס של יין ואחר חנכית הכוס נתתו לו וחוא קיבלו בשתי ידין וכשחי' בתו חרבנית תחי קסנה היא נתנה הכוס לידו וגם נכדו (צבי נתן דוד נ"י) וזה לזה למסור הכוס לוקינו רבה"ק זי"ע (ובשחי' אביו רנה"ק בעל דרכי תשובה ו"ל בחיים חיותו נתן רבינו הכוס של קידוש לידו) ונשאר הכוס בידו הימנית והתחיל בקול גדול יום תששוי וכו' ובהתחלת הקידוש הביט על הנרות וגם לתוך הכוס (עין מהו במג"א סי' רע"א ס"ב כ"ג ועין בסידור האריז"ל הכונר ע"פ חסד שצריך ליתן עיניו בתוך רכוס בשעת שאומר התיבות יום הששי")

שצ אמר „סברי מרנן“ קודם כפה"ג וכו' (א) זכרון למעשה בראשית
(בתיבת זכרון המשיך הרכב) תחלה (ב) למקראי קודש וכו' ליציאת
מצרים ושבת קדשך באהבה וברצון וכו'

שצא כל הסדר שלום „ליכם עד אחרי קידוש אמר בע"פ (לא מתוך סידור)
במסידה יושב ושתד רוב כ כס ונתן מתצל חית יין לתוך הכוס
אח ז מהכ ס דחצל חית ח סיף מהצלוחית לתוך הכ ס שלהו לב"ב
אחר קיד ש הסיר המלית גם דאבנמ סמג כמה פעמים אחר הקידוש
(ובפרט כשרי ושב בתענת בעש ק ע י יסמן ס תתכ ו) הביא לפני
מים עם לימני ע מררב לא בדרך (א) עליו כ"ל

שצב לנפ"י הביאו לפניו כלי עם מים מלאה על גדותי וגם כלי לערות
בח המים של נמילה ונפל ידיו ובשעת הברכה הנביא ידיו סמוך
לראשו נגד הפנים (עיין בסידור דאר"י שצריך ליזרר בזה שירי רנברת ידיו
בנגד הפנים ובפרט בשבת) ונהג הכל כנ"ל בס"י רע"ו רע"ז רע"ח

שצג סדר הבציעה לקח שתי חלות הארוכות וקפן (לרובן) ושני צדידן
מונחים על השלחן) כאופן שפניהם שלמטה חיינו שוליהם היו סמוך

שצ (א) מעם א' התנצל לפניו א' על חלישת כח זכרונו והניד לו רבינו שיכוין
בעת קידוש דל"ל שבת באמירת תיבת „זכרון“ למעשר בראשית להנביר
כח זכרונו למוכר ועיין בספרו מאמר תורת שבת פר ויחי שמסובל מהצדיקים
ז"ע סגור לזכרון כחורח לכוון בעת ס דוש בזכרון“ למעשר בראשית ש וטב
לו הזכרון ע"כ

(ב) עיין בסהרי"ל ובמחזור ויטרי וכן הוא ברש"י ברכות דף ס"ו ופ"ק
דכתובות דף ז' ע"כ ד"ה מידי דרות שגורסין „כי הוא יום תחלה למקראי
קודש“ ועיין ברמב"ן סר' ואתחנן מביא הנוסחא „כי יום תחלה“ אך בסידור
ר"ע נאון וברמב"ם ובאבודרהם ליתא בלל תיבות אלו רק הנוסח כנ"ל והנה
נוסח סידורי אשכנז כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל דעמים“ וכן הוא בסידור
ר"ע נאון ורמב"ם ובמחזור ויטרי ובמדר"ל ובאבודרהם אך ע"פ דאר"י אין
לאומרו וכאשר נראה בן מדברי חזוהר ויסהל שכתב שיש בברכה זו ל"ה תיבות
וזוא מתאים לנוסחתו של דבינו ועיין מזה במחזור ויטרי וס"ש בזה במג"א

שצא. (א) עיין בחיי אדם ובנשמת אדם שם שם"ל דרדקא שותה יין בכביעות
אז יין פוסר כל טיני משקין אבל לא בשותה רק כוס אחד או ב' ואין
ברעתו למשוך עצמו כ' וכו"ש כשמשקש ושותה רק כסמל לנמיו ולא מדני
לפסור המשקין אפי' חיי משקין לפניו כשער ברכה ועיין במשנה ברורה כביאור
הלכה מ' ע"ד שרוב האחרונים תולסין וס"ל דאם ח' לפניו אפי' לא קבע לשותת
יין נ"כ מהני לפסור שאר משקין כשעומדין לפניו בשעת ברכה ואצל דבינו
שהמים לא ר' לפניו בשעת ברכה אמר שרעתו ח' בזה ברעת הרב התניא
כש"ע שלו מ' ע"ד פיעד ד' דאין צדיק שיחי לפניו רק דעתו עליהם סני ואפי'
אינו קובע עצמו לשותת יין אלא שותה יין מעם לצורך מצוא כגון סידוש
ודבלה ושותה משק הרכר אח"כ נפמרים בברכת חין עיי"ש

זו אצל זו חוברות אשה אל אחותה והי' לאחדים ופניהם של מעלה נראית לחוץ לצדדין זו מצד ימין וזו מצד שמאל ואחזן כשתי ידי ודקדק שיהי' כל הי"ב הלוח מכוסות בשעת ברכת המוציא (עין בנמוקי או"ח סי' רע"א אות ב') ובצע גם כלילה על החלה של ימין (כיון שכן רוא דעת דאריז"ל שאין לחלס בוד בין סעודה לילה ליום עין בנמוקי או"ח סי' רע"ד אות נ') והי' אחזו בידו החלה הב' נ"כ כשעת (ביצועו) החיכתו את הא' ונובע ממרן הגה"ק בעל דברי חיים מצאנו זי"ע ואמר מעטו שכן הוא מכה לישנא דנמרא (שבת סי' ע"ב) חייב אדם לבצוע על שתי ככרות חיינו בשעת ביצוע ג"כ הי' לפניו ב' ככרות ולא שיהי' רק בשעת הברכה אחת בלבד (ע' נ בנמוק או"ח שם) חתך פרסה אחת לכבוד שבת והיה מובל המוציא במדה ג' פעמים ואכל ממנו כזית ואחר כך חתך פרוסות בעד ב' ב' שי' ומבל במלח ג' פעמים וקירב פריסת ב"ב לפרוסת המוציא שלו (א) (עין במרע"ה שער דשבת ובמידורי האר"י שיבצע כזית לעצמו נגד י' דרו"י ואח"כ יבצע בצ"ע שנית שיעור כביצר לאשתו ואח"כ תחבר יחד ונגשר חוד - אדני"י ואח"כ חתך דמשמש כעבורו פרוסה נד"ר דמספקת לכל דסעודה

שצד סדר המאכלים בליל שבת הי' שני מיני דנים כשני כלים (א) באחד סתם דנים מבושלים ובהשני דנים המוצים (ואר"ע סי' ש') שני מיני רומב (נ"כ כשני כלים וזה הנתיב מן הקדוש בעל דרכי תשובה זי"ע כמו שנהג נ"כ בוד רשכנב"ג בעל דברי חיים מצאנו זי"ע) אותה הי' ממורק בתוכה בצק (שקורין לאקשי ז') עם קמניות ובאהת בתוכה מין פשמידא (שקורין קעז'י') שני מיני בשר בכלי א' בשר בהמה ובהשני בשר עוף ואח"כ

שצד (א) וכדי לרשביע צהצחות את הנפש המתחקה אחר שורשן ומגרנן של צדיקים איך שרקדו ככל דבר כחוש השערה אפי' בתקרתם סאכל א' לחבירו לא אמנע פרי עמי לכתוב מה שסיפר רבינו זי"ל מעשה שר' אחרי המתלקות אכיתו ורבן של ישראל בעל רברי ד' מ מצאנו זי"ע שהי' יושב בראש ארמו"ד רנ"ק כעל רברי יחזקאל משינאווע זי"ע ודקרים לאכול סתם דנים ואח"כ אכל דנים המוצים ועמד אחיו רנ"ק הר"ב מנארליץ זי"ע וזווח ואמר איך כשנת הראשון כבר אתה משנה מנהג אבינו דעינו אשר דרכו כקודש לאכול מקורם הרנים המוצים ואח"כ הסתם דנים והשיב אחיו מן משינאווא והרים קולו ואמר רבותי' כתיב והייתם נקיים מה' ומישראל ויען כי אחי אמר עלי שאני משגר מנהג אבי ע"כ אניד לכם למען תדעו כי אבי הקדוש בשר' רב ברודניק ושם לא הי' דנים מצויים וראו כל רשבוע שירי' לו דנים על שכ"ס ובתחלת השבוע כשנזדמן בביתו דנים קנו אותן מיד וכרי שלא תלקלו החמיצו אותן שיוכלו לעמוד על ש"ס מכלי רפין מעטם ואח"כ מסוך לשבת ובעש"ס כשנזדמנו דנים חיים לקנות קנו והבינו ובישלו אותן לכבוד ש"ס בלי חימוץ

(א) המוסות שהתך די קטנה ואח"כ חתך בעבורו המשמש פריזר גדולה

המשה קערות עם מיני לפת (ב) כבד מעורב כצלים בתוכה מעי כהמה
מכולא (ע) בספרו נמופי או"ח סי רע א אות ב שמכנה אבותיו הקדושים
וכמד צדיקים זי"ע שרי נרנים לאכול בליל שבת ג"כ מול יתא ריינו מעי בדמד
מכולא או צואר עוף מכולא לצאת דברי דמ"א בסי' רס"ב בשם מהרי"ל שבת
שבקצת מקומות נדנו לאכול מולייתא שקורין פישטיד"א בליל שבת זכר למן
שרי מבוסר למעלה) ואח"ז הי' מין תכשיל יפת שנשנתה ונתחלה מוסר

וממילא בשרי לפנינו שני מיני דגים הללו הקדים לאכול את החמוצים סמנם
שה תדיר אצלו ותדיר קודם ואח"כ בשנעשר רב כצאנו שכאן דרנים מצויים
ולא רוצרכו לחבין באיזה ימים מקודם דנים חמוצים לצורך שבת דק עש
דרנים חמוצים נ"כ בעש"ס אך עב"מ כיון שהי' נדנו מאז לאכול הדנים חמוצים
כראשונה לא רצו גם כצאנו לשנות מנדנו לרדקם הדנים חמוצים באכילתן
תמיד משא"כ אנכ (ס) הנח"ס משינאווא) מעולם לא באתי לידך כך שיהי' ו
דרנים חמוצים אצלי תדיר ורגיל יותר כי על כן אין זה שינוי ח"ו רק הדגים
משומים דם חשובים והביכים אצלי ביותר ועדיף להקדים אכילתן ע"כ ורנה
נ"ל מעם נכון שהי' כופלין הצדיקים המאכל ע"פ דברי רבותינו בעלי התוס'
כפירושה על התורה מר פנחס על פסוק וביום חשבת איתא בשוחר טוב
בכל המוספים לא תמצא מוסף מועט בשבת וע"ז פירא שבת תנר לפני רסב"ה
ואמר לר רסב"ר שורו קרבן מוסף הראוי לך לפי שכל מעשיך בפוליס שיר
כפול שנאמר מוסר שיר ליום השבת עונג כפול" שנאמר וקראת לשבת עונג
לקדוש ה מכבר ענש כפול שנאמר מחלליה מות יומת לחם כפול שנאמר
לקטו לחם משנה לפיכך ראוי לקרבן שלך להיות כפול וכו' משל למלך שאמר
לעבדיו רכינו מעודת לכני הכינו להם שני מיני מאכלים לאחר שסעדו צוה
רמלך לרכין לו מעודתו אמרו לו עבדיו מר נכין לך אמר לרם ולבני מר רכינותם
אמרו לו כך וכך אמר להם ולי כמו כן אל תכינו יותר מכני כן רסב"ה נתן
לבני ישראל לחם משנה ביום דשבת לפיכך צור לקריב נ"כ לחם משנה וזהו
וביום דשבת שני כבשים עכ"ל ומכל רנ"ל נראר שבשבת נכון שכל דבר
שעושר יהי' משוגר מבימות החול ויעשה בפוליס.

(ב) יען כי נודע דרכו בקדוש של רבינו בחיבוריו המרדמים לחפש ולהראות
אחר מעשיהן של צדיקים הבעש"ט ותלמידיו זי"ע איך שכל מעשיהם
ותנועותיהם יש להם מקור קדוש ברח"ל וראשונים. ע"כ אצי' כזה בענין
אכילת שבת מה שראיתי בספר משמרת שלום (להד"צ מקיראנוב ז"ל) בסי'
נ"ח אות ו' בשם הקדוש מהר"י מרזין זי"ע ושאר קדושים דסוד מאכלי שבת
רומז לעשר ספירות ב אב לת דנים רומז להב"ד ובצלים עם שומן ושאר
המסתקים את הכלל ב רומז להסד גבורה כי דבצלים הוא רבר חריף ורומז
לגבורה ושומן ושאר"ד המסתקים רומז להסד ובשר רומז לתפארת כמבואר
בעץ חיים ורגלים שאובלין (עיין לקמן בסעודת שחרית שהבאתי מנהג רבינו
וחצדיקים לאכול בש"ס בבוקר רגלים) רומז לנצח הוד ואכילת פשמירא שקורין
קונע"ל רומז ליסוד ומעשה קדירה שאובלין רומז למלכות כמבואר בוד בתפלה
למשה מהר"ס זי"ע (בבונת אכילת ליל שבת) בסוד תבשיל וציפי קדירה.
ומקור לאכול בש"ס כל המאכלים שיחי בהם רמז לעשר ספירות דוא מתקוני
וזהו תס"ד (דא ס"ט ע"כ) וז"ל שם וכן לאטעמא בשבת מכל מאכלין מביין
בנין קשרא ולאקרא ברכאין לנבה מכל ספירין ולמקווי אשתקא מכלודו עכ"ל
התקונים. ע"כ כמ' הנ"ל.

לזמן ואה"כ הנקרא מעדפי'ל ובאחרונה תבשיל של (ג) פירות כמו תפוחים או תאנים וכיו"ב (ובכ"י סעודת של מצוה כמו ברה"ה ובזא"ה הי מדרגת שמאכלי דלפת שרכיאו על רשלחן יה' אחר מרם מין פירות של ברכת פרי דעץ ועיין לע"פ בס' ר"ץ)

שצה אכילתו מכל מאכל ה' רק מעט מועיר (עיין לעיל סי' ע"ט) בפרט מחלפת כ"פ בפעימה בעלמא רק מהדגים אכל קצת יותר משאר המאכלים (ונם ברה"ה וכיו"ב או אפי' בחול כשאכל דגים ה' אומר שזהו חביב לפניו לאכול ממנו שהמין דגים גדלים ודגים כמו שבראן הבורא ית"ש כלי (א)

(ג) עיין בס' דוח חיים להנאון סדר"ה פלאני ז"ל שיש לאכול כסעורות שבת תפוחים כנגד הסעודה דנקרא חסל תפוחין

שצות. (א) עין בספר תולדות אדם לתה"ק הר' ירושע מאוסטראווע ז"ל בסד ויהי (על המ' וידנו לרוב) שמיא בשם הרבי מלובלין זי"ע במעלת הדגים שהם פרים ורבים כלי חמימות ושאין להם חיסום מצד היצר וההו הכוונה וידנו לרוב בקרב הארץ שיפדו וידבו כדגים בלתי חמימות היצר רק לש"ש עייש"ה ועיין בספר דברי אמת להרבי מלובלין זי"ע בס' שמות דכשבת מצוה לאכול רוקא דגים גדולים כי דג מרמז לעולם ריותר נבזה דרוא הענא פק הא עינא רלא ניים ונמיר תדירא כמו דבתיב הנד לא יגום ולא יישן שומר ישראל ע"כ ועין במנהגת יעקב נ"כ לעינן אכילת דגים לפי שהרג אין לו עפעפים וע' ניו פתוחות ודוא רמז שהקב"ד עיניו אל יראיו להשגיח עליהם ברחמים גדולים ועיין בכני ששכר (במאמרי השבתות מאמר ח' אות כ) טעם לאכילת דגים בשבת לחיות במעשה בראשית נאמר נ' ברכות בנ' ימים זה אחר זה דצופים היינו ביום ד' ברכה לדגים זה ו' ברכה לאדם יום ו ברכה לשבת ע"כ האדם האוכל דגים לכבוד שבת מתבדך בברכ"ה משולשת והחוטם המשולש לא במדרד יתק דגם בנמטרי ז' ו' כו' בשם חו" במילוי כור יו"ד ה' ה' ו' ה' בנמטרי ז' ו' להשפיע מזונות לימי רחול עי' ש' ועיין בדר"ק בראש ת על פסוק ויברך אלקים שיש דג א' בים שאינה שוחה ביום השבת והוא נה כל חיות סמוך ליבשה או לסלע, ועיין בס' בית אהרן בשם הח"ס מו"ה שלמה סקאדלין זי"ע שמי שאין לו דגים על שבת סורס ידאנ כל השנר ועיין בספר נתיב מצותיך לרנ"ק סדר "א סקאסארנא זי"ע (מערכת אמונה שביל הששי אות ה) בשם חרבי מלובלין זי"ע שאמר תלמידו הנח"ס בעל עמרת צבי מוירמשוב זי"ע בסוד הדגים שסודו עתיקא קדישא כמבואר באידיא וכן בפרע"ה ס"ג בסוד רנמילה כי בחינות עתיקא מרוב העלמו לא נתגלה בו לא זרועות ולא ירכים אבל נגזו ונעלם בהם בסוד אות ו' בחי' דגים ע"כ. וזה הכונה שאנחנו עושין הדגים כעש"ס במילוי עם בצלים ועם מלח ומתחבין אותן עם הדגים דס דס עד שלא ניבר רבצלים וכן נותנים בתוכו לחם (ברעיו"ל) יש בוד בונד ע"ס דסוד כי הדגים דוא מוד עתיקא כנ"ל ומבואר באידיא כלא ברא מלחא תליא בסוד גון רכתא של נצר חסד מזל עליון בסוד מזל ולח"ם כנודע וכשנצמרה אליו הסל"ת סוד מזל ונקח ועיין באכילת ערב יום רכפורים שסוד ע"ב נצר חסד דוא לכדו חסד מתוס שכן מתוס ורכ חסד ממה בלפי חסד ומשהמלכות עולה עד מזלע ששם שורשה ומתקן מידותו דיניה על ידי תרין מליין נון עם מלח שמבטשין זה עם זה וכן כשסמלאין חרנים עם בצלי"ם

שינוי ומעשר ידי אדם ועין בספרו שער יששכר מאמר יום הקדוש אות כ"ג לענין מעלת הדנים וכותב בשם זקינו רנה"ס מר"א אבר"ק ריוקוב כי דנים ר"ת י"ג מ'כילין דרחמי עיי"ש באריכות בענין זה) והי' מדקדק לאכול את העין וגם מהראש של הדנים ולא אכלן ע"י כף (וע"י מזלג שסורין באפי"ל לא רשתמש בשום מאכל) רק באצבעותיו ואמר הרמז שנאמר וכל דני הים בידכם נתנו לאכול דייקא בהידים ולא ע"י דבר אחר ובשר הי' מדקדק לאכול כזית מבשר בהמה לכבוד שבת עיין בספרו נמוקי או"ח (סי רע"א) לפי"ד הספרי (פר כדעלתך) וכיום שמחתכם זה השבת ואין שמחה אלא בבשר צ"ל ישבת בשר כמ' (ב) ביו"ט גם יין הגם שבזמן ביהמ"ק קיים אין מקריבין שלמי שמחה בשבת צ"ל דאז הי' צריך להכין בשר מאתמול וא"צ לשלמי שמחה רק ביו"ט וכשהביאו לפניו הקערה עם המאכל לא אכל עד שהעלו על השלחן עוד קערות לאיזה מחמסובין והי' מדקדק על

יכו"ן כי בצל"ם רם אחי"ה אלהי"ם ארנ"י עיין בכונת השליך תיקון לאלפים משם הדנים אד ד אלהים אדני העולה בצל"ם ותכוין לדמשיך אוד מן נצח הסוד מזלג קרישא אל תיקון לאלפים ובה נסתקין הדנים של אחיה אלהים אדני הנקראין מצולת ים ובהניער אל ונסה מזלג רתחתון מל"ה תכוין לדעלות ולברר דחיות שבקליפות אל מין נוסבין עברה"ס בשם החודר מלובלין זי"ע (ועין שם עוד כונות לאיזה מאכלים איך לבוין ולהידר לתקנם ולהעלותם לשורשן לקדושה ועיין שם שכן בכל מאכל ועשיות ומנהגי ישראל בנשמיות וכן כמלבושיהם יש כהם חוין ורוי רדיון וכל תנועה נרשם למעלה כשעושר ביהודים) וע' ב' יודעי בינה להנ"ס דרד אלעזר מלאנצוס זי"ע בפר' כראשית שהדנים הוא בסוד צדיק הי' עולמים וכן רוא כנגד הכמה שהוא בנגד סדר קדשים ועיי"ש בסוף פר' זה שלכך הדנים נ צולו בעת רמבול שרני"ם ר"ת נ"ג מכליין דרחמי ולא לחנם נקראם בשם זה ונתעורר עליהם סדת דרחמים ע"כ. ועיין למסן סי' תנ"ב בשם רב נו במעלות הדנים ועיין כס' אור למאיר לחנה"ס סבוקאנוסס ז"ל כן רנה"ס מו"ה דוד מדינוב זי"ע שמיני על הפסוק את זה תאכלו מכל אשר כמים אותם תאכלו וכופל הענין לרמז כאן, סד שאיתא בס' דמצוד לאכול דנים בכל נ סעודות שבת וזה הרמז כמ"ש את"ם תאכלו אתון אס"ת בהי' שבת והנדר דנ' סעודות רמז נגד אברהם יצחק יעקב ובא הרמז כאתון אמת דרגא דיעקב נגד סעודת נ' שאיתא בספרים אשר אז עיקר רזמן לזר עכ"ל

(ב) פ"א בסעודות יו"ט סיפר רבינו מנדל ענין זהירות לאכול דייקא בשר בהמה ביו"ט כי פ"א קרה אצל סרן חבצל דברי חיים מצאנז זי"ע ביו"ט שני שלא הי' לו בשר בהמה ונצטער מהו עד מאור והי' יושב אז אצלו כסעודה אחד מבדולי חסידיו שהביא עמו בשר בדמד מבושל מעיד מושבו לצורכו ע"י משך ימי יו"ט ונשאר לו עוד מעט ערך כזית שלא הי' בו צורך אכל במדבן שאין זה עולד על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן ולכן לא רזייר מהו כלום, אבל כראותו נדל צער רבו לאין שיעור סיפר לרבו שנשאר לו ערך כזית בשר בהמה בבית מלגו ויען הרב, סדר קח נא את הזכית בשר כאשר דברת והביאו לו לזאת בו ידי חובת מצות שמחת יו"ט בהלכתו ויעש כן, ע"כ.

זה הגם שלמעמים נשתהה זמן מה בין העלאת קערתו לבין העלאת קערות העם

שצ' אחר אכילת הדגים ה' נפל קצת מים על ידיו לא הריח הפה (וע' דרכ תשובה ס' מ' פ' ב') והי' דרכ גם כן להוציא השניים תחתונים בפה (שהי' לו שינים תוחבת משה אחת) והדיוחן וקנהן והגיהן הורה קודם אכילת בשר והרומב. וגם פעם סעם יי"ש אחר אכילת הדגים ואמר (בשם צדיקים) כי אחר אכילת דגים ישתו מיד יי"ש ועושיין בזה צירוף שם שד"י כמו שמומכין אחר סיום השירה ושמו אחד — ישתבה (עין לעיל סי' ס"א) וע"כ אין ליטול ידיו כנהוג אחר אכילת דגים רק אחר שתיית חיי"ש ולא יהי' הפסק הנפילה בין צירוף השם עכד"ה וכשהי' משקה שכר על השלחן הי' מוקדק לשתות מתשכר מיד אחר המעימה מחיי"ש ונשמע מפה קרש פ' א' שזח צירוף ורסו על עיקר תהולת ישראל ותקותן לגאולה שנאמר לרחל אמנו יי"ש — שכ"ר לפעולתך וגו' וישבו בנים לגבולם

שצו מכל מאכל הי' מחלק ונותן שיריים להמסוכין ולהבאים ועומדים מסביב להשלחן הסתור וראינו איך הי' לו בזה ענינים ודרכים עמוקים להמשיך ולהשפיע שפע רב איש על מחנהו ואיש על דגלו לפ' צורך ישועתו והקערה של הרומב (אחר שנמר אכילתו במדה ובמשל ובמספר הכפות ביחודיו) הי' מחדר ומחור אחר איש מצויין ליתן לו וכשהי' אחרים חוספין ותחבין כפותיהם בתקערה בטרם שאכל מי שנותן לידו הי"ש נער בהם זכנ בשארי שיריים הי' מקפיד מאוד שלא יחמוץ א' חלק תכירו ואמר כ"פ אין אדם נוגע במה שמוכן להבירו וכי אתה צריך לישועה זו שצריך זה וכשנפל מקצת מן השיריים על השלחן הי' מנביח ומקבץ ונתן ליד המקבל חלקו וכשנקרא א' לשיריים ונשתהה עד שדחק ובא וקירב אליו הי' משים ויחד לו מקום להלק חלקו ובנתיים חילק מהקערה לשאר אנשים וכשהתקרב האיש לקח ונתן לו חלקו המיוחד וכ"פ כשהי' על ש"ק אורה מצויין ממדינה אחרת ורכינו נתן לו כוס יין או קערה עם הרומב וכי"כ ואמר לו „תזכר בזה עבוד כל מדינת וכו' שיוכו לישועה" וכי"כ וכן המשכיל התבונן בעת חלוקת השיריים שהי' קורא כ' פ בשמות בני אדם המקבלים כיוון לצרף יחדים בראשי מיומי שמתיתן זה לזה יחדיו וחבל בכזונה מיוחדת אשרי העם שכבה לו וכן הי' מקפיד אחר נמר חלוקת איזה מאכל שלא לומר כי איננו עוד (כל"א „עם איז שוין נישם רא"). ואם שמע מאחד דברים כאלה הוא אומר הלילה לומר כן דק ישנו עוד ויהי' בעזת"י כל מוכ בלי הרף ועיין בספרו דברי תורה (ח"א אות י"ג וח"ב אות ב') בענין השיריים שנהנים החסידים לאכול ומקורו מירושלמי ועיין שם עוד (באות ג') מכמה צדיקים שהי' נוהגין בעת שלא הי' יכולים לאכול מהמאכל מפני חולשתם וכחצא והגיהו ידיהם סביב להקערה ואמרו דרך צחות הגה

קיי"ל ידיים מקדשין ונתנו מזה שיריים וכותב לזה ג"כ מקור מירושלמי ועיין עוד שם בדברי תורה כח"ג אות מ"ב.

שצה תוך המעודות בליל שבת וביום שבת הי' שותה מעט יין בין מאכל למאכל וגם הי' טובל כ"פ פרוסת חלה בכוס של יין ואכל ואמר שהוא בבתי' ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין" ועיין בגמ' אר"ה (פי רע"א) מ"ש מענין חיוב שמחת יין בשבת כמו ביו"ט והי' נהוג שהבע"ב העמידו יין על שלהט ע"י הנבאי שהי' קורא בקול שמות המעמידים בפרשות וכשחל יומא דהילולא של צדיק מאבותיו ורבותיו הקדושים צוה רבינו להעמיד על' שמו נ"כ יין לכבוד ההילולא ובאמירת לחיים" אמר והשיב לחיים ולכרחה" (עיין לעיל פי סע"ג בהג"ה אות כ') רק בפיו ולא נתן ידיו וזאת כשאחד הושים ידיו נגע לעומתו בידו קצת ועיין דברי תורה (חלק ט אות ט"ו) מ"ש בזה

שצט' בין אכילת הבשר ובין אכילת הפתות הי' מזמר בעצמו עם המשוררים הזמר (א) כל מקדש שביעי וגו' עד תשועת עולמים ואחר גמר כל המאכלים הי' מכבד לאחד שיומר הזמר מה ידידות מנוחתך את שבת המלכה וכו' (ולא שום שאר זמירות. וזה בשבת הנזכר וכיו"ב שהוסיפו לומר גם מענינא דיומא)

ה הי' מדקדק מאוד שלא לחסור המפה מעל השלחן אפי' רק מקצתה ולא יחי' מגולה ונראה כלל דף השלחן מתחת המפה כי אם מכוסה לגמרי בשי"ם

תא החרעם על מי שהי' ישן או נרדם ומתגמנם אצל שלהט המהור בעת מעודת ש"ק בפרט בעת שהי' יושב ודורש בד"ת (ועיין מ"ש בזה בדברי תורה ח"ט אות י"ג)

תב. במעודת הקל תפוחין קדישין דליל ש"ק הי' ניכר בפני קדשו בבחי' פחד יצחק יושב ודומם ובמיעוט שיוחה רק במחשבותיו המהודות (ועיין מ"ש במאמר תורת שבת פר' לך בשם הרמ"ע ו"ל בעשרד מאמרות מאמר הקור דין ח"א פכ"ג שאמרו בשם רארי' ו"ל כי מעודת ליל שבת מעודות זכותו של יצחק וכו' ושל שחרית תעורר זכות אברהם סבא חסידא וכו' ושל מנחה תעורר זכות יעקב אביהם וכו' ועיין עוד מ"ש רבינו בפר' חיי שם) וביום במעודות עתיקא קדישא הראה פנים מסבירות יותר בשיחות קדושות עם המסובין

שצט' (א) הזמר כל מקדש כלומה רגלם בסידורים טובא במחזור ויטרי רק בסוף הנוסח שם ר' אלקי ישראל הבא תמים ויש עוד שם חרוז יותר מהנרמם בסידורי רידן ועיין ג"כ מדר בסידור יעב"ץ מ"ש בסוף דנוסח ועין בישיבה שער מ' ברכה שקבלת היא שהזמירות שנתפסו כישראל נאמרו ביוח"ק

תג. כשהעם שכביהם"ד בשעת הסעודה חי' מרבים שיחה ודברים
ביניהם צווה בכרכיא עליהם שלא לבלבל אותו ואמר איך לא יבוש

מפני קדושת השבת לדבר בו דברים במלים כי קדוש היום לאדונו

תד. אחר גמר הזמר מה ידידות כנ"ל (שצ"ט) פתח בחכמה באמירת

דברי תורה (א) באש לוחם ובקול נעים וערב לאוזן שומעת ומדברותי

הקדושים הלא הם כתובים וחוקים על לוח לב אנ"ש ותלמידיו וחדר הוא

לכל חסידיו ולזכר עולם יהיו באמירת ד"ת על שלהנו הי עיניו סגורות

זבעת אומרו דרשה לרבים הי בעינים פתוחות ומעטו ומקורו סבואר

בספרו דברי תורה (ח"ג אות ז"ו)

תה. כותב בספרו (דברי תורה ח"ד אות נ"ד) שצריך לומר תורה בכל הג

סעודות בש"ק דכן סבואר בשער היחודים בסופו פי' שירים של שבת

(זארא"י ז"ל) להר"י צמח ז"ל והתורה צריך להיות בהקדמות מאדם גדול

וגם שאחד גדול יאמר והשאר הסמוכין ישמעו וירחשו בלבי' להבין עד

היכן הדברים מגיעין (ולא ישנו או שנת תרומה) ולא שידברו או בעת

הסעודה ד"ת יחדיו כנהוג בפלפול רק שאחד יאמר כנ"ל וכמנהג

האדמו"ר"ם צדיקי אמת שלמדנו מהם דכן סבואר להר"י צמח שם וגם

יש ללמד מהזמירות האר"י ז"ל לשחרית לעמר פתורא ברזא יקירא

עמיקא ומסירה סמך גדול ומפורש לסם שנהגו כ"פ הצדיקים לומר אז

דברי תורה עמוקים בחכמת האמת הנם שאין מבינים ושומעים ורק הוא

חכונה כהא"י ז"ל לעמר פתורא ברזא יקירא כנז' עכתד"ק ועיין עוד

בספרו (דברי תורה ח"ב אות ב) שצ"ל ד"ת בכל סעודות שבת והראה

מקור לוח ועיין עוד בד' ח"ו אות ס נ

תו. בעת שאומרים תורה בתשלוח בש"ק וכיוצא וכן אחר הדרשת לרבים

צריכין לסיים בברכה ככלל ובפרט דכן מצינו במדרש רבה (פר' וריים

פ"א סי' מ') א"ל הקב"ה למשה חזאיל וקיבלו עליהן תוכחתך צריך אתה

לברכן וכי' וסיים מהי' ולמוכיחים אנעים ועליהם (על השומעים) תבא ברכת

טוב (דברי תורה ח"ז אות ג"ט) *

תז. לברכה"ז שחף והדיה חכום מבפנים ומבחוץ ומוג קצת מים בחיין

וכיכר לא' מהשובי המסובין לכרך ברכת הויסמן ובעצמו מסר חכום

תד. (א) כן הי מנהגו של זקינו רנה"ס בעל שם שלמה אב"ר רפה שלא לומר

תורה רק אחר אכילת כל התבשילין ואמר סעמנו וניסמוקו כי שמע פ"א

בצאנו מאת דד"ק ד אחר' מקראתא ז"ל שהגיד בשם אביו הר"ס בעל סאור

ושמש ז"ע כי דרכו בקורש חי' לומר תורה לפני המסובין בשעת הסעודה בין

מאכל למאכל ודי' נמשך כדברי תורתו חרבה עד שנצטנו המאכלים אשר לפנינו

ונילו לו אח"כ מן השמים שמקדיין עליו בזה יען כי עי"ז מנית להצטנן מאכלי

ש"ס ע"כ. ומצאתי שמקורו עוד נפתח בגדולי הראשונים ברופת מי' נ"ד ח"ל

אחר שאכל התבשיל שחמטין יש מזמרים ומידות בשבת ע"כ.

(ובעת שיר' דסיק מן מדרש"א אלפאנדר ז"ל תולד רזכור לפריש בתך סיום דברי תורתו

בסעודה רצא ורעין

להמברך (ורבינו בירך דיומנו רק בסעודה של שית תמיד) ועיין לעיל מסי ש"א עד סי שי"א.

תח בשנים קדמוניות לא שינה ממנהג הצדיקים ואבותיו הק אחר הסעודה ובהם"ו כליל ש"ק והלך לחדר התפלה שבבית דירתו וישב על השלחן השני ששם הכיאו לפניו פירות ובירך ואכל וחלק להמסוכין וחי' מזמרין ומרקדין במחול והוא ביניהם בזמר רננו צדיקים ונ' וחילקו ג"כ יי"ש (ורי' נקרא רננו צדיקים ברוינפען) וזמרו ג"כ תנו שבה ושירה ונ' (כאמצע זמר רמתה ל וס שבת קודש הוא) עד שיר שפדה לי ויחיד סגולה היו יושבין במסיבה זו ורבינו הרבה בסוד שית משרפי קודש מעשי מרכבה מצדיקי עולם כנדע שהי' לו יד ושם טוב ופה ולשון הוצק הן כשפתותיו ותייר גדול ובקי וידוע סיפורי צדיקים לאין שיעור ולאין ערך כל רז לא אנים לי' אך בשלדי שנות מלחמה העולמית (תרע"ח—תרע"ט) נתכמל סדר ישיבת שלחן הזה לפרקים עד שלכסוף נתכמל לגמרי (וזלת בש"ס שיר וכו"ס של סוכות ובשביעי של פסח) * סכל ליל שבת ושבת ומעמו ונימוקו עמו ולא זכינו לאורה זו רק נכנס רבינו להדרו פנימה יחידו ובירך על פרי לכבוד שבת והתחיל לומר לעצמו בריקודין ספוז ומפחי לפני ה כנינון ידוע לאל אשר שבת סכל המעשים" וכו עד חמה יפארוך סלה ואח כ חומר תנו שבה ושירה ונ' וחזר לשיעורי לימודי ה עד שהספתו שינה

ה ל כ ו ת ש ב ת

תמ הא דאסור למעום קודם קידוש זהו דוקה כשתוא ודאי לילה אבל בין חשמשות אין צריך להחמיר (מנה א ח"א סי כ"ג)
תי צמקים (ראזיניסיים) שבישלו אסור לקדש עליו ולא היו יין רק מעם מאכל של צמקים ואם רוצה לקדש על יין צמקים צריך לשרות אותם קודם במים ג' ימים (מנה"א ח"א סי ס"ה)

תיא אם קידש על היין וקודם ששתה הכוס נודע לו שעל היין יש שאלה שחוא סתם יינם ויש לו יין אחר ידי קידוש לא יצא וצריך לקדש עוד הפעם וברכת כפח"ג ידלג דיצא בזה דיין קידוש פומר גם יין של אח"כ ושל תוך המזון כמו שכתב הרמ"א בס"י ר"מ דאם כירך על היין ונמצא מים עכ"ו כיון שהי' דעתו לשרות אח"כ יין יצא בזה ויוכל לשרות אח"כ ה"ג בזה. (מנה"א ח"ב סי י"ח)

תיב אין להתיר לכנות בהכ"ג בשבת ע"י נוי בקבלנות אע"ג דכנין בהכ"ג הוי מצוח (מנה"א ח"ד סי ל"ח)

תיג לענין מכירת תארגנדעס והניפער לגברי בשבת להשות בהם מלאכה וכפי שנדפס בשו"ת מרן הדברי חיים (ח"א תאנ"ה סי' ז') נוסח השפער

מכירה ובגו אדמו"ר משינאווע וי"ע הרעיש שלא לעשות כזה כי יבוא מכלול והפקרות בחילול ש"ק בשדות וכתים באמת לא הי כיניהם שום פלונתא כי אב ובגו שראו את החידוש בתורה אך להחזיק מוסדותי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי כי מרן רשכבה"ג בד"ח זי"ע מירי באותן שפורצים ומקילים בזה וכבר התירו להם הנאונים מפח"י ו"ל שם בנאליציען כמ"ש בד"ה ובכה"ג הוי דומה לתד דגיסין (דף ז"ח) במופקרת ופרוצה הוי כאנוסה ורשאי ת"ה למיעבד איסור קל כדי שלא יעבור הע"ה איסור חסור שנפרץ ודש כבר בו וה"נ שם במכירות השדות ע"י שטר מכירה שנעשה להם כהיתר גמור לכתחלה ואם לא יודקקו להם הרבנים לעשות עכ"פ שטר מכירה כדת יעברו ויהללו ש"ק ועד שיאכלנו באיסור יאכלנו בהיתר דחוק מדינא עכ"פ. משא"כ מרן משינאווע וי"ע צווה כיון שבמדינת אונגארן כל יראי ה' הנגידים והנכירים בעלי השדות ישמרו ש"ק כראוי ולא יעשו כלל ע"י שום היתר שטר מכירה וכאשר יצא לאורה הם' דברי חיים שכמה וכמה מהיראים בנאליציען הקילו ביותר וסמכו עצמם לעשות שטר מכירה ותלו באילן גדול מרן הד"ה וחשש אולי עי"ו יתירו להם גם באונגארן וגם היראי' ה' למכור ולעבוד ע"י שטר מכירה ע"כ הרעיש כי דברי אביו זצ"ל לא נאמרו ליראי' ח' כמבואר בתשו' שם וגם בח"ב שם בסי' כ"ט ובסי' ל' עיי"ש ולפי"ז צריכין ליותר תרכנים ונדולים שנותנים סמלול בעצמם ומפריזים על חמדה גם לקלי הדעת מבני הדור החדש בעוה"ד (גם במדינת אונגארן) ויש להם ניסער ושדות למכביר ואינם רוצים הרבנים לעשות להם שטר מכירה ועי"ו מוכן שמחללים אנשים האל' ו' ק בפרהסיא וממילא יצא מן דכ"ל בכל עניני תוה"ק כי קיי' ד כמ' ד בחולין האי תנא שבת הסירא לי' כע' ז וכיון שמחלל ש"ק בזה בלי שום היתר מכירה כודאי יצא מן הכלל כולו ע"כ צריך לחשוש כי אולי הקולר תלוי בזה בצואר הרבנים בכה"ג כשהוכים לתחמיר ביותר בזה בלי מעם רק כל ערום יעשה בדעת, וישקול במאזני משפט התורה והאמת. (נמוקי או"ח סי' רס"ג)

תיד אין חשש מלעשות נשואין בעש"ק ואדרבה שמענו מרבתינו ואבותינו הקדושים וי"ע מתלמידי תלמידי הבעש"ט הקדוש וי"ע עשו כבונה חתונת בניהם ובגדים בעש"ק ועשו מעשה לבעול לכתחלה בליל ש"ק (נמוקי או"ח סי' ר"ט)

תמו מותר לרקד בשבת וביו"ט ולמסק ביד בדרך שנותנים החסידים ואנשי מעשה (מת"א ח"א סי' כ"ט). *

תמו מי שצריך לו בהכרח לצאת בבתי עינים (בריל"ע) חיינו שהוא קצר תראות ויש לחוש לתקלה בדרך אם ילך מבלעדה מותר לצאת בהם בשבת ג"כ אפי' במקום שאין עירוב אך צריך שיהי' להם ידיים כפופים

שיהי' מהודק באזון שאינם עלולים ליפול ומי שיש לו יכולת להיות לו קבועים הזכוכית כשל זהב גם הידים יהי מזהב או הדבר קיל יותר ובעיירות הנדלות כמו לונדון פאריז ווינץ ברלין וכהנה כרהוכות הנדולים מקום המסתבר ביותר דבדאי מ' רבוא בוקעין בו ביום דהוי רח"ר דאורייתא יש להחמיר (מנח"א ח"ג סי' ד')

חיו מה שנוהגים שירצאים במיכעל (ובפולין נקרא פאטשילע) כשיוצאין לחוץ משימין אותה על הצואר אין בזה איסור כיון שזהו דרך מלבוש כשיש רוח או קרירות מבהוץ וגם אם יש לו כבר מספחת על צוארו מ"כ להנצל מצינה שהוא סכנת נפשות כ"פ משימין כמה מספחות על הצואר ע"כ אין איסור (נמוקי או"ח סי' ש"א)

תיה סי שמת ר"ל בבית החולים ובאם יניהוהו שם בבית המאדמען קאממער יש לחוש שינתחוהו (פעצירע"ן) יש להתיר במקום שיש עירוב לנושאים יהודים הקברנים ללקחו משם ע'י שיניהו בהמטה ולהניה כבר בהמטה (נמוקי או"ח סי' ש"א)

ח"מ כשהוצרך להעריך המורה שעות (פמו) שלו כדי שלא יפסק הלכו החמיר לעצמו ונתנה לאחר אפי' לגדול להעריך ואמר שאין בה איסור כי הוא צורך היום כדי לידע הזמן בדיוק לענין תפלה וביו"כ ולהעביר תווינקער (צייגער) ממקום למקום כדי שיגיע למקומו בדיוק לא החמיר כלל רק עשה בעצמו וביו"פ לא החמיר גם לענין הערכה והעריך בעצמו המורה שעות שלא יפסק הלכו

תב. מביא בשם אביו הגה"ק זי"ע שתי דרכו ליותר ולהזהיר שלא לתת מלה לתוך המדק בש"ק בכלי שני כיון שעל הרוב חרומב חם עדיין מאוד גם בצחרים ותי' מרגלא בפומי' לומר שאין כדאי כשביל מעט המלה (שחושבים להטעם ותר המדק) להפסיד עי"ז את ברכת רה"ק הרמ"א וז"ל שכ' והמחמיר תבא עליו ברכה אך כשכבר החמין בכלי שלישי כמ שהוא המנהג אצל הב"כ שנותנים מתקדירה לתוך קערה גדולה ומסגה לתוך קערות המסוכין אין צריך להחמיר ואפי' שהם חמין עדיין הרבה ומותר לכתחלה לתת לתוכה מלה (נמוקי או"ח סי' ש"ח)

תבא מעה"ע או קאר"ע רותח שנלקח בשבת מתוך התגור שנממן שם בעש"ק מותר ליתן לכתחלה לתוך הפערמ"א — פלא"ש לשמור חזמו ואין כאן בית מיתוש (תשובת בכתי"ס לתלמידו הה"ג מהר"ש רוס"צ דפה)

תבב. הוזהיר לאנשים היושבים אצל נחר מיים ויש אנשים הרוצים לעבור במוצ"ש לעבר השני אודות עסקם והנכרי המנהיג אינו עומד על משמרתו לאחר שהחשיך הלילה ע"כ הרוצים לעבור במוצ"ש הלכים

אצל הספינה סמוך לכין חשמשות ומחשיכים שמה עד צאת הכוכבים — שאמור עפ"י הדין — אך יש היתר שהישראל כשירצה לעבור בנהר במו"ש שיקנה שביתה מע"ש לישב כל כיה"ש בתוך הספינה בהיותה עומדת ואז יוכל להחשיך לעבור במו"ש (ומ"מ יש לרדור שלא להחשיך זולת לדבר מצוה מנח"א ח"א סי' י"ג)

תכנ בעיר שעושין תיקון עירובין ובמקום אחד או במיעוט איהו מקומות נפרץ ויש שם שורת של אילנות (גדולות וחזקות שאי אפשר להתגורר) שאין בנייהם י' אמות בין אילן לאילן בודאי כשר ולא הוי פריצה (נמוקי או"ח סי' שס"ב)

תכד גם במקום שדירים מושעים מחללי שבת ואינם מודים בעירוב וכיוצא דדינם בנכרי כיון שיש רשות לשר העיר או לשכירו ולקיימו להעמיד שם חיל ואם שוכרין הרשות מא מהם או מהשר מחני להניח עירוב (נמוקי או"ח סי' שצ"א)

תכה מי שמחמיר לעצמו במקום שנעשה העירוב כדין שלא לישא שום חפץ מקובל מוקינו הגה"ק בעל בני יששכר ו"ל שאמר שהוא בכלל מי שאינו מודה בעירוב ומטעם זה נתג עצמו וקינו הג"ל (כשהי בעירו או במקום שהוחזקו דעירובין בסוכ) ביציאתו לחוץ מביתו בש"ק לקח לתוך בגדו מפתח וכיוצא כדי שישאחו במקום העירוב ולא יהי' בכלל מי שאינו מודה בעירוב. ע"כ. ורבינו מביא מקור לזה שהוא גפתה עוד בגדולי הראשונים ו"ל התשב"ץ ומוכא בברכי יוסף שכ' וסי' שלנו נקפו בזה (בתיקון עירובין) הדיוטות נמורה הוא או סינות נורקה בו ע"כ וכן הוא ג"כ כשער חתנות (ענין רחיצת פניו ידיו ורגליו ענין העירוב) שכ' והנה ראיתי לסודי ו"ל שבשחרית יום שבת הי' מליך עטו המלית והחזמש מביתו לביהכ"נ וגם הי' מוליכו לבית המבילה אשר מחוץ לעיר צפת ת" אותה הגדעת ולא מקפיד והושש לחקור בענין העירוב שנעשה בשיתוף כל מבורות צפת ת"ו או אשר נעשה לבית המבילה אם הי' נעשין כהלכתן או לא עכ"ל ומי' רבינו דבריו הגם שבשערי רחמים דיני מנהגי הנר"א מוולנא ו"ל (הל' שבת אות צ"ג) כ' שמנהגו הי' שלא לישא כלל בשבת אפי' במקום שיש עירוב אכן מנהגינו ומנהג אבותינו ורבותינו הקדושים וי"ע לדיקדק לישא במקום שיש עירוב וכדעת מרן הארי"ל והתשב"ץ ו"ל כדי לחזק אמתיות דברי רבותינו והכו"ל שהתקינו עירובין ושללא להיות ח"ו (בחסש) בכלל מי שאינו מודה בעירוב ויסודו משלמה המלך שאחז"ל כשעה שתיקן עירובין יצתה בת קול אם חכם בני ישמח לבי גם אני (נמוקי או"ח סי' שצ"ד) (רבינו הי' מעורר לתקן עירוב במקום שאפשר לתקן)

תבו בשבת קודש מותר (א) למבול במקוה בלי פקפוק (נמוקי או"ה סי שכ"ו)

תבו (א) במעשה רב להנר"א ו"ל אות קב"ה מבואר לענין טבילה בשבת אם צריך למבול טבילה עזרא מוטב למבול במוצאי שבת ולא בשבת כי א"א להודיר שלא יבוא לירי מחיטה עב"ד אבל כבר נהגו כל החסידים החולקים אתר עקבות חב"ש"ט זי"ע ותלמידיו ותלמידיו תלמידיו למבול בשבת בכוזר וכמבואר בספרים קדושים שאמר רב"ש"ט שבש"ס בכוזר יש שכר ברמקוה עוד יותר מערב שבת ועיין נ"כ בשער הכוונות לסרן דאריו"ל בענין הטבילה ושהחיות משבת ש"ל שם כי הנר אם נטמא בקרי או בתשמיש הסמך אין צריך להזכיר כי הטבילה אז מוכרחת אבל אף אם לא הוצרך למבול לסכה הנו' צריך למבול בכוזר ביום שבת והוא כדמיון מה שביארנו לעיל שצריך למבול בכל ערב שבת לפרש שם רחול לשבת בן צריך עתה טבילה אחרת כי הפרש נדול יש בין קדושת ליל שבת לקדושת יום שבת שרוא קדושה יתירד עיי"ה ועין בדבר רבינו בנמוק או"ה שם מה שכתב על כ אור הנר"א שפסק דלא כמנ"א כוזר כלי שום ראי ודעלר בראי' דעיקר כמנ"א להחיר למבול בשבת וגם מתמך שם על הנ"ה שנמצא במעשה רב שם שהביאו ראי' משבת קב"ו שאין למבול בשבת וכ' דהמעין בנמרא יראה דמשם יש ראי' אימכא והרעיש על אותן הקהלות שנמצאו עוד מעט מזער אולי בנליו העליון ובפרט באשכנז אשר יסגרו במזרז המקוה בשבת לבלתי יתנו (היינו שימחו עוד) וימנעו רבים מעשות מצור למבול בש"ס לקרוי ת"ז בודאי רע המעשה וגם הרבנים שסחוקים בידם בוד הוא בודאי עקשות בלבם יצר חשוב כרמות חמת עכשיו ובשבע תועבות ר"ל ה יצילנו עיי"ה באריכות

ואעתיק באן סיפור נפלא ששמענו מדבינו ז"ל בי פעם אחת נסע זקינו רנר"ק הר"ר משה ליב סמאסיב זי"ע על ברית מילה סמוך לוויילנא (כנודע שהי' מהדר אחר מצוה זו ליסע אמ"י לכמה פרסאות) ובל רבפר שם הי מאנש'ם החולקים אחר עקבות מרן דגר א ז"ל ודברית הי' בעש"ס ולא רי אפשר לו עוד ליסע דביתו ונשאר באותו ישוב על ש"ס והי' בעש"ס לפנות ערב בליכחו למקור ויצא אל סחוצ' למחנה וחי שם בית א' שנתאספו אנשים ונשמע קול בכי ויללה ונכנס לתוכה וראה כי מושבב במטה א נוסס ר"ל והעם עמדו סביב ליציאת נשמה וחקר ודרש מד זה ומהו מתלמו ותם דשיבו לו מה זר עמיקם רלא תראו המצב עוד בו נשמתו ואמר לרם רניתו לי ואמשר אוכל להושיעו ושחקו עליו ודחו אותו ולגורל רפצרתו שניתוחו סמוך לו רניתו אותו וקירב לרנסם ואמר הנו לי מעט צמיתית כדבש ונתנו לירו ושפך לתוך מיו ל דנטם מלא כף רבש ופתאום נשתנה לצורה אחרת ותחי רוחו ושבה נפשו ופתח עיניו ונתן לו שנית עד שעמד והקים נופו בהמטה ובעמידת רגליו וצוה כי יתנו לו ככל עת יותר עד שיסום ויתהלך בחוצ' וכן הי' וכל העם רואים את הפלאות איך ראי'ש חלזה תחי' מת סמס ר"ל ונתפרסם וגרל שמו בכל המקום לאיש מופת וחרדו סמנו והיציצו אליו בקשתיהם איש כמלאכות לקבל ברכתו והי' שם על ש"ס בכבוד גדול ועמד במחבולתו לעזק בקולות משונות בשעת התפלה (כי הי דרכו בקודש סגורל רשמי איש שלרבת ק"י תבוער בקרבו הי צועק בכל פעם פעם בעת התפלה "צשאק") וגם בש"ס בכוזר הלך למבול במקוה במנחתו ואמר מרן הרד"ס ז"ל אה"כ כי יען שהי' ירא סלדתנהו כמנחתו בדרכי החסידות ש- באותו הכפר שהיו כולם תלמידיו ואנ"ש של תנר"א וצ"ל בפרט כשיראו אותו הולך למבול במקוה בשבת קודש בכוזר

יום השבת.

תכו בש"ק בבוקר אחר המקוה ישב לשיעוריו ושתה (פאו"י) חמין שהחמו מעש"ק וכערך שעה 9 נכנס לבוש בהמלית מכיתו לבית מדרשו עם המידור וחומש ובביהמ"ד ישב מעט (כנרוג) וקם ופשט השמרייסי"ל והעלה המלית על ראשו ועמד לפני התיבה והתחיל בקול אדון עולם וגו' וסדר הברכות. וא"א וסדינה של נהיגם (כנ"ל בסו' פ"ח) ולא העקידה (כנ"ל סו' פ"ו) ומתחילין לעולם יהא אדם וכו' וכו' עד אחר איתו וא"א הפסוקים וביום השבת (כנ"ל בסו' קו"ר) וסיים וכאן שני כתובים וגו' יה"ר מלפניך וכו' (קד"ר) לתפלת פסד"ו חודו לה קראו בשמו עמד אחר לפני התיבה (הריני מזמן את פי לפני חורו כנ"ל סו' עכ"ג) והוא רחום וגו' מדליגין בהדו (כנ"ל סו' עכ"ר) רק מתחילין אתה ה' לא תכלא וגו' למנצח בסתר וכושלין הפסוק אורך ימים (ג) מזמור שירו לח' שיר חדש שיר למעלות אשא עיני שיר המעלות לדוד שמחתי שיר המעלות אלך

עוד מעט ויסקלוהו לשיטתם כי ע"כ הוצרך לרשתמש בנם נפלא גדול כור להחיות סתים כרי שלא יפרע מעבודתו ויעשר מביטתו באין מפרע לכבוד שבת קודש ויע"א.

תכו (א) הנח נוסח אשכנז לומר אחר השמים מספרים לדוד בשנותו ורגנו צדיקים אומרים אחר הלל גדול וכן רוא באו"י הובא בר"ס סו' רפ"א ובמחזור ויטרי אך נוסח רידן לומר רגנו צדיקים קודם לדוד בשנותו הוא באבודרדם וסדר היום ובאו"י דובא בכ"י סו' ג' עיי"ש וכן הוא בזוור פר' תרומה דף קל' ז' ע"ב בסדר השמים מספרים רגנו צדיקים לדוד בשנותו תפוד למשר עיי"ש

(ב) יושב בסתר לא נזכר בזוור שם לאומרו ועיין בלבוש סו' רפ"א ובמידור היעב"ץ המעם שאנו אומרים אותו בשבת מפני שהוא שיר של פנעים קבוע אותו לאומרו בשבת להנצל מהמזיקין רמזיון בשבת כראיתא בפרט ע"פ. ועיין במידור יעב"ץ שם דגם דכתב בזוור תרומה ובכמה מקומות שבכניסת שבת מתעכרים ומסתתרים כנוקבא תוומא רבא (בהחיות השכיבנו דשבת) ע"כ צ"ל דוקא כשישראל שומרים שבת בתלכתה מש"כ כשאין נודרים כראוי אז אודבה מתגברים בליל ש"ס לפי שהוא שעת שלימתן וביחוד מאחר שמחזירין אחריהם לבטלן ולמלקם באותו השעה לכן כשמוצאין בסה להאחו מתפשטין יותר וצריך שמירה מעולה לכן התקינו זה המזמור בשחרית לטור האויר מרם עכ"ר ועיין לעיל בסו' שעה"כ בדעת רבינו שבלי"ל שבת לא יאמר ברכת השכיבנו רק עד זחגן בערנו ומתחיל מיד ופרוס וע"כ המעם דבשבת אין צריך שמירה כלל ולפי"ז לא ה' צריך לומר גם יושב בסתר אך מצאתי במידור ר' קאמיל שכתב הסברה איפכא וז"ל בשבת אומרים שיר של פנעים מפני שכולם נכנעים ובמלים ע"כ ולפי"ז אתי שפיר

(ג) הנח מזמור שירו לר' וכו' וכן חר' שיר המעלות ליתא במדורי אשכנז ובמחזור ויטרי ובאו"י דובא בר"ס סו' רפ"א. רק בזוה"ק תרומה איתא מזמור

נשאתי את עיני שיר המעלות לדוד לולי ה' שהיה לנו (ד) הללויה הללו את שם ד (ה) תודו לה' כי טוב (הלל הגדול) האדרת (ו) והאמונה ורבינו אמר להי העולמים (א) (ולא עולמים) ברוך שאמר מוסור שיר ליום השבת ה' מלך נאות לבש יהי כבוד כסדרן כמו בחול וש"צ מתחיל לסיים רק הפסוק ה הושיעה המלך יב"ק ועד הפסוק חלו אפי' והוא רחום יאמר בלחש (כנ"ל סי' ככ"ז) אשרי וגו'

תכה בסדר נשמת כל חי אינו מבורר כ"כ (א) הנסח ולא שמענו בדיוק

ש רז לך' שיר חדש אך מזמורי השיר המעלות גם שם ליתא וכאבודרהם מזכיר שיר למעלות אשא ושיר המעלות לדוד לולי אך שיר המעלות לדוד שמחתי ושיר המעלות אליך נשאתי את עיני ליתא גם באבודרהם וגם שם הנסח לומר מזמור שירו לך' וכו' והב' שיר המעלות הנ"ל אתר המסור רללויה רללו את שם ד וכו' ורמזם עפי' סדר המסורות אך נוסח רידן לומר תר' שיר המעלות רנ"ל וג"כ קודם המסור הללויה רללו את שם ה' הוא במשנה חסידים ובאור צדיקים ועיין בסידור ר' סאפיל שכתב ג"כ שייכות ע"פ הסוד לומר מזמור שיר חדש והר' שיר המעלות ואח"כ הללויה הללו את שם ה' בשבת עיי"ש (ד) המסור הללויה הללו את שם ה' לא מוזכר בזוהר תרומה אך הוא באו"ז שם ובמחזור ויטרי ובאבודרהם ובהאריז"ל ועיין בסידור המעם ע"פ הסוד ש כות זר דמסור לשבת ועיין בלבוש מ"ש טעם זר

(ד) עיין בלבוש דמזמור שבענו לומר הלל הגדול כשבת.

(ו) המנהג לומר פיוט האדרת והאמונה בשו"ס אחר רלל הגדול רוא באור צדיקים וסידור ר' שבת' ועיין בתשו' נחלה לישראל סי' י' שהאמוראים מנשחזי וקארלין אמרו פיוט האדרת והאמונה קודם חודו וכתב הטעם כדי לצאת דעת רמב"א בסי' תסס"ה דאין לומר האדרת והאמונה בציבור רק ביוד"ב. וקודם רורו לא סקרי בציבור אך כתב ליישב דגם אותן ראומרים קודם ברוך שאמר לא מיקר בציבור ועיין בא"א מרג"ק מבומשטאמש ז"ל שכתב ג"כ זכות על המנהג שאומרים אותו בכל שו"ס קודם ברוך שאמר וכתב דרוא נורג עצמו לאומרו טעם רנ"ל בלחש ואולי מטעם זה נהג רבינו כי אחרי שהאריך בנועמו וסיים (האדרת והאמונה) התחלה והתפארת להי עולמים התחיל מיר ברוך שאמר מכלי שיסיים הש"צ (בנהוג) סוף האדרת וראמונה כלל כדי שלא יהא מיהוי כאומרים בציבור רק ב"א לעצמו כמובן

תכה (א) עיין בזוהר תרומה דף קל"ח ע"א שמנשמת כל חי ער והאחרונים (עיין כהנאה נצוצי אורות להגאון חיד"א ז"ל על ריוחור שם שמביא שמצא בכתב בשם הרב החסיד מהר"א גאלנטי ז"ל תלמיד ררמ"ק שהשאר עד ואלו מינו יסדוהו אח"כ משום מעשה שחי' כמ"ש במשנ"ב דף ע"ו מא"ן עכ"ר הנ"ל שם ועיין בסידור הרמ"ק ששם מבורר שמאחרונים עד ואלו מינו רוסיסו נוסחא זו בירורת האחרונים מאיזה גס שחי' ועיין בסידור ר"ע גאון ובאבודרהם ובתולעת יעקב ששם באמת ליתא. אך כבר מבורר הוספה זו ברמב"ם ובמחזור ויטרי' יש מ"ה תיבות וסן ואלו מינו מלא שירר עד ומלמגים סלקא תושבתא אתרא חמשין תיבין ע"כ. ולפי"ו יש לומר, פורה ומציל ומפרנס ועונה ומרחם בכל עת צרה וצוקה. אין לנו מלך אלא אתה אלהי הראשונים והאחרונים ואני' מ"ה תיבות, ואין לומר מלך, עוזר ומוסר" אלא אתה ובאמת בסידורי אשכנז וכן הוא ג"כ במחזור ויטרי' אין לנו מלך אלא אתה

רק זאת ידענו שלא אמר (ב) ואילו" מינו מלא שירה רק אילו" (בא ריו"ו) אין אנו" מספיקים (ולא אין אנחנו") (ג) מסצרים נאלתנו (ולא אמר מלפנים מסצרים נאלתנו) ומחלים (ד) רעים ונאמנים דליתנו (ולא מחלים רבים או רבים ורעים וכו') עד הנה עזרנו רחמין ולא עזבונו חסדיך

והנוסח מלך עזר וסומך הוא בסידורי ספר ובסידור ר"ע נאון ואבודרהם ותולעת יעקב ולפי שיטת רבינו בכל מקום שאנו אשכנזים ואסור לנו לשנות זולת מה שנמצא בדברי סרן האר"י ו"ל בשער חכונות שהוא שער רבולל אין לשנות נ"כ ויש לומר כנ"ל ובפרט שמרוקס במנין חתיבות ע"פ הוודר, דמהולל ברוב התשבחות" כן הוא נוסח אשכנזי וכן נדפס בסידור חסדי" וכו' לא ינוס ולא יישן" כן הוא נוסח סידורי אשכנזי וכן ע"פ דעת רבינו בכל מקום ונוסח סידורי ספרד זה ער לא ינוס ולא יישן" וכן הוא כרמ"ק וידוע שנוסחתו ד' מנוסח רמפריים הנה נוסח סידורי אשכנזי פורט ששר דברים ורן המעורר ישנים ורמקין נרדמים. רמשה אלמים ומחיר אסורים והסומך נופלים וזווקף כפומים" וכן הוא במחזור ויטרי וכן צריך לומר ע"פ דעת רבינו שאנו אשכנזים ואסור לשנות וכן נדפס כאמת בסידור חסדי ישראל ונוסח סידורי ספרד פרט שמונר דברים, המעורר ישנים והמקין נרדמים מחי' סתים ורופא חולים פוקח עורים וזווקף כפומים רמשיח אלמים ורמפענה נעלמים" ועיין בנוסח תרמב"ם.

(ב) נוסח דזודר ואלו מינו" וכן הוא בסידור ר"ע נאון וברמב"ם ובמור"ם רכ"א אבל בסידורי אשכנזי, אלו מינו" וכן הוא כנמרא ברכות דף נ"ט וכפ"ק דתענית לדורות לך ח' או"א ולברך את שומך על אתה סאלף אלף אלפי אלמים ורבי רבבות פעמים דמכות שעשית עם אבותינו ועמנו" כן הוא נוסח סידורי אשכנזי וכמחזור ויטרי ואין לשנות בזד לפי דעת רבנו וכן נדפס בסידור חסדי ישראל ומכוון נוסח רנ"ל לדעת הוודר שם שכתב שצריך לדיות מן, ואלו מינו עד מלפנים מסצרים חסדין חסדין ורנה באבודרהם הנוסח ולברך את שמך, מלכנו" וכן הוא בסידור דרמ"ק ובתולעת יעקב ובסידורי רמפריים, מאלף אלפי אלמים" וכן הוא בסידור ר"ע נאון וכן נוסח סידורי ספרד ויר ב רובי רבבות פעמים וכו' ניסים ונפלאות" ועיין מזה באבודרהם ורמב"ם ובסידור הרמ"ק ובר"ח שער האהבה אבל רבינו בירר לו בכל מקום נוסח אשכנזי כי אנו אשכנזים

(ג) כזודר וברמב"ם ור"ע נאון ואבודרהם ובתולעת יעקב רנוסח מלפנים מסצרים" אך נוסח רבינו הוא נוסח אשכנזי ובסידורי אשכנזי ליתא תיבת מלפנים" וכן ליתא במחזור ויטרי

(ד) נוסח סידורי ספרד ור"ע נאון ורמב"ם והאבודרהם ומחלים, רבים" ליתנו ונוסח מחזור ויטרי ומחלים, רבים רעים" ונאמנים דליתנו אבל נוסח רבינו ומחלים, רעים" ונאמנים דליתנו הוא כסידורי אשכנזי והוא לשון חסידים בפר' תבוא

(ה) נוסח הרמב"ם עזרנו רחמין ח' אלפינו ולא עזבונו חסדיך, ואל תמננו ה' אלפינו לנצח" ליתא ברמב"ם וכן לא נמצא בסידורי ספרד ובאבודרהם ובתולעת יעקב. ונוסח המחזור ויטרי, עזרנו רחמין ח' אלפינו ולא עזבונו חסדיך אלפינו נא אל תמננו ח' אלפינו ואל תכלימו לנצח" ועיין בפ"ק דתענית כעין נוסחא

(ר) (ולא אמר ד' אלסינו" בכפילא) וישבחו ויפארו (ו) וירממו ויעריצו (ולא אכירי „וישוררו") וימליכו את שמך מלכנו (ז) כי כל פה וכו' (ולא את שמך מלכנו „תמיד") ועני ואביון מגוללו (ח) מי ידמה לך (ודקדק שלא לומר שעת עניים אתה תשמע צעקת חלל וכו') וכו' קונה שמים וארץ וכו' הא' בתעצומת עוז וכו'

תכמ כשהגיע הש"צ לשוכן עד התפלל רבינו בעצמו לפני התיבה וחי' מסיים (א) בפי ישרים תתרוםם וכשפתי צדיקים תתברך ובלשון חסידים תתקדש ובקרב קדושים תתהלל

הל ובמקחלות רכבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר שמך מלכנו בכל דור ודור שכן הובת כל היצירים לפניך י"א וא"א (א) לתודות, להלל לשבת, לפאר לרוםם לחדר לברך לעלה ולקלם על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך ובכן ישתבה וכו' (ומסיים) מלך אל חי (בצירי) העולמים.

תלא מברכת יוצר אור וכו' חכל יודוך אמרו (כלי נגינה) פסוק בפסוק הש"צ ואח"כ הקהל גם הסיום אין ערוך לך ה"א בעוה"ז וכו' לתחיית המתים אמר ג"כ רבינו (הש"צ) מקודם ואח"כ הקהל (ולא

זו נוסח הנ"ל של רבינו רוא מסירורי אשכנו וגם באבודרהם ובתולעת עקב ליתא תיבת „ח" אלסינו" אחר עורנו רחמיך

(ו) בסידורי ספרד וישבחו ויפארו וישוררו וכן הוא בר"ח פ"י משער דאהבה אך ידוע שהוא חי' תלמיד הרמ"ס וי"ע שרי' סן הספרדים אבל בסידורי אשכנו וכן במחזור ויטרי ליתא תיבת „וישוררו" והנה בסידור ר"ע נאון וברסב"ם ובתולעת יעקב גם תיבת „ויפארו" ליתא אך רבינו בידר לו נוסח אשכנו כנ"ל

(ז) בסידורי ספרד ובתולעת יעקב את שמך מלכנו תמיד" אבל בסידורי אשכנו ליתא תיבת „תמיד"

(ח) בסידורי ספרד ור"ע נאון ובאבודרהם ושבילי לקט ובתולעת יעקב שם נמצא הנוסח שעת עניים אתה תשמע צעקת חלל תקשיב ותושיע" ועיין בסידור ר"ע ששם הנוסחא „תאזין ותושיע" אך בסידורי אשכנו וכן במחזור ויטרי ליתא כל זאת ורבינו לשיטתו שאין לנו לשנות מנוסח אשכנו

תכמ. (א) בנוסח סידורי אשכנו בפי ישרים תתהלל ובדברי צדיקים תתברך ובדברי צדיקים תתרוםם ועיין במחזור ויטרי מהו אך נוסח הנ"ל הוא באבודרהם ובסוד חיים וכן הוא בסידורי ספרד וסרמזו בה יצחק ורבהק ושייכות האבות לזאן תמצא בסידורי דאר"י ע"פ דסוד ועיין בלבוש סי' תקפ"ד שגם הודגים בנוסח אשכנו פ"ט בר"ה אומרים בנוסח הספרדים שגרמזו בו יצחק אבינו לחזיר זכות עקידתו

הל (א) מין הודכי תשובה אמרו לי אנשי שלזמו שאמר בנוסח חנ"ל (ובדעת רבינו אין לנו ידיעה כי התחיל בקול רם כשהי' ש"צ ובכן ישתבה) וכן נדעם בנוסח התפלה שבסידור חסדת ישראל שיצא לאור ע"י רבינו והם ט' שבתות וכן הוא במחזור ויטרי ונוסח סידורי אשכנו וכן הנוסח כמשנה פ'

כמעשה דמומיון שממתינין בוד שיאמרו דקהל ואח"כ יאמר דש"ע כ"א כנ"ל)
האל הפותח בכל יום דלתות שערי מורה ובוקע חלגי רקיע (א) מוציא
חמה ממקומה ולבנה ממכון שבתה ומאיר לעולם כולו וליושבינו שברא (ב)
במדת הרחמים המאיר לארץ ולדרים עליה וכו' (ג) מה רבו מעשיך ה'
וכו' (ד) אין ערוך לך ואין זולתיך וכו' אין ערוך לך ה"א בעולם הזה וכו'
אפס בלתיך מלכנו" נואלנו לימות המשיח (הוסיף לומר תיבת מלכנו" בין
בלתיך לנואלינו) (ו) ואין דומה לך מושיענו לתחית המתים

ע"פ ולפי דעת רבינו שאנו אשכנז ואין לשנות זולת מה שנמצא בנוסח
האר"י שער רכולל אין לשנות מנוסח דנ"ל וברוב סידורים יש עוד שבת אחר
ולנצח" ורם עשר שבתות כנגד עשר ספירות עיין בסידור ר קאפיל ובסידור
ר שבת נרפס רס ט' שבתות כנוסח הנ"ל ועיין באבודרהם ששם יש רק ז'
שבתות כנגד ז' רקעים ועין לקמן בסי' תר"א בהנ"ר אות ד

תלא (א) נוסח סידור ר"ע גאון ומוציא חמה ממקומה בוי"ו התייבד אך
במחזור ויטרי הוא בלא וי"ו דחיבור בנוסח רידן

(ב) חנך במחזור ויטרי ובאבודרהם במדת דחמים" בלא ה"א אך בכל בו
מבואר ש אמר במדת דחמים'

(ג) בסידורי אשכנז ור"ע גאון ומחזור ויטרי ליתא ביוצד דשבת פסוק מר רבו
מעשיך ה' אך מבואר בסידורי רא"י וכן בסידור הרמ"ק וכן נראה דעת
הכלבו שצריך לאומרו אפי' בשבת.

(ד) הנוסח בסידורי אשכנז, אין כערכך" וכן הוא בס' עוללות אפרים מאמר
ק"א אבל בשער הכונות ובסידור המדת ישראל למהרש"ו ונ"ל ובפרע"ח
ובמחזור ויטרי ובאבודרהם בנוסח כנ"ל אין ערוך לך" והוא לשון דפסוק
(תהלים כ ו) ודנה לפי מ"ש הכלבו סי' ל"ו וסי' קכ"ב שיש מהלך וידוך עד
אל ארון סי' נ"ג תיבות ולפי נוסח רבינו ושהוסיף עוד לומר תיבת, מלכנו" יש
בר' קי"ז תיבות ובלא זה יש נ"ב קס"ז תיבות יותר מנ' תיבות וא"א לרעמים
קי"ג תיבות רק אם אומרים הנוסח, אין כערכך" וגם לנרם כסידור ר"ע גאון
ובמחזור מחורש בכל יום מעשר בראשית (כלי תיבת תמיד) ועיין בממרא הגינה
ראי' (ע"ב) ואם גורסין תיבת, תמיד" כמ"ש בעץ יוסף שמממרא הגינה אין
דאי' (משום דהתם מדבר רק מחורש האור שזר אינו אלא פעם אחת בכל יום,
וכמו שפרש"י ר"ה ויוצא ערבית מתיקו ומתפשט למטר מן האור הורי העולם
חשון חורו חידושו למעשר בראשית בכל יום עכ"ל) אז אפשר לנרם נ"ב
בסידור ר"ע גאון, דמלך דמהולל לבדו מאז המפואר דמתנשא סימות וכו'
(תחת, המרוסם" וחמר המשובת) או אם יחסר הת כת, כרחמים" אצל המאיר
לארץ או תיבת במובן" כי בסידור דתמנים רגמא ולדרים עליד דמחרש
בכל יום מעשה בראשית" ואי אפשר לרעמים באופן אחר הקי"ג תיבות.

(ה) חנך נוסח סידורי ספרד ופי דומה לך מושיענו" אך נוסח הנ"ל הוא
בסידור ר"ע גאון ובמחזור ויטרי

תלב אל אדון על כל המעשים (א) ברוך ומבורך כפי כל (ב) הגשמה גדלו ומדבו מלא עולם דעת ותבונה מובנים הודו (כן צ"ל ולא אות"ו כמבואר בשעה"כ בנוסף התפלה וכפרע"ח) הסתגאה על היות הקודש ונהדר בכבוד על המרכבה זכות ומישור לפני כסאו חסד ורחמים מלא כבוד מובנים מאורות שברא אליקינו יצדם בדעת בבינה ובחשכל כח וגבורה נתן בהם להיות מושלים בקרב תבל מלאים דיו ומפיקים נוגה נאה ויום בכל העולם שמחים בצאתם וששים בבואם עושים באימה רצון (ג) קונם פאר וכבוד נתנים לשמו צהלה ורגה לזכר מלכותו קרא לשמש יורה אור ראה והתקין צורת הלבנה (כן סידר רבינו בספרו הפרוש „מאמר אדון כל" ועיין שם פלאות בזמר „אל אדון" שנתן טעם לשבח בדרך פרד"ס השייכות כל שם מהע"ב לכל תיבה) שבח נתנים לו כל צבא מרום תפארת וגדלה (ו) שרפים וחיות ואופני הקודש כשהי' רבינו הש"צ והניע להרוז פאר וגוד התחיל לנגן (עם רמסורדים) ניגון אחר של שמחת (ועיין בהקדמר לספרו אדון כל שמתחיל נר"ו עד שבת צריך להיות ע"ב תיבות ומתחלה חסה י' תיבות ואחר תיבת חלבנה י"ב תיבין ס"ה ב"ב עי"ש)

תלב הרעיש מאוד על מדינות העליון באיזה מקומות (כמדינות סלאוואקיי) לאשר אמרים שם א' אדון בשבת חזן וקהל ביתד כמנהג האשכנזים ואין מנגנים זה השיר אמנם בבוא לביהכ"נ לעזרת נשים אשה א' אחרי מכילתה ללדת נקבה או ינגן החזן שמחים בצאתם וששים בכבא"ם דצריך לבשל המנהג ולשים לב ליקרא דקב"ה כי תיבות הקדושים פא' אדון אשר כל אחד מהם הוא שם מע"ב שמות ותלוי הדבר הזה בקולר הרבנים שלהם הסתרשלים ואינם שמים לב שמכוונר הדבר (רברי תורה ח"י אות פ"א בני"ק) לא אשר שבת וכו' והכל עד שם"ע כנ"ל מסי' קל' ו

תלב (א) הגת נוסח המחזור ויטרי ברוך הוא ומבורך (ועיין בחגיגה דף נ' ע"ב קרוב ללשון זה אדון על כל המעש ב ברוך הוא) אך נוסח דנ"ל בוזר תרומה ועיין באבודרהם ובמט"ם בשם רש"י ובמנ"א סי' רפ"א דאין לומר רך ברוך ומבורך כרי שלא לשנות מסגין התיבות המבואר בזהר (ב) בזור"ס ובמחזור ויטרי הנוסחא נשפח" בלא ה"א אך בסידור ר"ע נאון „הגשמה תהלל בה"א וכן הוא באבודרהם וכן הוא לשון רמסוס בתהלים כל הגשמה תהלל

(ג) בסידור ר"ע נאון והמחזור ויטרי ובאבודרהם רצון קוניהם" ועיין באשל אברהם מהנח"ק מבוטשאמש ז"ל כסי' רפ"א דגם האומרים בברכת יוצר דחול קוניהם יאמרו כאן רצון קונם.

(ד) עיין באבודרהם שכתב שנירסא עיקרית כסידורים „שרפים ואופנים וחיות הקודש" שכן אמרים כיוצר ואופנים וחיות הקודש וכן רוא נ"כ בזהר תרומה ועיין בשעה"כ סי' רפ"א בשם נן המלך שהוא בתיקונים כנוסח הנ"ל וכן הוא במחזור ויטרי ועיין שם משו"ת מאיר נתיבים שאין לשבח הנוסחא שאלו ואלו דברי אלקים חיים.

תלד ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת (א) לו כליל תפארת בראשו נתת לו (ב) וכו' ושני לוחות אבנים הוריד בידו וכו' ושמרו וכו'

חלה ולא נתתו ח"א לגויי הארצות ולא הנחלתו מלכנו לעובדי אלילים (ולא לעובדי פסילים או שאר כינוי עיין במאמר נוסח התפלה הפעם ע"פ חסוד) וגם במנותחו לא ישכנו ערלים כי לישראל עמך נתתו באהבה לזרע יעקב אשר במ בחרת. (עיין במחזור ויטרי סנוסת זה)

תלו ישמחו וכו' חמדת ימים אותו קראת או"א רצת וכו' (ולא אמר בשחרית זכר למעשר בראשית כמבואר בסידור האר"י ובמשנת חסידים הפעם ע"פ רמז שאין לומר זכר למעשה בראשית רק בערבית ובמוסף)

חלה נקדישך ונעריצך כנועם שיח סוד שרפי קודש וכו' או בקול רעש גדול וכו' מתנשאים לעמדת השרפים (ולא שופים) וכו' ממקום מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מהכים אנחנו לך מתי תמלוך בציון בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון תתגדל ותתקדש בתוך ירושלים עירך לזר ודור ולנצח נצחים ועינינו תראינה מלכותך כדבר האמור בשירי עזך על ידי דוד משיח צדקך ימלוך וכו'

חלם אחר הש"ע השיר של (א) יום שבת קודש ואח"כ (ב) אתה הראת לדעת ופסקי אין כסוך ומלכותך וה' מלך וכו' כמבואר לעיל מסי קצ"ח וגו' (ג) שמע ישראל וכו' אחד הוא אלקינו וכו' על הכל יתגדל וכו' והי' קורא בתורה בעצמו כמבואר לעיל (נסי' ד"א) והרגישו חידושים בשעה שהי' מרעיש וצועק בקדושתו מעומק כאב לב מהור כ"פ באיזה פסוק ותיבות בקה"ת שאח"כ אמר תורה על פסוק וענין חלו באורו שבת במעודת עתיקא וברוב פעמים במעודת ז"א רעוא דרעוין באש לוחם כדרכו בקודש ונחקק בלב השומעים

תלד (א) בסידורי ספרד ורמב"ם ואבודרהם ליתא תיבת לו אך הוא כמחזור ויטרי
(ב) בנוסח הרמב"ם דוריד בידו שני לוחות אבנים אך נוסח דג"ל הוא במחזור ויטרי ואבודרהם

חלם (א) המגדג לומר חשיר של יום אחר תפלת שחרית הוא מדברי הרמ"ע מובא בסג"א סי' קל"ב ועיין בסג"א שם שסבא נ"כ המגדג לומר חשיר של יום אחר תפלת מוסף
(ב) המגדג לרתתיל לפני קה"ת באתה הראת מובא בסד ואבודרהם ועיי"ש חמסם.

(ג) המגדג לומר בשבת שמע ישראל הוא בס' המגדגים ובר"ם בשם או"ז ומסודו סמ"ל סופרים פי"ר וגם תנוסח על הכל יתגדל הוא בסמ"ל סופרים שם ולאומרו דקא בשבת מבואר כן במחזור ויטרי ובמנהגים ובר"ם דמ"א וכלבוש סי' קל"ד

סדר הפסודות.

תם הפסודות שנדפס בחומשים כאן מסיימין הספרדים זה קאי על מנהג הפרענקין אבל לא כהמונים בגלילות החסידים שקאי על מנהג ספרד של האר"י ז"ל וז"ל כי אנחנו מאבותינו בני אשכנז יוצאים ביד רס"א בכל ההלכות ואין פוסקים כלל כהספרדים רק בנוסח התפלה שהאר"י ז"ל הכריע (שרוא שער דבולל לכי דז'ב שער ט) קבלנו אנחנו החסידים הנדורים אחרי רבותינו תלמידי הבעש"ט זי"ע להתפלל בנוסח האר"י ולא זולת ופשוט כי בהפסודות צ"ל כמנהג אשכנז שהוא מאבותינו (כיון שהאר"י ז"ל לא הכדיע בזה) וכן נהג אבותינו ורבותינו הקדושים (מאמר נוסח התפלה אות ל"ד)*

ויצא הפסודה ויכרח יעקב (דברי תורר ח"ו אות ט"ו)
וישלח הפסודה חזון עכדי (כמבואר ברמב"ם ובאבודרהם)
שמות הפסודה הבאים ישרש יעקב (שרוא הנוסח להאשכנזים וכן דעת הלבוש)

בשלח הפסודה ודבורה אשה נביאת (כמבואר באבודרהם. וכן כתב רבינו בספרו נמוסי או"ה סי' רפ"ד שכן הוא מנהג אשכנזים)

תשא הפסודה ויהי ימים רבים (כמבואר ברמב"ם ובלבוש)
ויקהל הפסודה ויעש חירום (הגר דעת הרמב"ם והאבודרהם וישלח המלך שלמה ויקח את חירם מצר — עד אלפים בת יביל אך דעת רבינו הי' כדעת רלבוש ויעש חירם — עד לרלתי תבית להיכל הודב כמנהג האשכנזים שאומרים כן).

פקודי הפסודה ותשלם כל המלאכה (כדעת הלבוש)

ואחרי הפסודות הלא כבני כשיים (עיון באבודרהם שיש מסמירין הנה ימים באים בסוף ס' עמום ויש מסמירין ואתה בן אדם התשפוט התשפוט ביהזקאל כ"ב והוא דעת הרמב"ם ודעת רבינו שאנו בני אשכנזים יוצאים ביד רס"א בסי' תכ"ה בשם מנהגים שס"ל לדפסיד רלא כבני כשיים ושכן דעת הלבוש ג"כ).

קדושים הפסודה ואתה בן אדם התשפוט התשפוט (הנה דעת האבודרהם להפסיד ביהזקאל כ' ויהי דבר ר' אלי וכ"כ בפר"ה שכן מנהגם אבל זה כדעת הספרדים והפר"ה הי' מהם אבל האשכנזים נוהגים התשפוט התשפוט ושכן מבואר בלבוש ובמנהגים ובמס"ס וכמו שכתב בספדית השפל שם בסי' תכ"ה שאין מחלוקת בזה)

ואחרי קדושים (כשהן מחוברים) הלא כבני כשיים הפסודה מאחרי אם כי בכל מקום כשהפסודות מחוברים מסמירין כהשני' במה דמליק. אך בזה הפרשיות הי' דעת רבינו כדעת הרמ"א בסי' תכ"ה שאין

יש להפמיר הלא בבני כשיים שהוא הפטורת אחרי (הנר דעת הלבוש לרש"י בור על הרמ"א ולהפמיר ג"כ ברש"י התשפוט כמד דסליק אד דעת רבינו חי בור דבריו הרמ"א כמו שכתב במג"א שם שכבר רעיד רב"ח שבכל הקהלות נוהגין כמו שכתב בש"ע וב"כ המס"מ והאנודה ודלא בלבוש בור) בהפסורה וערכה לה' תנוסד לשבת הגדול נהג סאבותיו הקדושים כדברי הבאה"ש שלא לומר זה הפטורה רק כשהל שבת הגדול בע"פ (שער יששכר מאמר שבת גדול אות ח') אבל בכל שבה"ג מפמירין בהפסרת של הפרשה (וכן מבואר במפר מנחם ציון שכן דעת הגר"ם מדרט"ם מדיסנוב וי"ע)

תמא כנומה ברכת הפטורת נאמן אתה וכו' כי א' מלך נאמן אתה בא"י הא' הנאמן בכל דבריו כן חי' מנהגו ומנהג זקינו הנח"ק בעל שם שלמה וי"ע כי כן הוא סמוך לחתימה מעין חתימה ששטיים הא' הנאמן בכל דבריו ולא כיש המוסיפין נאמן „ורחמן" (מאמר נוסח דתפלל אות כ"ט) ועיי"ש דבריו באריכות

פדר תפלת מוסף

תמב יקום פורקן לא אמר רבינו כלל כסוף שנותיו וכן נהג כזה עוד מר אביו הגה"ק בעל דרכי תשובה וי"ע (א) אך הקהל אמר כל חב' יקום פורקן בבית מדרשו ואח"כ עשה חגבאי מי שברך ובשבת שלפני ר"ה ממכרין החדש ויבואר בסדר ר"ח

תמג אב הרחמים ברחמי העצומים הוא יפקד וכו' אמרו בכל שבת וזאת כשהי' ברית מילה או כשמכרין חודש וכיו"ב. וכשהל מ"ו באייר בשבת הגם שבתול אין אומרים תחנון או מ"ט בשבת יאמרו אב הרחמים וגם צדקתך צדק וכמנהג יאמרו אז (נמוי או"ה סי' פ"א) ובשבת שמכרין ר"ה אייר אפי' יש בו ד' למיבותא שהוא בניסן ומכרין אייר וגם יש בו ברית מילה ויש שם חתן שנשא קודם ר"ה אייר (בסעם שנהגים כן) אעפ"כ אומרים אב הרחמים (כיון שאז נהרגו לאלפים ורכבות מישראל על קידוש השם בימי רמפיר והיו כמו יא"צ ועדיף יותר ביא"צ קדושי ישראל רבים וכמו שמבואר בזה ברמ"א ובמג"א ובכלבושי שר

תמב. (א) לומר יקום פורקן בשבת אחר קה"ת מוזכר ברומה ובאו"ו ובס' חסידים סי' תתש"ע ובמהזור ויטרי וברגחות סדרכי פורק קמא דשבת ובבעל רמאור על המשנר (עירובין ג"מ ע"א) עיר של יחיד ונעשית של רבים. זכרמ"א סי' רפ"ד ועיין במהזור ויטרי ששם לא נזכר רק יקום פורקן אחד אבל במגריים איתא תרי יקום פורקן ועיין במו"ו סי' צ"ו סק"א שמכיא שהמנהג שרש"צ מהזים בידו חס"ת בשעת אמירת יקום פורקן ועיי"ש המעם, ובאבודרהם לא נזכר כלל יקום פורקן וכן ליתא בסידור מסדר ושמעו חמסם מסדר הדרכי תשובה שלכן לא אמר יקום פורקן כיון שלא נמצא כלל רמז מזה בכתבי האריז"ל

מעם ימי רספורה ע"כ אומרים אב דרחמים או כנו' ואפי' כשחל ערב שבעות בשבת (רגם שבעיו"ט אין אומרים תחנה אין לו שידך וד' לזה) אומרים אב הרחמים או (נמוסי או"ח סי' רפ"ד). אשרי וכו' יהללו וכו' הכל כנ"ל בסי' רכ"ט

תמד תפלת מוסף בש"ק לא התפלל כעצמו לפני תחיבה בקביעות כי אם לפרקים כסדר הזמנים וכשהתפלל כעצמו מוסף בש"ק חי' מזמר בשם"ע בחזרת הש"צ (כנינון ידוע) ישמחו במלכותך וגו' עד זכר למעשה בראשית.

תמה מי שהי' לו יא"צ בשבוע הבאה הי' תקנה בבית מדרשו עוד מימי אבונה קדישא כעל דרכי תשובה וצ"ל שלא להתפלל מוסף בשבת שלפניו לפני תחיבה גם רבינו כעצמו שלפני יא"צ אחר אבותיו לא התפלל ג"כ מוסף לפני העמוד וולת כשחל יא"צ בו כיום ש"ק התפלל תפלת מוסף (ועי' שער אפרים שער ט' בשע"ח)

תמו תקנת שבת (כן הניה רבינו בסידורו תקנת בס' שכן הוא ברבני סרן האר"י) (א) רצית קרבנותיה וכו' מועמיה (ב) חיים זכו וכו' (ג) או ממני נצמזו צווי פעליה בראוי (ד) ותצוונו ת' אלחינו להקריב בה קרבן מוסף שבת בראוי יה"ר מלפניך וכו' (ד) שתעלנו בשמחה וכו' (ו) ואת מוסף יום (ז) תשבת הזה וכו' (ח) מפי כבודך כאמור

תמו (א) בסידור הרמ"ק וברמב"ם ובאבודרהם מתחיל הנוסח באופן אחר למשה צויתח על הר סיני וכו' ונוסח דירן דוא בסידור ר"ע נאון ובמחזור ויטרי ובא"ו וכו' ככל כו' וכשכל לקט ובסידורי האר"י וז"ל ושני נוסחאות אלו מובא כמור סי' רפ"ו והנוסח רוא ע"פ התשר"ס (ב) בסידור ר"ע נאון שלפנינו דנוסחא ומעמי' וכו' למו אבל הוא טעות סופרים כי אז תחסר החי"ת ובכר מבואר בסידור ארצה"ת בדנ"ה שם שבסידור רע"נ כ"י אוספורד הנוסחא באמת טועמי' חיים וכו' (ג) בסידור ר"ע ובא"ו ובמחזור ויטרי ליתא נ' תיבות אלו, צווי פעליה בראוי' וגם בסידורי אשכנז ליתא ונוסח דירן הוא בסידורי האר"י וכ"כ בסידור השל"ד ודוא כרי להשלים ראיותיו מנצפ"ך ועיין בוכרון יהודה שהנאון בעל אמרי אש וז"ל אף שהי' מתפלל בנוסח אשכנז ס"ם הי' אומד צווי פעלי' בראוי (ד) באיות סידורין דחסידו ותצוונו וכו' אבל הוא בסידור ר"ע ובמחזור ויטרי וברמב"ם

(ה) הנה נוסח הרמב"ם ובסידור ר"ע ובאבודרהם, שתעלנו לארצנו" אך במחזור ויטרי ובסידור של"ה מבואר שיאמר, בשמחה" לארצנו (ו) באבודרהם ומחזור ויטרי ובא"ו עירובין סי' ק"ט ובפר"ח הל' ר"ח, את מוסף" בלא זי"ו אך ברמב"ם מבואר שיאמר בוי"ו וכ"כ בא"ד בשם רש"י (ז) הנה נוסח הרמב"ם ובסידור ר"ע ובמחזור ויטרי ובאבודרהם וכן הוא ברש"י פ"ב דביצה וכן רעתים בש"ע סי' רפ"ד וחפ"ו שם, יום המנוח הור"א אך נוסח, יום השבת" הוא בלבוש חפ"ו שם ובא"ד בשם האגודה ורש"י באלמסי ועיין בשבלי לקט השלם סי' ר"ץ שמביא וכתב רש"י וז"ל בפרסם הנדול פירוש תפלות סי' ד', נהגו העם לומר ומסופים בהלכתם וסופם יום פלוני הזה נעשה

תמו בקדושת מוסף אומרים כתר (והוא ע"ס דוהר פנחס דף רמ"ב ובתקונים י"ח ובאבודרם ועין ג"כ במחזור וסרי מ' קצ"ב ובסידור ר' ע' טאון) וכו' (א) ערכ ובוקר בכל יום תמיד אומרים פעמים באהבה שמע ישראל ה"א ה"א הוא אלקינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו והוא יושענו ויגאלנו שנית וישמיענו ברחמיו לעיני כל חי לאמר הן נאלתי אתכם אהרית כראשית להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם ובדברי קדשך כתוב לאמר ימלוך וכו' (ואין לומר ו נאלנו שנית וישמענו ברחמיו שנית" לעיני כל וכו' הן נוסחא זאת היא מסרדית אך לא כתב שם דם ויגאלנו שנית" ולא שנית ב"ם אצל וישמענו ברחמיו ובנוסחא אשכנזים וישמענו ברחמיו שנית לעיני כל חי להיות לכם לאלהים" ובכר כתב בסידור עבודת ישראל ד' רעזילחיים כי בנוסח הספרדים המליצה יותר נכונה ומבוארה לרבינו אבל סדר שהרכיב יחדיו שני נוסחאות בנוסחא החדשה המוסעת ש"ס דודים שפראוס לרם נוסח ספרד כג"ל ותרגומו הנוסח ויגאלנו "שנית" וישמענו ברחמיו "שנית" זה לא יתכן — מאמר נוסח התפלה אות ל"ט) אתה קדוש וכו'

תמו אחר מוסף אמרו אין כאלקינו וגו' השיר שחללים וגו' ואחר עלינו וע"כ נקח וגו' ה' רבינו בעצמו פותח הארון קודש ואמרו הן וקהל בכל שבת (חולת זר לא אמרו אנעים ומירות אפי' ביו"ט) השיר אנעים ומירות וכו' אדן, ל"ם כשהי ברית מילה אמרו א'נים ומירות קודם עלינו ואח"כ ה' חברים ואח"כ עלינו כו' אדון עולם וכו'

ונסריב ואין ראוי לומר הזה דמה מקום לרתפלל הזה כבר היום רור לא הסרבנו וכו'" אבל בכל הנוסחאות מבואר נוסח הזה" וכן בסידור ר"ע ובמחזור ויטרי ועין בהקדמה לספר דרך פסודיך שכתב ליישב ע"פ דברי הרמ"ע בס' עשרה מאמרות שבמהרה יבנה כירמ"ס ונצטרך להביא התמידין ומוספין אשר חסרנו בעזה"ר בנלות לכך אומרים את מוסף יום השבת הזה" שבאמת נצטרך לנסריב גם קרבן מוסף שבת דזה (ח) באבודרם וכן ברמב"ם ליתא תיבת סמי כבודך וכו' אך הוא במחזור ויטרי

תמו (א) רנו נוסח רמחזור ויטרי "ערב ובוקר בכל יום תמיד פעמים באהבה שמע אומרים" וכן הוא הנוסח כאו"ו ככ"ה ובפרישה אבל בסידורי ספרד ליתא רתיבת שמע אומרים" וכן נראה דעת המור כס' רפ"א ובכרבי רתיקונים תיקון נו"ן והגר במחזור ויטרי ובאבודרם הנוסחא אחר הוא אלקינו" אבל רמב"א כתב בשם כתבי תארי" ו"ל שאין לומר ב"ם אחר ועין במחזור ויטרי ששם ליתא התיבות הן נאלתי אתכם אחיות כראשית לריות לכם לאלקים" אך הוא באבודרם והנה ביו"ט ה' מוסיפין אצל רבינו "אדיר אדירנו" וכו' וכן נדעם במחזורים ונובע ממנהגים ולבוש והמעם עין בלבוש רמחפלאין שיבא משוח ויהי' ה' למלך על כל הארץ וכשבת אין אומרים רמסרי ש"א יבא משוח בשבת עיי"ש

סדר סעודת יום שבת

תמט אחר התפלת נכנס למעלה לחדרו והסיר המלית והאכנס ויצא לפנות ונמל ידיו (עיין לעיל בס' רע"א) ולבש חזרת האכנס והמלית על כתפיו ובא לקידוש היום והתחיל (כעמידה) לומר אתקינו סעודתא וגו' דא היא סעודתא דעתיקא קדישא וכו' אסדר לסעודתא וגו' עד דהות פרישא (א) (ח ר וברוך צורי וכו' יא אמר כל' (ב) הפסיק ואמר בלחש תפלת ויהא רעוא מן קדם עתיקא קדישא וכו' (ע ין לעיל ס' שפ"ח) ושטף ותדיה הכוס ומזג היין הכל כמו בייל שבת (כג"ל סי שפ"ט) ומסרו לו הכוס יין והתחיל הקידוש בקול רם ושמרו בני ישראל את השבת לעשות וכו' (ואח כ) אם תשיב משבת רגלך וכו' (ואח"כ) זכור את יום השבת לקדשו וכו' ע"כ ברכ' ה' את יום השבת ויקדשהו סברי מרנן בפה"ג וישב ושתה ושלח מהקידוש לביתו ובירך בורא מיני מזונות על פת הבאה בכיסנין וחילק להם סוכין ג"כ ואמר איזה דבר תורה (בעינים פתוחות עיין לעיל ס' ת"ר) ורוב פעמים הי אז הדבר תורה בהקדמה מוקינו הגה"ק בעל שם שלמה זי"ע (שהיבדיו חק' לא נרפסו מחמת צוואתו הטהורה רק אמרו שמועד ספיו) ואח"כ בירך ברכה אהרונה מעין ג' ונכנס לחדרו ותסיר המלית והאכנס מעליו וגם מלבוש העליון של התפלה ולבש כגד עליון חלבן וישב ללמוד

תג. יום ש"ק לא הריח בשמים ומעמו מכואר בספרו (סאמר תורת שנת תולדות) חנם שנמצא כונת הריח לכל חג' סעודות מ"ס שורשו בדרז"ל תרי מוחין א' כנגד זכור וא' כנגד שמור ברש"י ור"א כגו נראד בעיקר רק כליל שבת וכן נראה בזמר הארז"ל שתיקן רק באזמר בשכחין לסעודת ליל שבת בהמרא גו כסא ומדאני אסא וכו' ע"כ ועיין בספרו דברי תורה ח"ד אות ל"ה כתב בספרו נמוקי או"ח סי רע"ב במדינתו ובמדינת אונגארן שהיין שכיח שהוא מקום גדילתו ומציאתו אין לקדש בבוקר על יי"ש ואין להביא דאי מהצדיקים כפולין ונאליציען שהי מקדשין בבוקר על יי"ש ששם אינו שכיח יין ונקרא היי"ש חסר מדינה (ומביא שם שראה ביאלאכעג רוסיש-פולין אשר גם רזילוף כבירת מילד ג"כ ביי"ש חזק במקום היין שלא די לעניים יין כלל וכן הברכה אשר קידש יידי סבטן ברכו שהכל נהי' כדברו ושם הוי ריי"ש חסר מדינא וכוונת עוד מה שהרבה חסידים ות"ח רוצים לסמוך על סעשה רב רבנן חק' בעל דברי חיים זי"ע אשר קידש בבוקר על יי"ש והביא על זה שרעידו לפניו ת"ח וזקנים שידעו כבידור אשר בדיות עוד מרן בעל דברי חיים מרם ימי זמנותו כמר שבתות בשנה באונגארן נהג אז במדינה חלו כי איש אחר קידש בפניו מקודם על ריין

(א) בשעת הקידוש די רייב חלות על השלחן

(ב) ואח"כ מזמין מזמור לזרז בבגד

במה"ג והוא לפח כוס י"ש ובירך שרכל ומעם מעם ואח"כ נטל ידיו למעודת שחרית ש"ס וכפי דגדגה ברור לא רצו לשנות המנהג בביתו בצאנו (פולין) שנהג לקדש על יי"ש ששם רדא חמר מדינת ומותר כנ"ל ומפני מעם ע"ם חסור שהי' לו ז"ל, וגם אולי הי' קשה לו לשתות אליבא ריענוא יין אך מפני שבמדינת זו אינו חמר מדינת ע"ב יצא בע"כ מסודם בברכת קידוש על ריין של אחד כנ"ל ואח"כ מעם יי"ש כנו) וכמ"ש המג"א בסק' ו דאין מקדשין על יי"ש אא"כ במדינות שרוב שתיית החמון הוא יי"ש בכל יום עיי"ש ובבאה"פ (סק"ז) ובשע"ת סק"כ שהביאו דעות האוסרין והמתירין בזה ועיין סו"ו סק"ו אם היין ביוקר כגון במדינות אלו (פולין ורוסיה) אין מהדרין אחד יין כיון שאינו חיוב גמור כמו בלילה וכו' ומי שמכרך גם ביום על היין ורואי עושה מן המוכרח עכ"ל הסו"ו עכ"פ מכל אלו הדיועות ובפרט הסו"ו והמג"א אין שום היתר לקדש (אפי' בשחרית) על יי"ש במדינת שהיין מצוי כנ"ל עכת"ד שם

תנא במפרו (נמוסי או"ח סי' רפ"ט) מזהיר עוד בשם אביו זצ"ל שלא לומר לחיים" בשתיית כוס של קידוש ומתירעם מאוד על הנהגתן לומר לחיים בשעת קידוש היום דהוי' ולול גמור לקידושא רבא דיום השבת שע"פ חסור גדול מעלתו מקידוש ליל שבת שאז בודאי אין אומרין לחיים כלל עיי"ש"ה וצריכין ליזהר בזה הנהגים לילך לבית חכירי לקידוש של שמחה וכו"ב שימכרו בזה שמכוונים לשם מצוה לומר ולברך להכיר ולשמחה בשמחתו ובאמת יש גידוד עכירה בזילותא דקידושא רבא כנו' והמשכילים יזהרו בקדושת שבת — וכן במעודה ג' בשתיית כפה"ג אין לומר לחיים" כיון שלד' הרמב"ם הוי' קידוש גם במעודה ג' וגם עפי' בהאר"י הכונה שבמה"ג וכוס יין אז הוא במקום מולא עילאה וי"ל שגם אז א"צ לומר לחיים *

תגב דגים לא אבל בשעת קידוש היום רק אחר גפ"י בתחלת המעודה (בכל דג' סעודות) ומביא במפרו דברי תורת (חלק ג' אות ט') דאם כי דו"ו הח"ק בעל הנותן אמרי שפר זי"ע מדינת הי' דרכו בקדוש לאכול דגים בשעת הקידוש ומעט ונימוקו אמר כיון שמהדרים כ"כ אחרי הדגים בש"ק והוא ענין גדול ועכ"ז אין מברכין עליהם מעולם כיון שהם דכרים הבאים בתוך המעודה ואוכלים אותם באמצע המעודה וא"צ ברכת ע"כ אבל אותם לאחר הקידוש בשחרית כדי שיברך עליהם שחל עכד"ה אך רבינו מחזק מנהג אבותיו חק' (אשר הי' גם אבותיו וחסידיו של בעל הנותן אמרי שפר) דכוח שאין מברכין עליהם (כיון שמברכין במעודה רמוצא לחם מן הארץ וזרו פומר כל דבדלים בתוך המעודה) מראים מעלתן כיון שרוב נשמת הצדיקים מגולגלים בהם וא"צ תיקון גדול לבררן מתוך המסולת כנ"ל (והוי' כמו חמץ שמבואר בבני יששכר שלא הי' מברכין כלל עליהם כיון שהוא לחם אכירים וא"צ תיקון הנצוצין להפרידם מן המסולת) וא"צ ברכת בפני עצמן על הדגים רק במחשבת אתבדירו מה שהרשב"א

לכבוד ועונג שבת ומה טוב כוונת פנימיות יותר ולפי מעלת נשמות הצדיקים זהו תיקונם די לפי ערך מעלתן וא"צ מעשה מיוחדת וגם לא דיבור (חכמה בפ"ע) כנ"ל עכ"ל

תג. קודם שנכנס לביהמ"ד לסעודת היום הביא לפניו בביתו מעט מזונות* וכוס יין ובשר קר ופשטידא (פינל) (א) דק יחידי מגולה מתלמידיו ואנ"ש ישבו אתו במסיבה זו וכמה פעמים האריך בה בנועם שיה דרכי עבודה וחסידות ואחר הפסקה מועטת נכנת לבית המדרש לסעודת עתיקא קדישא והי"ב הלוח ה' מסודרות תחת הספה. הי מקצתן מגולות ומקצתן מכוסות ולא מכוסות לגמרי כמו בגולה (עיי' בספרו נמוקי או"ח סי' רע"א שכן נדג זקינו הנח"ק בעל שם שלמד ז"ע) לכסות רק מקצת רחלה ובוה יצא ועשה קצת דברעה כרעה שני הצדיקים דנ"ק הרמ"מ מרימנוב וי"ע בעת שהי כש"ס אצל החוהד הקדוש מלובלין זי"ע (א)

תג. (א) רבינו בספרו נמוקי או"ח שם רמז רק ברמז המעשה ואנו תלמידיו שמענו ממנו בארבות אשר שמע דוא בעצמו המעשה ספר קדוש אדמו"ר דרנ"ק משינאווע בעל דברי יחזקאל זי"ע ורוא קיבל מחותנו הנח"ק זי"ע בעל ארי דבי עילאי שהי מגדולי תלמידיו החוהד מלובלין זי"ע והמעשה כך הי שהנח"ק החוהד מלובלין ב קש את הגר"ק רמ"מ מר מנוב ש בוא אצלו על ר' שבתים כרי שיהמשך לו שם כל ד' חלקי נשמה רש"ך למשיח צדיקו (כה שבתים הנ"ל) ועי' יתעלו לתיקון עולם וחרכי מלובלין נתן מקום דירח להנח"ק מרימנוב סמוך לו לביתו כרי שיהי אפשר להם להמתיק סוד בכל עת הצורך ובלי שבת דראשון שבא דקדוש מרימנוב לשלחנו החוהד של דתוהד דקדוש וראר שאיזה אנשים עומקין בדיבור ובשיחות ואצל רנ"ק מרימנוב הי' המנרג בביתו שרמסובן אנשי שלום די' יושבין בפהד גדול מפני אימת רבם שרי' חשלתן בחי' פחד יצחק עד שלא שמעו שם אפי' קול דממה רפה מאדם ודי' יכולין לשמוע קול ציפצוה נרות דרולקין לא כן אצל הרבי מלובלין שהראה פנים מסבירות יותר להמסובין בשיחות קדושות וכנהגו והי' היתר עי"ל לדבר שם והרבי מרימנוב לא די' יכול לסבול הדיבור בשבת קדוש אצל השלחן ודמי' איש על העולם עד שנתפחדו לדבר אפי' דיבור אחד ודרכי מלובלין אמר לו איך אפשר לרמ"ל כל כך אימר ופחד על רעולם דמסובין ושוב די' בבוקר בעת סעודת שהרית שבא הח"ק מרימנוב לרשלתן וראר שהחלות די מכוסות בהמסה וחסידי המסה מעל החלות (כנ"ל בפנים) ומה הי' נראה כמו קצת פירוד ואח"כ במנצאי ש"ס נתחרט הח"ק מרימנוב על שתורה חלכר בקול וכתהלם כנגד הח"ק מלובלין ודי'ך לפיוס בדרך חכמה גדולד (אשר א"א לכתוב רק מובן לרמעיין) ובשבת השני נהלח הד"ק מרימנוב ואחזתו חסד ובסעודה שלישיית לא הי' אפשר לו לי'ך אצל שלחן הסוד של רחווה ומיר אחר שבת די'ך לקבל ברכת פרידה מהרבי מלובלין ואמר שאן בכחו להשאר שם ולעשות נצחונות עם הבע"ד המסריעו ואינו סניחו להיות כאן והרבי מלובלין שבר עגלה ונתן לו דכרים וכסתות שלו שיהי' לו על הדרך ואחר

ורח"ס מדימוכ רי' דרכו (כביתו) לנלות רפת בסעודת שחרית ש"ס ורח"ס מלובלין רי' דרכו לכסות גם בשחרית ובאשר הסיר הדר"ס מדימוכ (לפני חמ"י המפה מעל דחלות של דרד"ס מלובלין ואמר בדרך פסק כי בשחרית א"צ לכסות הפת ונענה ררה"ס מלובלין ואמר לא נאמר אנחנו בדרך פסק דומא לכסות רק (בשחרית ש"ס) רעביד כמר (לנלות) עביר ודע ד כמר (לכסות) עביר

דחפצד מקכלס ונסע לביתו ותוס"י בצאתו מלובלין לפת שליח לשלוח בחזר הכרים ובסתות ואמר שאינו רוצה שרצדיק מלובלין יהי אפי' לילה אחת בלי כרים וגם אין צריכים לו עוד כי חוטב מצבו ונתרפא למרי' וראו בחוש שזה הי' עיכוב מן השמים בעזר"ל ולכן נחלך פתאום כרי שלא יהי' כיכולתם לעשות מאומה

ושוב אירע בשנת תשע"ג בשבת קודש והרבי רס"מ מדימוכ זי"ע ישב בשלחנו הסחור ואצלו תלמידו הנח"ס הרבי ד נפתלי בעל זרע קודש מראשית זכותו יין עלינו והרבי ד מענדלי אמר שרוצה שירי' הרק חוטב ויפועל עי"ו שיבוא משיה צדיקנו ורשיב הרבי ד נפתלי חוטב הרק (היינו שהחבלים ימתכו והי' לטוב) והרבי דרס"מ פעל שנעשה מלחמה פתאומית ולא הי' הזמן מספיק לעשות בחינר על אנשי חל לעבודת הצבא רק תפשו אנשים מרשוק אבות ובג"ס ונעשר רעש גדול בעיר רימוכ ובשבת קודש כש שב הרבי מדרס"מ אצל שלחנו הסחור כאו נשים כב"ח ובעצמות דיות שתמשו בעליהן ובנים מלחם לעבודת הצבא ואצל ררבי יושבין ואוכלין בשר ושותין יין ואין עושין שום פעולה להמתים רגזירה ורי' שם פחד גדול אצל השלחן והמסובין לא אמרו כלום והרבי מדרס"מ רשיב מי צועק הנה צועק אבל דנשמות אינם צועקים רק עומדים ומבקשים אצלינו לראות שיפעלו לטוב לכללות ישראל בגאולר שלימד ורי' אז מלחמה הגדולה מלחמת נאפליון מלכות צרפת עם מלכות רוסיה ואז ראו רבותינו שלשה אבות רעולם ר"ד הנח"ס דמניד סקאניץ וזנח"ס ההוזה מלובלין ודנר"ס הרב רס"מ מדימוכ שרמלחמה הזאת הוא שעת הכושר לגאולר שלימה ובקשו והתפללו לה שירי' נאפליון נזו וסגנו ושיצליח במלחמתו נגד רוסיה והנח"ס הר' שניאור זלמן זי"ע בעל ש"ע התניא הי' מתפלל לשלום רוסיה שיצליח הקיסר אלכסנדר ואמר שאם תנבר יד הצרפתים יתרבר דאפיקורסות בישראל וכתב בן במכתבו כזה כיום א רר"ד קודם מוסף הראו לי אם ינצח בגאפארט"י שר היל צרפת יתרבה העושר בישראל ויורם פון ישראל אבל תפרידו ויתרחקו לכן של ישראל לאבירים שבשמים. ואם ינצח ארגנינו אלכסנדר אם ירבה העוני ויושפל פון ישראל אבל יתקשרו ויתחברו ויתעברו לכן של ישראל לאכ הם שבשמים. ע"כ" אכל השלשר נדולי צדיקים הנ"ל דתאחדו כול בשיתה אחת שיצליח נאפליון ולדביא את הקץ והמשיכו אצלם כל גדולי תלמידי הרבי ר' אלימלך זי"ע בעל נועם אלימלך לעבודתם שיעמדו לימנם, ודח"ס מוהר"מ כעיר פסח שנה הורא בשעת אפיות המצות התעצם סאור על אודות הרבי חזר ואז חשכיל נאפליון ודעליח ככל אשר פנה ורר"ס מדר"ס מראשית תלמידו ראה שבאו אל הקדוש הרי"ס ררבי סבני ישראל שחי' עובדים אצל המלכות בין אנשי הצבא והי' כיניהם אבות של כמה בנים והרב שולחם מפניו בלתי שמוע בקשתם ושיחתם והנח"ס מראשית נכמדו רחמיו על אנשי ישראל בעלי בנים רנ"ל ובכן ררהיב עוז בקדשתו לשאול את רבו הקדוש ויען ואמר לו מורי ורבי הלא עומדים למניכס

עבד' ועב' תלוי בפלוגתא דאשלי רכרכי הנאונים הקדושים רכותינו הנ"ל
ולכך עשר הכרעה הנ"ל (ועיין לעיל בס' שצ"ג) וחילק פרוסות המוציא
כבלילה ולשתית יין בתוך סעודה זו בדרך כפח"ג (כי על חזין של הפירוש
כבר בירך ברכה אחרונה כנ"ל) ואמר לחיים על חזין ששתה בתוך הסעודה
בפעם ראשונה

אנשים אשר לרם לב נשבר ונדבר הטר נא אונך ושמע אל בקשתם ובכיתם
מסר נפשם ורחם נא על כסר חללים שנפלו בהרב ונשאר הרב משתומם בשער
הדא וחשיב לו בעזו קדושתו בהנה וכחנה תאכל הרב וילכו ער ארכבותיהם
ברם ובלבד שהיו' הקץ וז' עיקר אהבת ישראל ארבע אמיתיות שכולם יבואו
לתיקון רגמור וישובו חנר בקרב עם ישועות כלל ישראל בנאולה שלמר
ובראש ת שנת תשע"ר ביו"כ קודם מוסף אמר דנר"ס מרמ"ס לתלמידו הנר"ס
מהר"ג נאראפשיץ — בריתו דש"צ שיכין בתפלה שיצליח נאפליין אבל הה"ס
מודר"ג לא רסכים לרצלתו וכשהתפלל לפני העמוד במסום שרי צריך לנגן
הי בוכה ובמסום שהי צריך לבכות הי מנגן (אל יפלא נא בעיני הקורא ואל
יחשוב ה' מחשבה פגול על קדוש עליונים כאלה כ הם ומחשבותיהם
ומעשיהם למעלה מחשבתנו ואין מבין דרכם. רפ וזו דעמדתו בזה דברים
כרוייתו) ובמוציא יום הקדוש דתרעם הרבי מהר"ס מרוע הפך כל הסדר
דיק' רצונו בזה וסוים ררבי מהר"ס מרימנוב אין לי לעשות עוד כלל בעולם
רשפל ומכירה אני להסתלק והרבי ר' נפתלי הי' מסתור אז להשאר שם
מחפפת רבו ומיר ואחר יום הקדוש נסע ללובלין שיראה לפעול
דריפוך ואמר לו הרבי מלובלין שאין זה דרכו ויסע לאאונטץ ונסע לאאונטץ
על ש"ס פר יתרו והי' דמגיד הקדוש בעש"ס בהמקוה והלך הנח"ס מהר"ג
ושכב על סטתו וכשבא המגיד מרמקוה ורצה לשכב על סטתו ולא רניחו עד
שהי' מוכרה להכניח לו למלאות מבוסשו ובליל שבת קודש בהניע המגיד
למזמור שיר ליום השבת אמר, דנגד אומרים שרצפתים עברו מסאמקו בערוינא
ואנחנו אומרים להשמדם עדי עד ואתה מרוע לעולם ה' וכו' ולמחרתו בקריאת
התורה, גבול תבול" אמר, גפולין תפול" ובכן דרכיו הה"ס מראפשיץ את
דעת דמגיד קדוש דרעתו והנה"ס מרימנוב אמר העתידו בעדי אל ה' כי
יאריך ימי עד אחר עבור שנת תשע"ה אז תהיו בסוהים כי תוכו לשמוע שומר
של משיח ובליל חתופת הנה המסך בשעת הסדר אמר אם יהיוקו עמדי נוכח
בשנר זו לביאת משיח וכשהגביר כום ראשון אמר שרוא כום ישועות לכלל כל
ישראל אך אם יסכימו כל צדיקי הדור

והנה לפני שנת תשע"ה חבינו עצמם כל צדיקי הדור על ימים הקדושים בבקשת
רחמים וביחודים גדולים להביא בשנה זאת הקץ והרבי מלובלין אמר שאם יהי
שמחת תורה טוב אז יהי' גם מ' באכ טוב בנאולת ישראל והנה בשנר רהוא
(תשע"ה) י"ג תשרי נמתלס לחר"ת חמגיד מקאונטץ והרבי מלובלין תחוצה
נסתם מסנו כל חזון ולא ידע מזה וחבין עצמו על ליל שמחת תורה לעורר
ולתרעיש על הקץ ואמר שאז עת רצון שכל ישראל זכאים אחרי ימי דרין וחשב
שהמגיד מקאונטץ ותלמידיו תה"ס בעל מאור ושמש והנה"ס מח"ד חירץ חילופין
אכדס"ס ברעזאן יהי' לו לעוזרים בעבודתם בשמחת תורה ויהי ליל ש"ת הנ"ל
כשנכנס דרכי מלובלין לחדרו (שהי' עליון גבוה וע"נ עלי' ורחלון יוצא לצד
השוק והרחוב) להנפש מעט צוה למחברתו בחרר ויראשון שלא לצאת מהבית

תגד מאכלי יום ש"ק חי כמדרן דגים ואח"כ בצלים (ובתוך הסעודה של הצצלים עם ביצים חי' מונה חתיכות נסות של ביצר וזהו חי' רבינו כעצמו מחזק כהסכין לחתיכות דקות קצת) ומאכל מבושל מרגלי בהמה (שקורין כע"ע) או קאמשינ"א) שהוא ענין לאכלו (א) כמובא בספרו (רכי

רק לשמור אותו עד ש תעורר ורחסידים שרי על יום טוב עשו בתוך כך מחול וריקור לכבוד שמחת תורה על הרחוב בהחלכות עצומה ונעשה מתאום סיבר שנרמח לדרבנית צעקת ובכית ילד דופק בפתח ביתה ושכחה הציווי והלכה לפרות הרלת ובשובה והנה חרבי מלובלין איננו בביתו והחסידים שהי' על הרקוב שמעו מתאום קול נגוחי נניה מעל דארץ מתחת והלכו לראות מה זה ועל מר זה קול אנהה יוצא בהשכבת ליל וראו כי תפונת אדם מונה על הארץ בשוק ושאלו אותו מי דוא ורשיב בקול דסדר דפה אני יעקב יצחק בן מאטיל" וחירו מאור לראות שכן דוא זה רבם קדוש נפל ומושבב על הארץ ומיד נעשה רעש ואחורו ורומסוהו ועשר נורל מי זה ישאחו ברנלין וזה בנאפו וזה בראשו (ור"ה"ס ד שמואל מקארוב וזה בראשו) והביאורו לחדרו ור"ה מלובלין נאנה ואמ' מרוע העלימו ממנו שרמניד הקדוש מקאנוניז כבר לפח אותו ואיננו כי אילו ידעתי זאת לא חיתי נכנס בעובי הקורה כל כך בדרכים מסוכנים בשמי מרום עבור הנאולה ועתה הנד רצו לפגוע בי לולא רמניד הק' שבא מן ערן למסכני ולמסדני וקדיש כנה מליתי לרודיו כנחת ארצת ואימלא הוא לא הי' נשאר עצם מעצמי כי הפיל אתו הכע"ר לחוץ דרך החלון הנ"ל (ורבינו בעת שדי' מלובלין נכנס לדיכל קדשו של החדר הזה של חרבי מלובלין והניד שם איוה ממוריו תהלים וחראה החלון הלז שהי' פונה לשוק שהי' פתוח לשאוף אויר משם כי לא הי' פתוח כל החלון כשעת הנסילה רק סקצת חתלון והחלון קטן מאוד שע"ס דרך הטבע אינו נכנס אדם דרך החלון ומשם נפל דרכי מלובלין) ועור אמר אז חרבי מלובלין שאם הי' דיהודי קדוש קיים הי' לו מסיע נורל לעבודה זו ולא הי' כא לידי נפילה זו (כי גם היהודי הקדוש נפטר בשנה לפני זה תפע"ד חח"ס ועיין ברברי תורה ח"ו סי' ע"ז מפטירת חיהודי הקדוש) וחבר בשמחת תורה הלז חי' הח"ס הר' נפתלי הירץ אברסק' ברענאן עסס אז (כביתו) כריקורין ועירות בין חסידו אנשי שלום בפעולות יחודיו ומחשבותיו המהורים ונפל אש לביתו וכמה אנשים ברחו לנפשיהם (והשפחה המשרתות שהי' לו אז נשרפה באש) ודוא הי' עומד בשיד ותשבחות. וגם לבית חר"ס מאוד ושמש נזרקה אז בשמחת תורה אבן בזוכי החלונות והרדש מיר שיש קצת שינוי ורכל הי' מעשר בע"ר ר"ל ומסילא נחבטלה בל מחשבותיהם הקדושים והח"ס מדר"ס מרימלעבב בעבודתו המהודר עוד בתפוח שיחי' הנאולה שלימה כשנה הזאת אבל הוא נשאר לבד ולא מצא לו עור ועוריים. ככן נתפרדה תחבילה ולא יצא חרבר מכה אל הפועל וחנה"ס מחר"ס נחלה בחליו האחרונה וכחותיו הלכו והסוד עד יום ל"ג בעומר כיום דחא קידש ומיחר עצמו ונכנסו חלמידיו הקדושים והתחילו לבכות ואמרו איך יניתנו רבינו בגלות רמר תזה ומח תחי' עצמו ויען אותם הרב רנה בעת שינעתי בכל כחי להמציא הישועה כביאת המשיח או ממעם רחמנותכם לא ההזקחם במעשה עבודתי בזה ועכשיו כבר חלפה הישועה וסיים כזה"ל „עם וועט נאך אונזאקסען ריניע ווערעם מיט קיפערנע מיסקעם ביו משיח וועם קימען" עכל"ה וביים שליחוריו נפטר הגה"ס מרימלעבב זי"ע ואחר' כשנה הלז במ' באב נפטר הגה"ס חרבי מלובלין זי"ע והמעשה עוד באליכות יותר משולב ומקדוש אשה אל אהותה אשר שמענו מפה

תורה ח"א אות ק"א) ע"פ הסוד שכתב בחאריז"ל בסעודה זו עתיקא קדישא כי ז"א הוא האוכל בסעודה זו וידוע כי ז"א הוא ת"ת מדת אמת ואמת הוא בחי' רגלי"ם (כי שטר אין לו רגלי"ם) ע"כ אוכלין רגלי"ם בש"ק (ומביא שם עוד דחוי עובדא בין רני אחים הקרושים כשרפי מעלה רבותינו כעל נועם אלימלך ודר"ר זישא זי"ע בשבת אחים גם יחד בסעודה זו בש"ס ונתנו המאכל רגלי"ם הנו' ואמר מרן הגו"א שורו תיקון לפנס הברית כמ"ש "ואץ" ברנלי"ם "חוטא ור"ת תב"ו השם רתיקון לקבץ ולקט דנפרדים לתיקון חיסור כנודע ודקדוק הר"ר זישא לקח מהמאכל וצוות אוי למי צריך לתיקון הלז יותר ממנו וכידוע דרכו בקודש ז"ל ברוב ענוותנותו וצדקתו לומר על עצמו המא שראה ברור"ק על חבירו וכלל עצמו עמו ועי"ז נתעורר אותו ראדם בתשובה ואנן מר נעני אכתרי' וזה הענין נ"כ שייך לבחי' אמת כי עיקר שתיח' התשובה ותיקון דיסוד"י באמת"ת כמ"ש הרמב"ם בר"ל תשובה עד שיעיד עליו היודע תעלומות וכו' וגם נוף וברית השבין חד חיינו ז"א (כנ"ל) עם יסוד עכד"ק) ואח"כ שארי המאכלים והבשר לבסוף נ"כ שני מינים של עוף ובתמא ומבשר בתמא דקדק שיהי' חלק ממנה מן הלשון (שקורין צינ"ג) ופשיטידא (פינ"ל) הי' תמיד שלשה מינים (חי בעצמו חותך ומפורר לחלקים ע"י סכין את המשטיד"א בכנור ובדיוק)

תנה בשבת שהי' בו הוצאות שני מפרי תורת כנון בשבת וראש חודש (א) וד פרשיות וכו"כ הוספו להעלות על שלחנו פשיטידא א' ובשבת תנוכה וראש חודש שהוציאו ג' מפרי תורה לקח"ת הוסיפו עוד א' ומשנים קדמוניות כשהיתה אמו של רבינו בחולי מסוכנת ר"ל צוה עלי' בעלה מרן הדרכי תשובה שתקבל עלי' להוסיף מאכל לש"ק כשתבריא וכן הי' ב"פ והוסיפה להעלות על השלחן

מפיק מרגליות רוא רבינו ז"ל אשר א"א לבאר הכל ועיין במי' הרנ"ד לקמן בסדר תענית בדנ"ה עוד המשך לזר (ורנה תסמר שערות בשרי בהעלותי על הספר דברים רעומים ברומו ש"ע בין והרים הרם מ שרפי קודש הצדיקים דר"ל אשר כולם נכורים כולם קדושים אך למען ידעו דור אחרון אפס קצתן ויאמינו ויחזכו לנאולת עולם בביאת המשיח אע"פ שיתמהמה נתבר לו בכל יום שיבא בב"א)

תנ" (א) עיין ביד אהרן (להת"ס מו"ד אחרן ליב מנאדבורנא ז"ל) מעם שאוכלין רגלים בשבת כי זאת ידוע לנו אשר בזמן רגליות נאמר רגלים יורדת מות כי שם שליטת רחיצונים אבל בזמן תנאולד יעלו אמי' בחי' הרגלים למעלה ולזה אמרו ז"ל נ"כ הלשון תצפי' לרגל"א דמשיחא וזאת ידוע נ"כ כי שבת רוא מען עז"ב ולכך אוכלים בש"ס מאכל הנעשה מן רגליות לרמו כי מחכים אנהנו שנזכר להעלות את בחי' הרגלים למעלה עד רראש ואז יאיר לנו השי"ת באר עליין מבחי' אור הראשון שנננו ע"כ ועיין עוד מה שכתבתי לעיל במי' שצ"ד בהנ"ה אות ב'

תנה (א) עיין כשייך כנסת הנדולר מוכא בבאה"ט מי' תי"ט שב' דכשחל ר"ת בשבת עושים מאכל אחר יותר ממה שעושים לכבוד שבת עיי"ש

של הדרכי תשובה זי"ע ביום ש"ק מין שני של בצלים עם כבד וגם צואר ממולא ומאז לא נגרע גם אצל רבינו מאכלים הללו תמיד

תנו בספרו (חמשה מאמרות מאמר תורת שבת לפ בחסות) העיר אודות הנהוג בחפוצות ישראל להפמין חמין בעש"ק כמה נשים בתנור א' לכבוד שבת דליכא מידי ולא רמיזא באורייתא בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ולא תשבועו שזה קאי על המשאלים"ם ע"פ דברי הרמ"א (פ"ה ס' רנ"ז) בשם הגדול המאיר והכלבו כי זהו מכבוד ועונג שבת וכל מי שאינו אוכל חמין שמומנים בשבת ואין מאמין בדברי חכמים שהתירוהו היישינן עליו שמא אפיקורם הוא עכ"ד וכיון שכ' הרמ"א שזהו כבוד ועונג שבת וידוע כי מעונג שבת נמשך חשפעת פרנסה בהרחבת זכותו יורשו בשברי לכם מטה לחם (כמו שכ' כי יש שב"ר במצרים היינו כשרצונו ית' לרשפיע מטה לחם לישראל עם סרוכו רוא) ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד (הוא דחמין וריסא שהוא כמו לחם שנתנים להממין על יום השבת ויעמידו הרבה משפחות בתנור אחד גדול בבית האופה) והשיבו לחמכם במשקל (כרי שלא יתערבו אלו עם אלו לוקח כל אחד קב שלו בשבת עם מיני ריסא) ואכלתם ולא תשבועו (בשאלה"ל בביצה ס"ז ע"א ופרש"י בנשמה יתירה רוחב לב למנוחה ולהיות פתוח לדודר ולאכול ולשתות ואין נפשו קצר עליו עכ"ל נמצא כי בשבת בחי' רווחי לבסומי שביח ומחמת מצות ועונג שבת אין נפשו קצר עליו גם אם אוכל הרבה עוד ירצה למעננים ומיני מטעמים אשר בימות החול כבר ח' מחם שבע ונפשו קצר וזהו ואכלתם ולא תשבועו) עכד"ק

תנו עוד מביא שם בספרו בשם זקינו הגה"ק בעל שם שלמה זי"ע כי החמין שמומנים ואוכלים לכבוד שבת מסוגל לאמונה שלימה ואמונה בדברי חכמים יען שהנמנע מהם חוששין שמא וכו' כנז' מהרמ"א (רנ"ז) וכיון שאחז"ל מדה טובה מרובת ממדת פורעניות ע"כ האוכלין יומשך לו אמונה כנז' עכד"ק ורבינו אפי' בשחי' במקום הרחצה להרופה הי' מדקדק ומזהיר לבני ב' תו רצוה לעשות תנור קטן המימלטל ממקום למקום שיהי' שם להמנעת משאלים"ם ולא יחמר המזג כזה שצריך לדקדק בה כנ"ל

תנו ראינו אצל רבינו שבהיות הפשמידא (קינל) חם מאוד שיד מולדת בו הי' מכיון כ"פ למסור שיריים להמקבל דייקא לידו ולפעמים אחז ושחה בנתינתו כדי להרגיש רתיחת החמימות היסב עד שצהבו הידים (כנראה למנוח האמונה אש קודש לה' וכנ"ל כס' שלפ"ז)

תנו אחר מאכל הרגלים כנ"ל ובמסרם שהעלו הרומב עם הקמניות מהחמין תי' מוסר בעצמו (כנינון המיוחד לכך) שיר הייחוד לשבת אז ביום השביעי נחת יום השבת ע"כ ברכת" וכו' (ובחתחלתו כסול אריר וחזק חזר וכפל ועמד קצת מכאן בתיבת „או" ונז') עד יחי שם ה' מבורך

לעולם מן העולם ועד העולם ואחר גמר האכילה הי' מכבד לאחד לומר ברוך א' עליון אשר נתן מנוחה וכו' ואח"כ אמר תורה וכהמ"ו אחר שינת צהרים הביאו לו לברך על פרי לכבוד שבת.

סדר שלש סעודות

תם (א) זמן תפלת מנחה רענא דרענא הי' כמו חצי שעה אחד זמן דללקת דעש ק (בערך) התפלל בעצמו לפני העמוד ובדק הציצית מהטלית והכינא (הטלית של מרן אביו רפדוש ז"ל די לו מיוחד לתפלת מנחה ש"ס וגם יז"ל יו"כ עתותי קודש עיין בצוואתו הק"מ אות ט') ואחר וכו' לציון ח"ק (א) לבשו בברכה בקול ופתח דארון קודש דתחיל לצעוק בככי ורגש החתורות ואני תפילתי לך ה' עת רצון וגו' (וחזר התיבות עת רצון וענני כ"פ) עד ישעך ואח"כ ענו כל העם ואני תפילתי וגו' ויהי בנסוע וכו' ואחר תקריאה שקרא בעצמו הי' הנכה לחס"ת ואמר הללו' אודה וכו' (ב)

תמא נוסח אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך (א) כישראל" גוי אחד בארץ וכו' יום מנוחה וקדשה לעמך נתת וכו' מנוחת אהבה ונדבה מנוחת אמת ואמונה מנוחת שלום (ב) חשקם שלוח ובטח מנוחה שלימה וגו' או א"ו באהבה וברצון שבת קדשך וכו'

תמב. הי"ב חלות שהי' כליל שבת קודש ויזמו ניתנו ונסדרו בפעם שלישיית על שלהנו לסעודת רענא דרענא (וכשהי' חסידים חספנים שפשוטו יריהם למסוך על ח"ב חלות קורם גמ"י שידו' מוכן אח"כ לחטוף חלד א' (לחשיבות) די רבינו אומר בדרך צחות, הי"ב חלות שלי אין צריכין

תם (א) עיין בכני יששכר (חדשי כסלן מכת מאמר ג סי' מו) בשם כתבי האר"י מעם שמתעמק בציצית קורם שיאמר ואני תפילתי בי בציצית יש בחי' תפלה כענין שנאמר תפלה לעני כי יעמוק

תמא. (א) י"א, ומי כעמך ישראל" ודוא פסוק בדר"י י"ז וכן הוא באבודדהם וברמב"ם ובמחזור ויטרי ובמור ובשע"ת בשם שב"ל ונוסח רבינו הג"ל הוא בסידור ד"ע נאזן והוא נ"ל פסוק בשמואל ב' פסוק ו' וכו"כ בשע"ת בשם חש"צ שכן הוא ע"פ הסוד ועיין בסידור ד"ע ובמחזור ויטרי ובאבודדהם שליחא תיבת "יום" וברמב"ם גם תיבת "מנוחה וקדושה" ליתא אך הוא בב"י בשם שבולו ר"קם עי' ש"

(ב) במחזור ויטרי, "מנוחת שלום ושלוח וחשקם ובטח" וכן נרמס בסידור חסדת ישראל אבל רבינו אומר כנ"ל והוא נוסח סידורי ספרד וכן הוא באבודדהם וכן מבואר בפרע"ה ובסורורי דאר"י ועיי"ש מנוחת שלוח דשקם ר"ת משח והכונה לוח

(א) בענין עשיית דמלית בעת מנחה עיי'משיל סימן מ"ב

(ב) ביום שא"א התנון ע"ס שרע א א צ צ ועיין באות שלום סימן רס"ד סי"ס

ב"ר סמיה" ורעננעין מושכין את יריהם ועמדו על המשמר ודנבאים הילכו ונתנו את ד' ב' חלות לאיור מסובן בבל פעם)

תמן אור העלעקסמ"ר בביהמ"ד (שחי' דולס סאתמול כל היום) נבבה עתה (בסעודה שלישית) ע"י נכרי והי' מקפיד מאוד שלא ידליקו נרות כלל (א) בביהמ"ד עד אחר כל חומירות גם כשהי' מאיר ובא אור ע"י הפתח בבית הסמוך הי' מדקדק שינעלו הפתח ולא יורה האור פנימה

תמיד בשעת כניעה וכרכת המוציא נתן ידיו על החלה הגדולה כמו שמונחת בשולי על השלחן ואכל רק מעט מסר לידו כוס של יין ואמר יהא רעא מן קדם עתיקא קדישא וכ' ונשתהה הרבה בזה בלחישתה ובירך בפה"ג ומעט רק מעט וגם מהרגלים לא אכל כי אם כמ' מעימא בעלמא חילק שירים (א) אה"כ הי' זמן מה חשקט ודומם ובביהמ"ד הי' העדר אור גשמי (כנ"ל) ויהם העם והרדת קודש נפל עליהם מניצוצי אור אשר התמלמו סקרב איש ולב עמוק של רכיגו בקדושת הזמן רעווא דרעוין עד כי זרח בחושך אור לישירים וחרים קולו בהתעוררות עצם סדר יחמירות חללי אדר וכו' אשרי איש וכו'

תמה אתקינו סעודתא וכו' דא היא סעודתא דזעיר אנפין ועתיקא קדישא וחלל תפוחין קדישין אותין לסעודא כהנא בני היכלא דכמפיין וכו' חדר השתא וגו' וגם אמר חמו השתא" (ועי' בסאמר נוסח התפלה אות כ') וכו' הנך" כלבין דחציפין ישוי לחון בנוקביהון וכו' בהדרתא דזעיר אנפין מזמור לדוד וגו' (א) ג"פ (אחר מזמור לדוד ר' רועי (ב) אמר תורר כלבת אש זבתעוררות נורא ולפעמים בקולות ובכיות עצומות אם אבן רוא נימות רבם השיב מעין לדרוש את ד' אשרי אוון ששמעך ואחר סיום אמירת דתורה חתחיל מיד לומר) ברוך ה' יום יום יעמם לנו ישע

תמן. (א) עיין בס' שארית ישראל טעם שבמוצש"ק בשעת שאומר רצויק תורה אין מדליקין נרות. משום שבאים נשמות מעלמא דשטום לשמוע דברי תורה שאומר תצדיק וכשיראו האור של העולם הוד יחשיך להם ע"כ.

תמן (א) עיין בבני יששכר (בסאמרי השבתות סאמר ה' אות כ') טעם שהנתינו רבותינו לומר בשלש סעודות ג' פ' זר המזמור משום שיש בו אותיות כסגין זכ"ר בגמטרי' ברכ"ה ע"כ אומרים ג"ס לחיות ברכה משולשת ויש בו תיבות וז"ל כסגין רג"ם ונרמז במזמור הזה ג"כ כנאות דש"א ירכיצי ר"ת דנים ש"כ א' דם עיי"ש ועיין מ"ש לעיל בס' שצ"ה בהג"ה אות א' (ב) עין בספר עמרת צני להנה"ק מזירימשוב זי"ע על הזוהר בהוספות שם הוא דמבואר ברמ"א וכן הוא בזה"ק תרומה דאין לקבוע מדרש בדבים בשבת

ומדיום זכו (בתננות נינון ידוע) ואח"כ (כג נון אחר דגודע) כבואו מאדום חמוץ בגדים וכו' (ג) חשיב לא נאמר כי אם ושב וקבץ וכו' לכן ככל לב ובכל נפש ובכל מאד (ולא ובכל מאורו) נמלוכו ונייהדו (ה' מ"ך לא אמר כמגרנ אבותיו ה' ועיין מסעות ירושלים" בשבת בצפת שעשה (המעורה) בבידמ"ר צאנו שסירב סקודם מלישב שם ולשנות נוסח דגודע אצ"ל אך הפצירו מאוד ומסרו לו כו דהתננות ועשה כמגרנו בלי שינוי עיי"ש) שהשלים שלו ישים עלינו ברכה ושלום וגו' הרחמן הוא יברך את עמו ישראל בשלום ויזכנו לראות בנים וב"ב וגו' אבי עד שר שלום (ע"כ רי' מסר הכל בעצמו בננונים רידועים וכל מסוק או חרוז אמרו חזן וקהל כנהוג ומכאן ואילך היו אחרים מזמרים על שלחנו בנינונים ממון לזמן) אח"כ ה' מזמרים יום שבתון אין לשכוח דרור יקרא לכן עם בת שבת היום לה' ויאתיו כל לעבדך וגו' (הפיוט סר"ה ויו"כ) וסיים כל העם וישמעו רחוקים ויבואו ויתנו לך כתר מלוכה

תמו אחר הזמר שבת היום לה' קודם הזמר ויאתיו (כנ"ל) הדליקו (א) נרות העלעקסמיר וגם הביאו שתי נרות על השלחן (וכמובן ע"י אנשים שכבר התפללו) ובגמר כל המסירת ה' עוד מאריך הרבה כסיפורים שיותר קדושות, וכימות החורף ה' מדקדק שלא לברך ברחמי"ו עכ"פ קודם שעה 6 בלילה ולמעלה אין שיעור גם בימות הקיץ (ב) שזה לפעמים

בין מנחה למעריב רוח רוקא קודם סעודה נ' אבל אין זה בכלל מנהגי הצדיקים שאומרים תודר בתוך הסעודה נ' דאז מותר עיי"ש

(ג) ברוב סידורים נוסח "ישוב לא נאמר" וכן הנוסח במחזור ויטרי כומד זה ועיין שם כמה שונים מנוסח שאנו אומרים אך בנוסח רב נ' דשיב"ח הוא בגמרא מנ לך דף כ"ט וכן דוא בזה"ק ויסקא דף כ"ב

תמו (א) עיין בספר דברי יחזקאל להנה"ק משינאווא זי"ע (כסוף הספר בחשו' הגדפס שם) ששאל לענין מנהג הצדיקים שמדליקין נרות בסעודה ג קודם כהס"ו שהוא נגד הקרבת הזורר בראשית ששחמיר מאוד שלא לרדליק נר קודם שאומרים הציבור סדר קדושה והשיב כיון שהם מאריכין בסעודה שלישית עד כמד שעות בלילי ואז כבר הדליקו הנרות ברוב בתי כנסיות ע"כ אין איסור עוד להדליק נרות על השלחן מי שבכר דהפלל מעריב עיי"ש ועיין עוד בספר עמרת צבי על הוזה"ק בראשית שפתח כבר בהתיירא זו עיי"ש וכן בזה"ק ח' על וזה"ק שם האריך נ"כ בהיתר זו עיי"ש.

(ב) עיין בנפתם פגדים סר' צו דענין ביורדי ניהגם שיש להם מנחה בשבת קבלנו דאין כולם שוים ברבר יש שמאריכים להם כמ"ש ררבה ולא נדונים והוא כל זמן שהחסידים ואנשי מעשה מאריכים בסעודת שלישית ומוסיפים על הקודש עד זמן שהוא גם רם ינחו וישבתו מדינה של ניהגם וכולם אומרים אשריכם הצדיקים וחסידיהם בזה וככא, אמנם זה רוקא באותן רשעים שגם שריו רשעים כפ"ע אבל לא התנגדו לצדיקים אבל אותן שרברו סרה על הצדיקים והמדיים ובפרט בענין זה דהאריכות זתוספות שבת כאשר ענינו ראות שיש רשעים אשר מעשר רצדיקים להם כסחם בבשר התי וידברו סדר עליהם הרשעים

עד קרוב לחצות לילה ועיין בספרו נמוקי או"ח סי תע"ד ההיתר של רבותינו שיושבין בסעודה שלישית ועומקים בד"ת ובומירות כמה שעות ואין מעמין בנתיים ושוהין יותר משיעור עיכול משום דסומכין על שיעור המוכא במג"א סי קפ"ד ס"ק ט' וכן ביר אחרון מוכא בבאה"ט שם גם בשם הלק"ם ועוד (בשם חכמי הרופאים) דשיעור עיכול ביטני ו שעות ע"כ בהמ"ז ה' מברך על הכוס בסעודה שלישית תמיד בעצמו וכבודו ולא שתה הכוס רק השתמש בו להכלה*

סדר מוצאי שבת קודש

תמו תפלת ערבית במוצש"ק התחילו לומר והוא דרום זגו' עיין נמוקי או"ח (סי רצ"ג) שמביא מקור לזה מתוזה"ק ברוך ה' לעולם לא אמרו (כנ"ל סי' ש"ל) אחר השמ"ע ויהי נועם ואתה קדוש (זולת כשהל יו ט באמצע רשבע לא אמרו וד נועם וא ס) עליג וכו' (רכינו כשרי לו אצ ט באמצע רשבע רי מתפ"י לפני רעמוד)

תמו אחר כך שב למקומו אצל השלחן לעשות הברלה (וקודם הברלה ישב קצת ולמד משניות אותיות נשמה בע"מ עיין לעיל סי שכ"ו) והתחיל תנה א' ישועתי (עיין ברמ"א סי רצ"ו ובכוש שם) ובשעת הריחת בשמים ה' נהג לתת להריח הבשמים והדם מתוך ידו להקומדים מסביב (ועשה זאת בפנים שוחקת ומסבירות גם עם נערים ובחור ס משמח אלקים ואנשים) תאבוקה לברכת כו מ האש ה' עשוי משעה*) (עיין במג"א סי' רצ"ח סס"ג ובסידור ראיו"ל שצריך להיות משעור והכונר בזה ע"פ הסוד) בברכת בו"מ האש חבים על אצבעות של יד ימינו וכפף הד' אצבעות לתוך היד והאגודל הי' מכוסה תחתיהם ולא ראה דק על הצפרנים ולא משש היד לראות אח"כ מאחוריהם (עיין ברמ"א סי רצ"ח ובמג"א ובשעת שם) וקודם הברכה ניקה ידיו קצת מתחת הצפרנים ושתה רק מעט מן הכוס

חללו חסד נירונים בג חנם ותכף לצאת הכוכבים במ"ש ישובו רשעים לשאולח והמסונים על הדין אומרים להם אתם הארורים רייתם חולקים על הצדיקים לזר אין לכם חלק במנוחתם ועיין בכתר שם טוב שמביא סיפור איך שמעם א' חי' הבעש"ט זי"ע בשבת בכפר א' עם מנין שלו וברניע עת השלש סעודות גם המחזיק חכור קיבץ כמה אנשים מדכפרים וישב ואכל ושתה עמקה בזמירות שירות ותשבחות וראר הבעש"ט שהוא מסובל מאוד למעלה וקראו אחר הסעודה ושאל אותו מאיזה טעם אתה עושה זה לבזבז כ"כ על סעודה נ' ורשיב הוגר שמעתי העולם אומרים תצא נשמתו בין אנשים מישראל והנה שמעתי שבשבת יש לכ"א מישראל נשמה יתירה ובמוצאי שבת יוצאת ממנו ואמרתני גם אנ תצא נשמה יתירה שלי בין אנשים מישראל ע"כ אני מאסא אנשים מישראל וכו' קיי"ש.

(*) ובמוצש"ק שול בי"ט לקח כ טוח מרשלחן

(עו נטע שורק סי) רוכו שפך על י"שלחן בטיבוי נר ההכדלה ונתן מן הנשפך קבת על עיני ואמר מצות ד ברך מאירת עינים וב כנה ג (עין ברם א מ מן הצ"ר ואמירת רפסום מוזכר בקיצור שר ד) ואמר דמנגנים המכדיל בין קדש לחול ג וגם רבש ע וגו החל עלינו את ששת מ המעשה נו עד גמירא

הסמ בשעה שהי מזמרים המכדיל וכו' כנ"ל הי' רבינו אומר סדר ויתן לך וגו' (עין בשער דכונות ובפרע"ה שער י"ח שהאריז"ל הי' אומר ויתן לך אחר חכדלר) וגם פר' וישלח כנדרם כמידורים וגם תפלת רבש"ע וכו' בס' מוב ובמזל מוב וכו' (תפלת רבש"ע נזכרה כירושלמי ברכות פ"ד ח"ט וזולת זר לא אמר רבינו שום מזמרים רק פיוט במוצאי יום מנוחה רמוזכר באו"ו הל' יו"כ ובמחזור ויטרי וכן פיוט אלי' חנניא כמוזכר כזה ברמ"א סי' רצ"ה זאת אמר בביתו ויותר לא אמר ועין בשער הכונות בנוסח התפלות שהאריז"ל לא אמר רמזמורים דנדרם למוצש"ק ועין נ"כ בסידור יעב"ץ) ואח"כ נכנס לחדרו בפנים צהלת וכברכת שבעה פכא" ובבואו לחדרו התחיל מיד לומר ה' צמו דומר במצאי יום מן חד המצא לעמך ד וחת כו (ולא אמר נחר עמד כאב רחמן רק) נחה עמך אב רחמן (ואצ וישמע בבית זה קול ששון וגו' הוסיף ואמר כוז) וישמע בבית זה ובבתי כל ישראל קול ששון וקול שמחה וגו' ואח"כ זמר לעצמו אלי' חנניא אלי' התשבי וגו' ואמר אלי' וכו' כ"פ ומנה באצבעותיו יחשבון (ולא ידענו כ"פ שאמר ועין בסדר דיום ששעם שכל שמזכיר אלי' חנניא נ"כ פעמים כמנין אלודו"ו מצליח כליומודו ובאלי' רבה כתב בשם חו"ש לומר ק"ל פעמים כמנין אלודו הנביא עם היו"ד אותיות) וקיפל הפלית של שבת (ועין בספרו נמוסי או"ח שחק א רבני רמנ"א כשם מדרי"ל שהי' כופלו ככל מוצש"ס כדי לרתעסס במצור מיר ואין ליתן לאחר לקופלו כיון שהוא מצוה וכמנהג אבותיו ורבותיו רצדיקים שהי' עושים זאת בעצמם) וישב לשיעוריו ובראשונה למד קצת ככל מוצש"ס במה"ק קדושת לוי ואח"כ נמרא ושאר עניניו בקדש וגם הביאו לפניו לשנת (א) חמין במוצאי שבת.

תע מזהיר בספרו (דברי תורד ה"ב אות פ"א) הוא דמבואר בגמרא נישין (דף נ"ב ע"א) דבערב שבת בי שמושי אז מתגרה חבע"ד שיהי' מחלוקת דברים בין הבני בית מבואר בקנה הגדולה (ד' פארעז דף ג"ח ע"ב) שגם במוש"ק מתגרה חבע"ד שיהי' מחלוקת. ע"כ נחזק ומוב ליותר ולישמר מזה ע"כ.

הסמ (א) סיפר רבינו כי מרן הגדוש הרבי ר' אלימלך מליענעס זי"ע דרכו כעודש לשנות בכל מוצאי שבת מוצש"ע עם צוקער"ר ורגיל הי' לראות את רוד המלך אצלו במוצש"ש עם עמדת זהב על ראשו ופעם אחת אירע שלא הי' שום חתיכת צוקער כלל בביתו ושחה הסע"ע ככה כלי הערובות צוקער והי' אח"כ נמראה אליו רוד המלך כלתי דכותר של זהב ושאל אותו הרבי ר' אלימלך

תעא. כמו שהי' מדקדק בש"ק להיות השלחן מכוסה לגמרי ע"י המפה (כרעיל סי' ה) כן לעומת זה דקדק במוצאי שבת בבואו לחדרו שיהי' השלחן כבר סגולה ולהסיר ממנו המפה לגמרי וידעו בני ביתו ליוהר דכשנבא רבינו לחדרו אחר תבדלה לא ימצא המפה על השלחן

תעב לענין מלוח מלכה כתב בספרו שער יששכר (מאמר היהודים אות ו') שלבך קבעו בש"ע סי' ש' לעולם יסדר אדם שלחנו למעורת מלוח מלכה סי' מיוחד בפ"ע קמן הכמות וריב האיוכות המעם כזה כיון שהוא נגד דוד מלכא משיחא ולע"ע דו"ד הוא הקמן ובקרוי יהי' מלכותו גדול ויתפשט ויתרבה מלכותו בביאת ב"ד ע"כ מצוה להרבות במעורת אז (אעפ"י שהוא שבע וא' צ' אלא לכוזית) היינו להרבות ולהגדילה למדת מלכות ולהעלותה בבחי' קוסר שליטה עד ד' הגדיל ב"כ עכד' ק'*) ועיין עו"ש במאמר אסרו חג בעכוותים (אות א) מעם לשבח מדוע תקנו חז"ל אחרי ש"ק לעשות סעודת מלוח מלכה במוצש"ק בלילה ולא ביום ואחרי יו"ט אין שום סעודת מלוח מלכה כלל בלילה ורק ביום שלאחריו עושין סעודת אסרו חג כיון ששב"ת הוא בעצמותו מוחי אב"א שהוא דבר ע"כ ממשיכין הסעודה שעושים ללוח את השבת (במוצש"ק) כלילה שהוא נוקבא כרי לחבר דו"ג כהדא שזה עיקר תיחוד והשלימות בידע ליו"ח משא"כ ביו"ט שהוא בעצמותו מוחי אימ"א ע"כ עושין הסעודה ללוחו באסרו חג ביום שהוא דבר כרי לחבר דו"ג כהדא עכתה"ק

תעג רבינו לא אכל לסעודת מלוח מלכה רק (א) פת הבאה בכיסנין עם קאו"י (וגם אביו מין הדרכי תשובה נגד כנר) ואמר שאין ככה לעשות סעודה זו ולפעמים כשהל ר"ח במוצאי שבת נמל ידיו לסעודה

אי' העמדה לראש צדיק דוד מלך ישראל חי וקים והשיב הוא להר"א אי' איפוא רחמיכת צוקע"ר שנהסרה בשתיית הסע"ע לכבוד מוצאי שבת ולכעבור זה נתגלה אליו הפעם כלתי העמדת זהב ע"כ. ועוד סיפר רבינו כי פ"א שאל דוד המלך את מרן הקדוש הר"א הג"ל מדוע אינו אוכל במוצש"ק סעודה כראוי ללוח שבת מלכתא ורשיבו הר"א אשר רוא עתה כבר לעת זקנתו אין ביכולתו וכו' לשנות מנהגו לעשות סעודת מלוח מלכה אבל מבטיח לו שבניו אחריו יעשו סעודות למלוח מלכה וכן נתנו בניו הקדושים זי"ע

תעג (א) במוצאי ש"ק האחרון לימי חייו (פר בד"ב כ"ט אייר תרצ"ו) ג' ימים קודם הסתלקותו לחיי העוה"ב ביקש מבני ביתו שיתנו לו פת הבאה בכיסנין לקיים סעודתא דרוד מלכא משיחא ולא רצו ליתן לו כי הי' ע"ש סעודת הרופאים נגד בריאת גופו (מפני חולי השלשול שדי' לו אז ל"ע) ודוא באחד שבעת רוא מוכרת לקיים סעודה זו ואחר הפצרותיו נתנו לו פת כיסנין נאפה יפה עוד הפעם כרי שיהי' קשה ולא יהי' קשה לגופו ואכלו וחמר אחרינו סעודתא וכו' (והודע דסעודה זו מתקיים עצם נמכא שסמנו יתעורר לתחיית המתים כ"ב) זי"ע

ביחידית ואכל רק כזית פת ומעט דגים ולא יותר כלל או כ"פ כשחל
הילולא רבא מאבותינו הקדושים במוצאי שבת או כ"א אדר הילולא דסרן
בעל טעם אלימלך הק וכיו' ב עשה לפעמים סעודת מלוח מלכה ברכים
כשישב בעצמו למי' ד מלכה ולא נטל ידי לפת הי' מזמר אתקינו
סעודתא דרוד מלכא משיחא (א) (ר פ א) וס'ט וזו ט (נ"פ) וכ' / מזמור
לדוד ה רועי (פ"א) וכשישב ברכים לסעודת מלוח מלכה הי' מזמר
אתקינו סעודתא ג"פ ומזמור לדוד פ"א וגם אז ציות לומר במשך הסעודה
אלי' הנביא איש חסיד ואמר ה ליעקב (ע'ן סימן תרל' ג)

סדר ראש חודש

תעד ברכת החודש (א) בשבת שלפניו הי' תמיד בעצמו שלקח חס"ת
בירד הימנית (אחר קרח"ת וברכת מי שכירך לכל הקהל כדלעיל ס
חמ"ב) ועמד שם אצל הבימה והתחיל בקול יהי רצון מלפניך וגו' שתחדש
עלינו את החודש הזה וגו' ובסיומה נראה דעתו לומר "בזכות תפלת רב"
אמן מלה (כפ"ש בספרו דברי תורד ח"ד אות ק"ו וה"ט אות צ"ח) ונמר עם
הקהל יחדיו (ולא סיים תפלת דיר"ד בקול כלל) והתחיל בקול (ב) מי שעשה
נמים לאבותינו" (וכשמימוס הקהל רתפלר סיים רוא בקול נאדר כפודש) ונאל
אותם מעבדות לתורת הוא ינאל אותנו בקרוב (ועיין בספרו דברי תורה
ח"ד אות נ' הנם שמבואר שצריך להיות כאן כ"א תיבין ועם תיבת בקרוב"
יהי' ב"כ תיבין עכ"ו יש לסמוך בע"כ ע"ר הרמ"א או"ח סי' רמ' נ טע"א א'
דכסמוסיפין על רכונר ומספר זר לא ינרע ובלבד שלא ינרעו דהנה בלתי תיבת
"בקרוב" אין פי' להכריז שנקבש שינאלנו כמו שנאל את אבותינו הלא זה
דבטיחנו ית"ש כתנ"כ והוא סי"ג עקרים של דאמונה ובע"כ רתפלר רוא שינאלנו

(ב) עיין בספר דרך פסודיך חלק דריבור אות ה שייבות חנוכה מי שעשה ניסים
לברכת החודש

תעד (א) עיין בסחור ויטרי הטעם שמברכין החודש מקודם מפני תקנות
המועדות ותפלת מוספין והלל ולבסל הנשים ממלאכה ועיין נ"כ במג"א
ריש סי' תי"ז ובשבולי לקס מבואר שלכך עושין זאת בשבת שבשבת
מתאספים כל העם בבידכ"נ ועיין בספר ייטב פנים לדנה"ס מו"ה יקותיאל
יחורא פ"ב זי"ע מסיגים (במאמר מי מרשות) שכתב ע"פ דברי חזוהר כל
ברכאין דלעילא ולתתא ביומא שביעא תליין ע"כ עיקר התחדשות החודש
תלי' בשבת שלפניו ע"כ מברכין בו החודש ומברכים שיחדשוהו חסב"ה למוצב

(ג) אתקינו סעודתא דמחיצותא שלימיתא חודשא דמלכא קרישא, אתקינו סעודתא
דמלכא דא דיא סעודתא דרוד מלכא משיחא דוד מלך ישראל הי' וקים סימן טוב ופד"ס
דרי לנו ולכל ישראל אמן

„בפרוב“ ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ חברים כל ישראל ונאמר
אמן ר"ח (פלגני) יהי ביום הראשון או השני או השלישי וכשחל
ביום א' וב' הגיד כך סחר ביום הראשון ולמחרתו ביום השני וכשחל
ביום ב' וב' אמר ביום שני ולמחרתו ביום שלישי וכשחל ר"ח בשבת
אמר יהי ביום שבת קודש הבא עלינו ועכ"ל לטובה

תעה נוסח יחדשהו (אחר שנמרו כל דעה) התחיל בנעימות יחדשהו
חקב"ה עלינו ועל כל עמו בית ישראל (א) בכל מקום שהם (ומכאן
ואילך בנינו ידוע ובשעת אמירת דתיבות הפסיו מלומר דעק כסול) לטובה
ולברכה לששון ולשמחה לישועה ולנחמה לפרנסה טובה ולכלכלה לחיים
טובים ולשלום (אמר בלחישת לחיים ארוכים וטובים עין לעיל בסי סע"
ברגרות ב) לטובות טובות לבשרות טובות (כל דר תבות חר בל
רפסס נניגר בנתם) לנשמים בנתם לרפואה שימיר ולגאולה קרבה
נאמר אמן

תעו בנוסח ראש חודש יהי וכו' אמר בברכת חודש השון „ראש חודש
מרחשון“ וכשנה מעוברת אמר לפני אדר א' (א) „ראש חודש אדר
ראשון“ ולאדר ב' „ר"ח אדר שני“ ולחודש אב „ראש חודש מנחם אב“
וכשמברכין אלול תוסף (בנוסח יחדשו סודם ולגאולה סודם ולומר)
„ולתשובה שלימה“ (ואם אכן הוא נימוח ונסמ כדונג לב כל השומעים
מפורש יוצא מפי קדשו או בהתעוררות ובכיות דשני תיבות ולתשובה שלימה
ואח"כ ולגאולה סרובה ונאמר אמן אשר רגיל על לשנו הסחור לאמר זאת
ביתר עוז ככל עת שמברכין החודש כסול אריז ורגש נפלא).

תעו היה"ר שנדפס בסידורין בשבת שמברכין החודש אצל מי שעשה
ניסים לאבותינו על המא הודע ולכוין השם היוצא מסמוך חיל כלע
ויקאנו כתב בספרו (מנחת אלעזר ח"ו בכת"ק) שלא שמע מאבותיו
ורבותיו הקדושים שיאמרו זה היה"ר כלל וכן מה שנדפס במקצת
סדורים ומחזורים נוסח היה"ר הנ"ל כמוסף יו"ט אצל וקרב סוורינו מבין
הנוים לא אמרו זאת כלל

תעה בר"ח חי לו (א) מצנפת מיוחד (שקורין טאלפס) שלבש בו בשעת
התפלה וגם לצורך הסעודה בר"ח (וכן לכל יומא רפגרא וברי"ס לבש
מצנפת הלז)

תעה (א) בן רוא דנוסח בסידור ר"ע נאון „בכל מקום שדמ“
תעו (א) עי' בשעסמן תכז במג"א בשם מצ' כשמברכין דחודש אדר
ראשון יאמר אדר סתם וכשני אדר שני אבל בשם הש"ך בשם מהר"ל
כתב דצריך לפרש בשניהם בראשון אדר ראשון וכשני אדר שני וכן הוא דעת
הסו"ן עיי"ש וכ"כ במחצית השקל ריש לעשות בן ראו יוצא לכ"ע וכ"כ באלו
דבר אות ב ועיין בארע"ז סי' קכ"ו סעי' ז'

תעם יענין נוסח יעלה ויבא כבר נזכר לעיל (סי' קע"ג) וכן שלא לומר אצל יה"ר התיבות ומדינה של גיהנום" כנ"ל (בסי' ק"ד) וכן שלא אמר בסדר הקרבנות שקודם התפלה ובראשי חדשיכם כנ"ל (סי' קע"ד) תפ תפלות ר"ח בחול לא התפלל בעצמו לפני התיבה רק לתפלת חלל ה' בעצמו חש"צ ולא אמר קודם חלל פסוק ויחי נועם כלל ובהברכה אמר (א) לקרא את "ההלל" (ולא "הלל") וחי' סוסר (כנינון ידוע) חללו את ה' כל נויים וכו' הודו וכו' יאמר נא וכו' ואח"כ (כנינון אחר) פתחו לי שערי צדק וכו' עד אנא ה' הצליחה נא (פ"ב) ועד ככלל אחר שנמר את ההלל עמד חש"צ של תפלת שחרית לפני התיבה לומר קדיש תתקבל

תפא. אחר שיר של יום חי' אומרים בין בר"ח דחול בין בשבת ור"ח (א) ברכי נפשי את ה' אלקי גדלתי מאוד וג' ובהל אפי כשרי יתום תוך יב"ח כבידס ד (ולא ד' רבים גמחו ב' בקדיש) לא דניה ל סר קדיש אחר ברכי נפשי ובנראד ציא יררבות בקדיש כ כ כ כ אמר מקודם אחר ש' של (וס) רק חי' מפיים כר דתחיל מיד יהי כנסוע ופתחת ייחיל לקדש ת' עלד בעצמו יס ת לרכיני בענינא דיומא (וזלת בשר כר ס ואורח ס ר-ס נככר ס נתן ירם משפט רבכור)

תפב. אחר ובל"צ ואמירת יחללו וכו' וכניסת הס"ת להיכל צוה מיד לומר חצי קדיש להקובר לפני התיבה לתפלת מוסף ולא כאותן שמניחים קודם תפילין דר"ת ואח"כ אומרים קדיש לפני מוסף כי זה טעות נסור (עין בספרו נוסחי אורח סי' נ"ד) ואחר הקדיש חלץ תפילין דרש"י והניח של ד' ת ולמד בדם שיערו וחלץ, התפלל מוסף (וע' א' ח סימן כ"ד ס ק י"ט)

תעח. (א) כן מבואר באור צדיקים למהר"ם פאפריש ז"ל שצריך להיות כבר מיוחד לר"ח וכ"כ במחזיק ברכה לסדר רחיד"א ז"ל בסי' תי"ט אות ב' וכ"כ בהנהגות יש נוהגין שירי' לו נ' מיני בגדים אחר לשכתות ויו"ט ואחר לכל יומא רפגרא ואחר לחול עיי"ש ועיין בסידור האר"י המעם ע"פ הסוד שצריך להיות לו ברכ"ח בנר מיוחד עיי"ש

תפ. (א) רנה כדברי התוס' ודרא"ש פ"ב ברכות מבואר דמנהגם ה' לברך בימים שאין נוסרין ההלל לקרוא את החלל ובימים שנוסרין ההלל לנסור את החלל וכן הנוסח בסידור רע"ג והאבודרדם וסחזור ויטרי ובשבלי קטם ענין ר"ח סי' קע"ד וכ"ה נוסח דרמב"ם ה' ברכות פ"א הי"ב וה' חנוכה פ"ג ח"ה ובכחור מאמר נ' סי' ל"ט ובמנהגים ה' חלל סי' כ"ח ובפרדס רדול דרש"י סי' מ"ד נוסח הברכה תמיד לקרא וכן רוא בסוד בשם סחז"ם מדומינבור עיין סדר בסי' תכ"ב וסי' תפ"ח וברמ"א שם. והנה בלבוש הנוסח לקרא את "הלל" בלא ה"א חיריעה אבל בסידור רע"ג נאון וברמב"ם ובכל בו ובמנהגים ובאבודרדם את "ההלל"

תפא. (א) ברכי נפשי נזכר בסוד וש"ע סי' תכ"ג וכתב חסוד חטעם משום תזכר בו מקרא דירח עשה למעדים ועיין במג"א שם דבשעת סקופות

(י' מי שאין רצבור מפתים עליו וא' לו להניח קודם מוסף יחד טוב להניח אחר מוסף מלהבטל מתפלת רצבור ולהתפלל מוסף ביחודות.

תפנ סדר קריאת התורה בר"ח כדעת המחבר בסי תכ"ג (א) שקורא
הכהן ג' פסוקים שהם וידבר צו ואמרת ולוי חוזר וקורא ואמרת
וקורא את הכבש אחד ועשירית האיפה וישראל קורא עולת תמיד עד
וכראשי חרשיכם ורביעי קורא וכראשי חרשיכם עד חסוף

תפנ נוסח תפלת מוסף דר"ח ראשי חרשים לעמך נתת וגו' זכרון לכולם
יחיו (אין לשבש רמזורים ולומר בלשון ריו" וכיו"ב רק נכון הלשון
ידיו" עיין שער יששכר מאמר ר' רחמים אות א מ"ש בזה) ותשועת נפשם
מיד שונא (עיין שער יששכר שם פירוש הדברים בטוב מעט) מזבח חדש וכו'
וברית אבות לבנים תזכור והביאנו לציון עירך ברנה וגו' (ואין לומר אחר
לבנים תזכור יד"ר מלמניך או"א שתעלנו בשמחה וכו' (א) רק ורביאנו כנזכר)
זולת בשבת ובשבת ר"ח אומרים יהי רצון מלפניך וכו'

תפנ בנוסח או"א חדש עלינו את החודש הזה וגו' עיין בשער יששכר
(מאמר ירחים אות ה) וגם בחמשה מאמרות (מאמר נוסח תפלה אות
מ"א) לומר רק כזה לפיכך ולברכה לששון ולשמחה לישועה ולנחמה
לפרנסה טובה ולכלכלה לחיים טובים ולשלום למהילת חמא ולמליחת
עון (ובשנת עיבור עד ניסן ולכפרת פשע) והקפיד שלא לומר הנדפס
יהי חודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחלה וראש לפדיון נפשינו כי
אין לו שום מקור ופירוש לאשר נתקן רק י"ב מיני בקשות כנגד הי"ב
חדשים (ובעבור י"ג) מחדשי השנה ושם בשער יששכר ביאר כל התפלות
מזון לחדש בחדשו עיי"ש באריכות.

א | אומרים אותו וע | באגרא דפרקא אות צ ב טעם לאמר רת ברכי נפש בר"ח
עמ"י דברי רסדרש דנעלם פר וירא דקב"ה אזיל עם נשמתיה דצדיקא בכל
ריש ירחא ומברכת ומסגדת קמי קיב"ר דה"ר ברכי נפשי ע"כ

תפנ (א) עיין מזר בכ"ח ופר"ח שרעתם שיותר טוב לסיים לשל שי עד וביום
השבת וירכיעו יקרא וביום רשבת ותנ"א חולא אע קר דינא דמחבר
ולדעתו סדר קריאר בר"ח הוא בן ברן קורא ג' פסוקים ורלוי חמשה עד סוף
דפרשה וחשלישי חוזר וקורא ג' פסוקים לאחרונים בפרשה שקראו וקורא
וביום רשבת עד פר' דר"ח והדביעי קורא בפר' דר"ח והביא בן מסס' סופרים
פ"ז אך כבר קדמו בזה באמת דרסב"ן והמאירי בחידושים ועיין ג"כ מזה
ברשב"א בחידושו ובתשו' התם סופר סי' ק"א ותשו' משכנות יעקב סי' קי"ז
שהעיקר כהמחבר ואי"ה יבואר בספרי מאסף לכל המהנות בסי' תכ"ג שם
באריכות.

תפנ (א) כך סיפר רבינו בשם זקינו חנר"ס בעל שם שלמה זי"ע אברפ"ס
שמע משה קדוש ומחור מרן רב שר שלום מבעלזא זי"ע (כחיוהו שם)
שהתפלל מוסף ר"ח באש לוהט ובקולי קולות חרעיש באמירת „והביאנו לציון“
עירך ברנה" וגו' ולא אמר חיה"ר כנ"ל ועיין ג"כ בפידור ר"ע גאון שליתא
שם חיה"ר רק בנוסח רבינו

תמו מי ששכח בר"ח במוסף וסיים מקדש ישראל והזמנים וכל התפלות מוסף התפלת דר"ח הוי משנה ממטבע שטבעו חכמים ולא יצא (מנח"א ח"ג סי' י"ט).

תמו אותן שאומרים תהלים קודם התפלה ככל יום ונס כיו"ט והנוכה ור"ח ואומרים אז כשמגיע כסדרן בספר המישי מזמורי הלל מ"ט אין חשש כזה ויוכל לומר אח"כ הלל עם הציבור בברכה (מנח"א ח"ג סי' ל"ד)

תמו בשבת ור"ח התפלה כעצמו גם מוסף לפני התיבה ובהלל חי' מזמורי יהללו וגם פתחו יי בניג גים חדשים (ואמר דנוסה ואין אנו כול ס וכו')

תמו ביום ר"ח חי' יושב בסעודה ברגים והעלו על השלחן מאכלים כעין שבת וכתוך הסעודה צוה לומר ברכי נפשי וגו' (גם בשבת ר"ח בסעודת עתיקא מדישא אחר ברוך א' עליון רי' מזמרים ברכי נפשי וגו') וחי' אומר ד"ת בעינים פתוחות ובשיחות קדושות מענינא דיומא מדי חודש כחדשו ועיין בספרו (נמוסי או"ח סי' תי"ט) שמעודת ר"ח צריך להיות עיקר ביום ועיין בספרו (שער יששכר סאמר דירחים אות ו') שלכך קבעו בש"ע סי' מיוחד בפ"ע לענין סעודת ר"ח בד תיבות מצוה להרבות בסעודת ר"ח להראות בזה גודל מעלתה שהסעודה זו הוא נגד דוד מלכא משיחא ולע"ע דו"ד הוא הקמן ובקרוי יחי מלכותו גוד ל ויתפשט ויתרבה מלכותו בכיאת ב"ד ע"כ מצוה להרבות בסעודה אז היינו להרבות ולהגדילה למדת מלכות ולהעלותה בבחי' קומה שלימה עד דוד הנדיל ב"ב עכתד"ק (וע' סימן תע ב)

קידוש לבנה

תצ אין לקדש חלבנת קודם שיעברו שבעת ימים מהמולד ואם מוצ"ש יחול תוך י' ימים מהמולד טוב להמתין על מוצ"ש כדעת הרמ"א (נמוסי או"ח סי' תכ"ו) ועובדא ידענא פ"א שלא קידשו חלבנת (הגם שריתה נראית מקדם) קודם מוצ"ש שחל בתוך י' ימים מהמולד עפ"י שיטתו ופקודתו וכשהגיע מוצ"ש ואח"כ התקדו שמים כעבים עד שעבר הזמן (ודבינו פירשה בסוף זמנה שמצאה נראית לשעה מועטת מאוחר בלילה) ורכים מאנשי שלומה לא קידשוה ואמר להם רכיני אתם תקראו עצמכם עלי ואני אקרא עצמי על הרמ"א לאחר איז"ש ויש לגו על מה לסמוך עכת"ד

תצא לקידוש לבנה (א) לבש המצנפת (מאליפ"ט) שהי' מיוחד לר"ח ויומא דפגרא (עיין לעיל סי' תע"ח) ותתחילו הללו' וכו' ברוך וכו'

תצא. (א) עיין ברמ"א שם שאם מקדש חלבנה בחול יש ללבוש בגדים נאים והמסמ"ט כתב בשם הנמ"י שמהר"ם לבש הסרבל דמכובד שהי' לו ועיין

אשר במאמרו ברא שחקים וכו' ששים ושמהים לעשות רצון קונם וכו' והי' אומר ברוך עושך ברוך יוצרך ברוך כוראך ברוך קונך" (עי' בשע"ת ספ"ה (ב) בשם רמ"ז שכן ראוי לומר עפ"י רמור שראו כסדר אביו"ע) הללו' הללו אל בקדשו תנא דבי ר"י וכו' למנצח בנגינות וכו' עלינו לשבח והי' אומרים אה כ קדיש יתום (א) והי' מנער שולי בגדיו והצניצת (ועי' בסידור דאריו"ה יתר שבת) אח"כ נגנו המזמרים מ כים מאורות עד צורת הלבנה ברקידה (וכשריתר אמו ו"ל כה ים רלך לומר יד חודש טוב ונשם די אמו)

תצב בחודש האחרון לימי חייו בעוה"ז (אייר תרצ"ז) והי' נראת הלבנה דרך החלון לחדרו לבש המצנפת כנ"ל וקידש הלבנה כדינו ולא פתח החלון (עיין בבאה"ט ושע"ת שם ספ"ג)

תצב. אם אירע שלא נראית הלבנה עד מוצאי שבת ואמרו לו באמצע סעודה שלישית דש"ק (שרוא כבר לילך למש"ס) שיש לבנה הלך לקדשה עוד לפני בהמ"ז

תצד כותב כמפרו נמוקי או"ח (סי' תכ"ו אות ג') מה שהדפיסו בחלוחות דאם הי' ליקוי לבנה בחצי חדש גם קודם השיעור דחצי כ"ט י"ב תשצ"ג מן המולד וחזרה אח"כ הלבנה למאורה אשר עברה הליקוי עכ"ז אסור עוד לקדשה גם בתוך הזמן ולא הוי עוד מחדש הרשים אחרי הליקוי ע"כ דאין להשניה על זה רק אם הוא בתוך הזמן יש לקדשה בברכה אחרי הליקוי כשהחזרה הלבנה למאורה ע"כ (ע' בלבוש סי' תכ"ו סעיף ר' שכותב כן דמזמן דליקוי ואילך אין מברכין עליה כי עת הלקוי ריא ממש אמצע חודש וניקוד האמיתי ללבנד ומשם ואילך ריא מתחלת לנרוע ולפחות אורר וכן ריעב"ץ בסידורו העתיק סתם דאינו מכרך עליה אחר רלפוי שראו ודאי אמצע דחודש ראמתי ומקורם לזה מדברי הבית יוסף שמביא כן מתשו' אשכנזית ור א

באלו' רבה שכתב בשם ש"ג על המדרכי ללבוש בנדי שבת אך סיים בשם בנח"ג שאין נזהרים כן

(ב) מנגנון רב דוא ע"ס דר"ש דר"א קאפ"י וכד באגרות רס"ז שכן גם בשם רמ"ע י"ב ד במשנת חסידים וכיד כס דבר מ נחמדים במס שבת באגרי"ע אות פ

(א) די מקפיד שיאמרו קידש אה"ב

בשול"ת מהרי"ל סי' י"ט אבל בעיקר דרכי נראר מהא דלא רביא הסהבר זאת לרלכר בש"ע שלו וכן הרמ"א שהביא ראין לקדש אלא עד חצי כ"ס י"ב חשצ"נ מן דמולר שמקורו מתשו' מהרי"ל הנ"ל ולא דעתין נ"כ לרלכר בש"ע שלו שמזמן הליקוי ואילך אין מברכין שהוא נ"כ מקורו מתשו' מהרי"ל דנ"ל ואפשר לומר שלא סבירא לרז זאת כמו שכתב הדרבי משה על חבית יוסף שם שהביא דברי מהרי"ל בוד שגם לקוי חסה דוחר חשבון שלנו שרוא מולר אמצעי ולקוי מורד על מולד אסיתי וכתב על זר שליטוי החמד משתנה לפי ישוב ולפי דרואים במבואר ליודעים בענין דלקות ולכן אין לרתבונן מולר אימתי מלקות החמה הנראה לנו עכ"ל והנם שנראה מדרכי משה שעכ"פ בזה מודה דבענין לקות לבנה אנו רואין ניגוד האסיתי כי הוא שינוי בכל העולם במבואר בדבריו מ"מ אפשר שגם זאת אינו ברור בכל עת ואפשר לרזרמן גם בלקוי לבנה לפעם מ שאינו בניגוד ראסיתי בריוס דם על דרוב רוא מדיוס בניגוד ראסיתי ולכך לא הביא זאת בש"ע ולפי"ז נכון לרלכר דעת רבינו ובפרט שאפשר לרצמר דעת המוסקים שאין משניחין על חלבנה שנראית לפנינו עיין מה שכתבתי בסי' תצ"ד בתנ"ה וכן דעת רבינו בזה בספרו שער יששכר מאמר הירחים אות ה' לחצמר אותן דיעות בשעת דרחס שיוכל לברך על הלכנר עד חצי חורש עפי' סביעתנו דן מלא חן חסד ולפי"ז באופן דנ"ל שפייר יוכל לברך שוב ראיתי שרבינו העיד מדרכי דב"י ודררכי משה בספרו דברי תורד ח"ו אות צ"ר וכתב שם מהא דלא תביא הב"י זאת בש"ע בע"כ שלא סכנו להלכר וחזר בו

תצת. פעם אחת לא נראית הלכנה בר"ה תשרי בזמנה עד ליל ב' דסוכות ולקח הנמרא סנהדרין ואמר המימרא דגמרא (בפרק אין גודסין שם) מאי מברך (א) בא"י אמ"א אשר במאמרו ונו' ומספרו דברי תורה (ח"ד אות ס"ו) מרחיפת לשונו שכתב בעין שנוחנים לומר מותר הנמר' סנהדרין הברכה בקידוש לבנה בליל מ"ו כדי להנצל מברכה לבמלה" עכ"ל נראה שדעתו לאמרה בנמרא בברכה (ועיין בהג"ה)

תצת. (א) עיין מור בספר דרך מקוריד להנח"ס מרצ"א מדינוב וי"ע ס"ע ר' בסוף בהג"ה אות ה' בור דלשון אמרו לי מיניי האמת בשם אדמו"ר רב מדריעי"צ (כוננו להרבי מלובלין וי"ע) זצוק"ל אם לא נראית הלכנה בזמנה עד אחר אותו הזמן יאמר המימרא בנמרא מאי מברך אמר רב יהודה ברוך אתה יי אמ"ה אשר במאמרו וכו' ול"נ לומר ברוך רחמנא מרי' מלכא דעלמא אשר במאמרו וכו' וכן אני נורד בסמס ברכות עכ"ר ועיין בסו' רס"ו ופנ"א סק"ה ראדס נרול דלומר בשער שלומד הברכות בנמר' אומר בלא רזכרת רשם ודי ק כן מרמכ"ם ומתום עי' ש וכן דעת אלי רבר וש"ע דרב ופנ"ג. ועיין נ"כ בשע"ת שם מזה וביו"ד בפתחי תשובה דס ו וראיתי בספר נוצד חסד להנח"ס מהרי"א סקמארנא וי"ע (על פרטי אבות פרק ד' משנה ד') שדיבר נ"כ בענין זה אי לקדש הלכנה בנמרא ודעתו שם מס"נ אם כונתו ללמוד בזה ואו היו ברכה לבמלה אי מוכיר והשם ועיין שם שהביא מכמה ראשונים שס"ל שיכולים לקדש הלכנה עד מ"ו בחודש הן מלא הן חסר ושכן עשה מעשה

מנחם יום טוב

תצו לעת ערב בכניסת היו"ט נכנס להתפלל כמו בליל שבת עם חמלית והתפלל בעצמו מנחה של חול לפני התיבה ולא אמרו חזרו נס שהי עש"ק רק התחילו וידבר ותפלת דיו"ט ערבית. שהרית. הלל ומוסף התפלל בעצמו נ"כ תמיד לפני התיבה בין שחל בחול בין שחל בשבת. (וולת כימים הראשונים ש"ס ויום ראשון וסוכות התפלל ש"צ אחד שותית והוא עמד רק לקריאת החלל ומוסף)

רב הנח"מ מהר"א יהושע העשיל מאפטא זי"ע הגם שרואין אז כבר פנימה חלכנה אך לבנה חליונה לא נפנמה עוד וחולבין בזה אחד רוב תורש רשון הוא דעת ר שריא נאון ורוב ראשונים ורענ בזה ידידי ר"ב החז"ל נפלא שראל בנימין קליין נ"י מזה מתלמידי רבינו ז"ל ל ישוב בוד מה שהקשה רבינו בשער יששכר (מאמר הירחים אות ד') על מ"ש בבני יששכר (מאמר קידוש החודש אות י"ג) דלולי דמסתמי מרבנות ו ה' אומר רגם ברכת לבנה בחידושה תלוי בקב עת ר"ח ורשאין לברך עלי' עד חצי חודש עמי' קביעתנו הן מלא הן חסר כיון שהש"י מסר זאת בידיו עמי' ב"ד וכו' אבל מסתמי לסוס בזה כן מר שלא פסקו דראשונים והאחרונים עכטר"ר והקשה שם בשער יששכר ולא פסורש בש"ס סגורדן (ס"א ע"א) עד כמה מברכין על רחודש עד שתתמלא פנימטה ופירש"י אבל כתר הכא לא שייך לומר מחורש חדשים שהרי כבר נושנת הוא עכ"ל וכן פסקינן בש"ע או"ח סי' תכ"ו וא"כ כשחל המולד לפעמים פסורם ר"ח דרוב נמצא בשנהשוב המ"ו ימים ואז כשנבוא לברך ברכת חידוש לבגר הרי רואן כבר שחתחילה לחסור דרא נתחדשה בעת המולד ובשחוא מולד ואיך נברך מחדש חדשים עיי"ש בשע"י ולפי דברי הנוצר הסד רנ"ל שרלכנה רעל ונה לא נפנמה עד שיצא רוב חודש ואין משניחין בהלבגר שגראית בע נינו ושכן הוא נ"כ דעת רוב ראשונים לא קשר כלל וא"ש דברי הבני יששכר וראיתי בספר משמרת שלום (לה"צ מקיראנוב ז"ל) סי' ל"א אות ז' שהבדיע בזה דכל זמן בשערי' לא נראות פנימטה לרריא יעשה בדעת דרבי מלובלין זי"ע ויאמר בנמרא בשם וסלכות אך אם נראה פנימטה להריא יאמר ברוך רחסנה וכדעת דרדך פקודיק ע"כ ולא ראה מ"ש בזה בבני יששכר ובנוצר חסר שיש סברא להחיר לכתחילה לקשר חלבגר עד שלא נראות פנימטה ועיין בחי' החם מופר ריש פ"ק נדרים שדוכיה דגם באומר ברוך רחסנא עובר משום לא תשא וכן בתב במהר"ם שיש סגורדן ע"ס. ולכאורה יש עצה טובה מזה שיעשה כדעת נן רמקך דיברך השם בדירהור במ"ש בסי' כ"ג מהרמב"ם פ"ק דע"ש רל' ז' דכל חכרכות שבירך בלבו אע"ג דלא השמיע לאונו יצא ולענין חומר לא תשא אינו עובר בדירהור וכן ראיתי שדעת רבינו בספרו נמוקי או"ח בסי' קס"ו שכספס ברכי אין לברך ברוך רחסנא אך י"ל חכרכד ולהחיר השם ואלקיטו ולהצטרף למוכה תרהור כדורד דמי כמ"ש תה"ס בעל דעת פירשים ב"פ בכתביו עכ"ר ובאמת כן תוא דעת כל הפוסקים ראינו עובר בלא תשא בחירהור ועיין בספרי מאסף לכל רמחנות ח"ג סי' ס"ד סעיף א' לענין אם נשתפס בברכת תרהור אם בירך אם יברך בחירהור וכן מה שאכתוב בזה בעה"י בח"ד שם בסי' רס"ו

תצו בתפלת שמ"ע דיו"מ ותתן לנו ה"א (א) כאהבה מועדים לשמחה ונו את יום (הג פלוני) (ב) את יו"מ מקרא קודש הזה זמן וכו' מקרא קודש וכו' ליצי"מ וכן בקידוש אמר נ"כ את יו"מ מקרא קודש הזה כנו'

תצו במערכית דיו"מ אחר השמ"ע חי' מזמר כל הקדיש תתקבל בנינו גם המפורדים (ער עושר דשלום) ס ים עושה שיום בלי נגינה

תצו בשחרית התפלל הבעל פסד"ו בשלש רגלים עד וכל קרבי את שם קדשו ואח"כ עמד הבעל שחרית לפני התיבה והתחיל בנינו חנה-חא' בתעצומות עוזיך ונו' עד תתהלל ואח"כ באמירת ובמקהלות וכו' אחר תיבות כרוך אתה ה' (התחיל הבעל תפלה לנגן) א' מלך גדול ומחולל בתשבות ונו וכן ה"ק יתגדל וכו' הכל בנגינה עד ברכו (ורבינו דו' לו לזה מקובל נינון אחד מיוחד בנודע)

תק ברכת יוצר אור והמאיר לארץ וכו' לא אמרו פסוק עם הפסוק ביד"ם שחל בחול (רק כשהל בשבת וכנ"ל סי' תל"א) תתברך לנצח וכו' עד ומקדישין וממליכין (א) חי' מנגן הש"צ (משא"כ בשו"מ לא חי' מנגן רס א' ארון כבשאר שבת)

תקא בחזרת הש"ג (מכילת ה' בחדר עד ומצמח ישועה ד' בננו) (א) חי' אמרין כי הפי מים כמבואר במחזורים בלי שום דילוג כלל (משא"כ רפ"ט וס"ט נדפסם מ'מר קודש רש"ע בברכת יוצר אור ופ"ש יא ד' אומרן ע' וס"ט רמזם במאמר נוסח רתפיד אות כ' ה) ורבינו חי' מקפיד מאד על א'ת' שמדלגים פי מים "גדולים וכהנה "זדיר מאוד ע"י גוסק ים דת' בהררי קודש וע' במאמר נוסח התפלל ובספרו נמוקי או"ה ס' ה) וכותב בטעם מר' דקדש בעל דברי יחזקאל משינאווע ז' ע"י עיר אחת נד לה (רבנו ניר לנו דער ארץ א' רצוני לינות ככתב בטקום שכסר רואו ז') כי לכך לא נמצא בה מאחינו בני ישראל זקנים כפי ערך רוב גדלה נגד שארי עיירות. לאשר התמירו שם החסידים (שונים למפלגים ומנהיגיהם) לומר פיוט ועל כן לא זכו להיות זקנים מופלגים עכדת"ק עיי"ש

תצו (א) חנה הרמב"ם וברש"י ברכות ל"ג ובסידור ר"ע גאון וכן בש"ע סי' תפ"ו ליתא תיבת בארבה רס "ר"א מועדים לשמחה" אך נוסח רבינו הוא כמנהגים ובלבוש ובאבודרהם ובמחזור ויטרי (ב) כן רוא במידור ר"ע גאון והתנאי ובאבודרהם לומר את יו"מ פלוני וכו' את יו"מ מקרא קודש רזה ולזה הסכים כב"י ובש"ע סי' תפ"ו ועיין כב"י דמזמור ועיין ברמב"ן פ"ר אמור תק. (א) הטו"ו בסי' קכ"ה ס"ט ס"ו מתרעם על המנהג שרש"צ מנגן תתברך וממסיק בנינון אך האלי' רבה שם בס"ס מ"ד שישב חסנר.

תקב במ"ה הפיוט לסילוק שלפני קדושת חיי מסיים הש"צ ע"י נגיד ורתת יו נקדישך נגריצך כל סדר הש"ע דחזרת הש"צ

תקב בפתחת החיכל (כשחל בחול אכל לא בשבת) אמרו י"ג סודות של רחמים ותפלת רבש"ע מלא משאלות לבי לטובה הנדפס בסידורים (ונובע מדבר מרן דאר"י כמבואר בשע"ת) ב"מ א' וב' דפסה אמר תפיל מיוחדת דנפסת בכסה מחזורם ואח"כ בריך שמי וגו' קודם מוסף צוה לומר הפיוט י"ק ונואלי (כמובא בדגמ"ג באחרון של פסח) חו"ן מיום שמזכירין בשמחת או"א זמרו י"ק אלו זכו

תקד ביום שמזכירין נשמות (ה) נו באחרון ש"פ ושמיני עצרת ויו"ט ב שבעות (זכו"כ) חכריו אחר קרד"ת ואפשרות דיומא (וכשחל בשבת אחר קום פורקן זמ' שכירך כנרג) יזכור"ו ומי ש"ש לו אב ואם יצא סכידמ"ר ויתומים ל' ג' נשאר ואמרו יזכור"ו ורבינו הר"ב מ"ר פ"תו על ראשו בכ"ס פנים ודמחזור תחת המלית (ע"י רש"חן ערוך דב מה שקור' בס"ת) ונשתתה ככה הרבה בהזכרת הנשמות וכשגמר הסיר מליצו מ"ל פניו והנבאי עשה מי שכירך לרבינו בעבר הנשמות שהזכיר יכבוד המקום וכו' כנהג ואמרו אב הרחמים ברמיז דעצומים זכו' אשרי יהללו זכו' זכ"ג, נרות שנהגו להדליק בביתם"ד כי"ם שמזכירין נשמות ה' רבנו מקד"ר מאוד ועד מר אביו מרן כ"ל דרכי תשובה ז"ל צו"ח ככרוכיא כשראד מהם נים שדדליקו נרות אז כי גורם לחילול יו"ט בדיבוק והטפת הנרות מבלי ד' לדקדקו סברו שבזה ע"שים טובה להגמטה ובאמת נהפך דואר"ל זרבינו די' יו"א"ב של מר אביו הק' ז"ל ביו"ט ב' דמוכות ושי' אמו דצ' ז' ל' ביו"ט אחרון של פסח וצוה אז להרבות בהדלקת נרות לכבוד רחל לא הנחו להשות לצורך זה עצים ארוכים ועליהם פיות של מס' קטנים שיחזקו את הנרות מעצמם מבלי צורך לדבקם כלל בכרי למנוח מחשש חילול יו"ט (וגם עשו נר גדול משעור)

תקב כותב בספרו דברי תורה ח' א אות כ"ס (וכן דמגיד בכת סדרשו) שגם אבל (א) תוך יב"ח צריך להזכיר נשמות ביו"ט ואין יסוד וטעם של שמע על הא דאין מזכירין תוך יב"ח ואדרבה אז צריכין יותר לרחמים

תקב (א) ע' נ בסמות שיום (להגד"ס מנחם"י ז"ל) בכל' ו' שראריך בזה נ"כ שמחוב אפי' כשנר ראשונה לזכור נשמות ואם לאו דיו מבט' טובת דגמדר ונקרא נול את דמת ומבטל מצוה וראך דרבר בספורם שאפי' כשנר ראשונה צדך לזכור וע' שם שכתב שצא רטעות מסד שאינם לומדים בספור ושורש רק מע' נים בדקיצורי דינים דאיתא בבית לחם ווא"ס ש"ס כתב בפס' תורת ראשם דא' מנצח ולא דרך ארץ לזכור דמת י"ב חורש עכ"ל ע"ב דבינו דקא על דדוכרה כדוכרת נשמות אך טעות חסר הוא והט"ל מביא לנכון וז"ל דאין מנחה ולא דרך ארץ להזכיר דמת אחר י"ב חורש וכל שאין מנחת שמועה אלא לאחר י"ב פטורים מהספד מבואר רמה שכתב להזכיר המת

להזכירם ולהתפלל כעדם בביתכ"נ ובביתמדר ונם אבותיו ורבותיו, הקדושים הקפידו שיזכירו נשמות גם בתוך יב"ח עיי"ש וכן כמפור מנח"א (ח"ר סי' כ"ו בבתי"ס) האריך בזה והשיג על המעם המובא בברם שלמה סי' רס"ח שלכך אין מזכירין נשמות בתוך יב"ח שלא יעוררו אבלם בכבי ובצוקת ויבלכלו אחרים ונם להם יגיע ההפסד ליתאכל ביו"ט זכ' שאין מעמם מספיק ומביא שם עובדא ששמע ממר אביו זי"ע שהרב הקדוש מו"ח משה זי"ע אבדק"ק ראוואדוב נסע תוך יב"ח לפטירת אביו מרן הח"ק מוה"ר אליעזר אבדק"ק דזיקוב זי"ע על יו"ט שמזכירין בו נשמות לק' דזיקוב כדי להזכיר נשמת אביו בביתמדר שהתפלל בו אביו הקדוש ז"ל ע"כ

תקו הנדרים אשר נדר ונדב בהזכרות הנשמות ביו"ט (שעלה אצלו לסכום רב ועצום) שילם כמובא יו"ט מיד לקופת ר' מאיר בעל הגם חגם שרי בלי"ד (ע' י' עיני ס' מן ש"ס) אבל כיון שדא רק תשלומי נדר ופריעת ח' ב של ס' ד אין זה בכלל נותן צדקה בלי"ח (א)

תקו הכהנים עלו לדוכן בכל מוספין דיו"ט (הכל כמבואר לעיל בסי' ק"ט) וכשתיו הכהנים מרחבים ולא תספיקו כולם לעמוד על הארץ סמוך לכותל אז ע' מרם יד כ, (א) ע' הספסלים הסמוך קבר, למזרח (כ' על

כוונתו להספידו שלא יספיד לאחר י"ב חודש שאין בזה מנהג ולא דרך ארץ כיון שעברו והיו אבילות ישנה ונם זה כוונת דב"ל וט"ס יש בב"ל עיי"ש ועיין במנ"א סי' רפ"ו סק"ו כמבואר דמותר להזכיר בשנה ראשונה דכתב כשמכריזין החודש אין להזכיר נשמה רק למי שנעבר באותו שבוע הרי דאפי' בתוך ז' אבילות מותר להזכיר נשמות וכן מבואר בבאר"ם סי' תקט"ז סק"כ בשם לבוש יר"ד סי' שס"ז דאנו נוהגין להזכיר אפי' תוך יב"ח ועיין בקש"ע סי' קל"ג שהביא דברי חכמים שלמה ולא ראה כל דנ"ל ועיין בשערי אפרים סי' י' סעיף ל"ג שמבואר נ"כ להזכיר בתוך י"ב חודש ועיין בפירוש שערי רחמים שם שהביא מספר ילקוט ישראל בקונטרס צ"ח שהביא רא' משערי אפרים הנ"ל שיש לדוכן נשמות גם בשנה ראשונה ודלא כמ"ש בס' סט שלמה ובס' לשון חכמים ע"כ ועיין בספר קול יהודה (לחה"נ מו"ח אלטר שפירא אבדק"ק משערנוויץ) שריא דברי הקש"ע הנ"ל וכתב ששאל לבמה רבנים ואמרו שהמנהג להזכיר נשמות אפי' בשנר ראשונה ועיין בספר אח לצרה (על דל' אבילות) שכתב נ"כ שיש להזכיר אפי' בשנה ראשונה עיי"ש

תקו (א) עיין בלבוש סי' ק"ל דמה שזכר בכל מקום עולין לדוכן כי דוכן הוא איצטבא בלשון ישמעאל ור"ל האיצטבא שעומדין עלי' דכרטיס כשעת נשיאת כפים וזהו, עולין לדוכן ר"ל עולין על האיצטבא לכך את חגם. ועיין באשל אברהם לחנ"ט מבוטשאטש ז"ל בסי' סכ"ח שמצור מן המוכתר לעלות

(א) עיין בסי' יסוד יוסף (פרק ס"ה) ודביו אפר להרבני (רי"ד) שצריך לרש

בשפתו כמד הוא מנדב

השלחן הסמוך שם) ובברכת רצד אמה. תנך לפניך בנהוג רבינו (חש"צ) סיים הברכה (ב) שאותך לבדך ביראה נעבוד מודים וגו' וקודם שים שלום (א) התחיל בקל כהנים" והם מכריזין הברכה ורבינו חי' מקרא לפניהם הברכות מלה במלה (ג) מתחלת יברכך ולא אמרו ב"ה וב"ש אחד אמירת ה כלל בזה רק כנוכר לעיל במי' קפ"ו (כך נשמע מפי רבינו כשהי אחד רש"צ כמו בסופו דחו"ר שלא אמר ב"ד וב"ש בזה משא"כ אמן אחד כל ברכה שמעו ממנו בקול) אחד השמ"ע וקדיש שלם הי רבינו חזון פניו למול הכהנים העומדים סמוך לו ואמר להם ברכת יישר כוחכם אין כאלקיני עלינו אדון עולם (ולא אמרו ביו"ס רשיי אנעים זמירות זולת כשהל שוי"ט כנ"ל סי' תמ"ה ובסימן רי"ד)

תקח לא נהג לברך ולומר כמו שאומרים העולם גיט יום טוב" רק אמר סתם יום טוב" (ורבנו טובן כמבואר בס דור רא"י ז"ל שצריך לזון בקרשת יום טוב סוד א מא שבר שם פ"נ עם י אותיות בגמטרי יו"ם סו"ב) תקט' מביא בספרו (נמוסי או"ה סי' תפכ"ט) ליוזר ולחזיר (ושכן הוזיר עוד מר אביו הנח"ק כעל דרכי תשובה זי"ע) לבני ביתו שידליקו כ"י

על מדינה ונכון שתהי' גבוה נ' מפחים וכשיש כהנים הרבה נראה שכל ששצתם עולים על מדרגה די וכן ב' או אולי גם אחר די לעלות גם למדת חסידות ע"כ (ב) גוסס ותערב קודם נשיאת כפים בסידור ר"ע נאון ובאבודדהם וככל כו ובטור וש"ע לא חזירו כלל מזה ומדוקה סי' שנ"ב וממחזור ויטרי נראה לאומרה בכל תפלה אך מנהגינו לאמרה בהחזרת הש"צ כשנושאין כפים רוא במנהגים ובמהד"ץ ועין בסידור יעב"ץ שדוא מנהג אשכנז ועין נ"ב בתשרי מדר"ם סובבלין ז"ל מור וחת מת דברכך שאותך לבדך ביראה נעבוד רוא בירושלמי יומא ובילקוט שמעוני שמואל רמז מ וברוקה סי' שכ"ו בשם מדרש ויכולו וברש"י ומא דה ס"ה ע"ב וברכות דף י"א ע"ב ובהלכות גרולות הל' ברבות פ"ד וכן הוא במחזור ויטרי בתפלת יו"כ סיום דברכה כנ"ל אחר ותערב ועין בקרובץ לפורים בפיוט לברכת רצד שמיים הקליר שם שושן חזנים, לעברו ביראה" ועין בפירוש דיעב"ץ שם שכתב שנראד מור שבסמוך קליר חיד סיום ברכה זו בכל יום שאותך לבדך ביראה נעבוד ורכנ מ נושאן כסידר עכ"ל" (ועין בתוס' חנ נה י"ג ע"א בתוס' ד"ר ורגלי החיות שהקליר הוא ר"א בר"ש ולכך לא יסד פ ט רס ליו"ט א מפני שדוא הי' דר בארץ ישראל ועין ג"ב בתוס' מגילה כ"ה ע"א בד"ר מפני שעושר מדותיו וברא"ש ברכות פ"ה סי' כ"א וידוע דבארץ ישראל עולין לדוכן בכל יום עיין לעיל בסו' קפ"ג) ועין במסדר תעלופה בברכות שם שלכך גם אנהנו חותמין שאותך לבדך וכו' בשעת נשיאת כפים דמגרי עבודה עי"ש

(ג) עיין בב"י בשם דרמב"ם בפ"י המסנדר שמתחילין דבהנים בעצמם לומר יברכך אך דעת חרמ"א שגם סלת יברכך יקרא אותם הש"צ תחלה ושכן נהגין במדינות אלו עי"ש.

הגרות בעי"מ לכבוד יו"מ קודם מנחה כמו בשבת בתחלה בין השמשות כדי שיכנסו ליו"מ באורה ושמחה

תקי הסעודות דיו"מ הי' כמו בשבת קידוש עשה מעוסף בהמליה בין ביום בין בלילה וקודם כל סעודת דיו"מ והקידוש אמר אתקינו סעודתא דמלכא עילאה דא היא סעודתא דקוב"ה ושכינתו " (עין מור בסידור דאר"י ז"ל לאמר כך) וזמן היין והתחיל בלילה סברי מרנן" (רם שני תבות דנ"ל ולא סברי מרנן ורבותי שכן סבאר בסידור דאר"י ז"ל) ואח"כ הברכה בפח"ג וכל סדר הקידוש וביום רתחיל לומר בשלוש רגלים אתקינו סעודתא דה"ט כו' אלה מ' עדי ה' מקראי ק' דש אשר תקראו אותם במועדים וידבר משד את מועדי ד' אל בני י' סברי מרנן כך כו' בפח"ג (וע' בסידור דר"ש כפ' דוש ל' ו"ט ברגות צב תפארת)

תקיא בליל יו"מ הסמיך ועשה הסעודה במקום קידוש מיד (וולת בליל א' דסוכות כנו בסמוכו להלן אי"ד) וכיוצא ח' כמו ביום השבת (עין לעיל סי' תמ"ט) שהור' אחר הקידוש לחדרו וישב לשיעורי לימוד ונכ' התפלל מנחה קודם (עין סעמו כנמוקי או"ה סי' רל"ב שכן רי' מנהג אבותיו הקדושים ז"ל כיון שסעודת יו"מ היא סעודה גדולה ושומרים ביון יותר ע"כ יש להתפלל מנחה קודם דסעודה) ורק אח"כ הי' קביעות סעודת היום ועיין בספר (נמוקי או"ה סי' תכ"ט) דצריך גם בוסן הזה בשד ביו"מ מירושלמי (מעשר שני סוף פרק ד') ועיין לעיל בס' שצ"ה ובהג"ה שם אות ב' ומירות דיו"מ כ"א כמערך בסמוכו אי"ה

תקיב כשחל א' דיו"מ או ב' דיו"מ בשבת או שחל יו"מ ביום ה' ויום ' שבת שלאחרי (אמרו חג) וכן בשבת ח'ה מ' ככל אל לא אמרו אז (כ' שבת) הודו בתפלת מנחה דעש"ק לא לכ' גרנגה רק אחר מנחה התחילו מיד "בואי ונצא לקראת בלה וגו' מזמור לדוד הבו לח' בני אלים וגו' ובלכה דודי ח' מדלגין השני חרות מקדש מלך והתגברי רק אחר לקראת שבת אמרו התעוררי ולא תבושי עד גמירא (ובר"ד ויו"כ סבאר בסמוכו שדלנו יותר) וגם כנונא ורוא דשבת לא אמרו בכל ימים תנ"ל (עין בספרו דברי תורה ח"ט אות ע"ב שכן סבול מוקינו דגד"ס מהרצ"א בעל בני יששכר זי"ע וכן הקדושים מדאפשיין בעל זרע קודש ובניו זי"ע זקניו מצד אמו שאפי' ביו"ט ראשון שחל בשבת לא יאמרו כנונא) וגם לא אמרו מזמור לדוד ח' רועי וברכו בתרא (עין בספרו מנח"א ח"ד סי' ע"א שכן נהגו בזר' אבותיו הקדושים מנהג"ס מהרצ"א מלינוכ זי"ע וכן נהג הנהג"ס מהאנו בעל דרכי חיים זי"ע).

תקינ בשבת ויו"מ בתפלת מוסף וכן בשבת חוה"מ אין לומר "רצה במנוחתו" בברכת אר"א מלך רחמן רחם עלינו כי הוא פקוד שגשגרכב במחזוריים סמוך לדורותינו ובמידורים המדייקים בין בנוסחי

אשכנזים ובין בנוסחי הספרדים לא נמצא כלל ואין מקומו שם רק אצל ברכת והשיאונו אוסרים שם באמצע או"א רצה במנוחתנו קדשנו במצותך (א) ג מסיים מקדש השבת ישראל הזמנים (מאמר נוסח החפ"ר אות 5 ג)

תקיד בשבת שלאחר יו"ט (אמרי חג) וכן בשבת חו"מ לפני קידוש בלילה לא חי אוסר כלל שלום עליכם ונוסח רבון כל העולמים רק רתחיל לומר אשת חיל וב' עד גמירא ואח"כ אתקינו מעודתא וגו' עד אחיין למעדה בחדה ואמר מזמור לדוד ה' רועי (בלחש כמו ככל ליל אמר אתקינו מעודתא של שבת כנו רק של יו"ט אתקינו מעודתא דמלא עלאה וגו' (כנ"ל סי תפ"ו) מזמור לדוד ה' רועי וקידוש וכן בשו"מ דיום לא אמר רק אתקינו מעודתא דיו"ט ותוך המעודה רק זמירות של יו"ט ולא של שבת כלל בין ה' ט ראשון בין יום טוב שני אבל בשבת דה"מ ה' מזמור כי אתקינו מעודתא כל דסדר כמו בשאר שבת הזמירות במעודה זו (א) די של שבת וגם אתר בחרתנו לכבד יו"ט ט, דה' ג דכל כמ' בטל שבת ובשבת שלאחר י"ט ח' הזמירות בכל ה' מעודות כמו בכל שבת

תקט א דיום ט ב שחל בשבת די מחלק מעודת דיום לשנים היונו שבס"ג דר ראשונה אכלו דגים ברכ בהם ז ואח"כ הפסיקו בתפלת מנחה וגם י למעודה שלישית והעל דגים וכל שאר טאכלים המוכנים ודחסי, שדמסינ מאתמול ולא זמר זמירות של מעודה שלישית דשבת כ"ל רק זמירות של יו"ט

תקטו אבל יו"ט גני של גליות שחל להיות בשבת חי' מעודה השלישית לפנות ערב עם דומות ממש כמו ככל שאר שבתות השנה יען שהמעודה ג הוא כבר ללילה מוצש"ק של ימי חול ומלאכה (עין כל זה בנפסוי אות סי רע"ד ס"ב)

תקיז כשחל יו"ט ביום ה' ועש"ק או עש"ק ושבת חי' מביאין אל מעודה שלישית דשבת לפני ברהם ז (אחר כל דומות ושדל"ק כבר נזר) את החלה עם דגים של עירוב תבשילין שעשה רבינו בעיו"ט ואכל וחילק להמסובין

תקיד בשתי שבת לפני יו"ט (שחל יו"ט ביום א' ב) חי' מחלקין נ"ב מעודת היום לשנים (כנ"ל סי תפ"ו) ולמעודה ראשונה חי' מזמור אז ביום השביעי נתת וכו' וברכו בהם"ו ולמעודה הג' זמרו הללו אודה

(א) האמר הנוסח כהנים לעבודתם וליום לחובבם לשירם ולזמורם.

(א) וכן בליל ש"ק האתמול

כו אתקינו מעודתא בני היכלא כ עד גמירא וג"פ מזמור לד ד וגו' שאר דזמירות לא זמר אז ריק ברוך א עליו וכו' וכרכו בדרם ז מבעוד יום הרבה לכבד יו"ט הבא

תקום חול המועד לא שינה מלבושיו כלל ממלבושי שבת וי"ט והתפיל ג"כ בהפליית של שבת ויו"ט ועיי' בספרו (נמוקי או"ה ס תקס א אות ג) דצריך ליבוש גם השמריימי ל בחוה"מ למי שהולך בו בשווי"מ ואם הולך ככובע של חול (רי"ט) הוא בכלל זלזול ומכונה את דמועות הו"ע וראינו כ"פ שהוכיח על פגידם לבע"ב דמתנהגים בחסידות כשבאו יפניו בחוה"מ מבלי לבוש במלבושי שבת (השטר ימי ל והבעיטש ע) עליהם

תקב בתפלת חוה"מ כערכית לא אמרו ברוך ה' לעולם וכו' (כנ"ל סי ש"ל) ובשחרית הי' אמר אחר למנצח בנגינות א יחגנו וכו' השיר של האדרת והאמונה לחי העולמים עד גמירא כמו בשבת ואח"כ ברוך שאמר כו והש"צ הי' מזמר בנגינה בסף ברכת ישתבח וח"ק קודם ברכו ואח"כ תתברך לנצח וגו' כמו כיו"ט (כנ"ל סי' תצ"ט וסי' ת"ט) וסדר ההלל הי' אמר בעצמו לפני התיבה ונינונים של הללו את ה' והודו וכו' ואח"כ פתחו לי וכו' הי' כמו ברה"ה

תקא בחוה"מ פסח כשנמר רבינו את ההלל עמד הש"צ בעל תפלת שחרית לפני התיבה לומר קדיש תתקבל ובחוה"מ סוכות שאחר ההלל הי' רבינו ג"כ הש"צ בסדר ההושענות באותו יום ואז אחר גמר ההושענות אמר הוא בעצמו הקדיש תתקבל ולא מי שהתפלל שחרית לפני העמוד

תקב גם בחוה"מ מחויבין לאכול פת הגם דקיי"ל לענין ברה"מ"ז אם שכח יעלה ויבא דאינו חוזר כרמב"ם ומחבר משום ספק ברכות ולחקל שלא לחזור משא"כ לענין ספק עשה דמקראי קודש דגם חוה"מ נקרא מקרא קודש כמבואר בהג"ה (י"ה ע"א) ורמב"ם (בהל' ו"ט פ"ז ה"א) שסקדשו במאכל ובמשותה וכן מבואר בשבלי לקט דחייב לכבד במאכל ומשתה דכתיב אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש וחוש"מ ככלל מקראי קודש הם וכו' ע"כ (נמוקי או"ה סי' תק"ל)

הלכות יום טוב

תקב רגש המועדים וימים טובים היו אצל רבינו ביתר שאת ויתר עז שאין לתאר בהרמ עלי גליון ומי שזכה להסתופף בבית מדרשו באיזה מאלה מועדי ה' מקראי קודש הי' יכול לראות ולהתבונן בעיני שכל במקצת עכ"פ מזה הארה והתרגשות קדושת ימים טובים אשר יקראו אותם במועדים וגם בקדושת יום טוב שני הזדיר מאוד בשמירת ככל

פרמי ודקדיק' כמו יו"ט ראשון וכשה' בירושלים ת"ב ויקירי ירושלים בקש' אותו שישאר בקרתא קדישא שם עד אחר חג השבועות ולא רצה ונשאל בזה (א) כיון שקדושת יו"ט שני נשגב ערכו ובפנימיות יו"ט ב' הוא גדול בערכו יותר מיו"ט ראשון שיו"ט ב' הוא בחי' חכמה ויו"ט א הוא בחי' בינה בכללן כמבואר בסה"ק ואם חי' נשאר שם (א) הוא מכלכל הרגש קדושת יו"ט כשהולכים לחוץ (ננון למקוה בבוקר) ודואים החגיות פתוחות וחי' כותבת וכל שארי מלאכת הול' (כ) ון שלבני ארץ ישראל דורים שם בסבעות ו"ט שני כבר רוא אצלם חול' ומביא בזה ד' רבינו תרמכ"ם (כד' קדוש רחוש פמ'ו) וכן בנחל אשכול על האשכול (דל' חנוכה ופורים סוף סי' ז') שעפ"י חשבון האמיתי הראי מניע (עמי רוב) מדויק ליו"ט ב' והחשבון שלנו רק למולד אמצעי עיי"ש ומביא עוד שמי שבקי קצת בידיעת התכונה מבין כי ליקוי הלבנה א"א להיות רק במילוי דלבנה באמצע החודש משם וזהו ליל מ' ודפסח שאו הי' יצי"ם בשעה שהלבנה משלים עד היום להתחמה במילואה כדרז"ל וכל הראשונים עכת"ד ועיי"ש

תקבד מאוד השביח מנהג החסידים והיראים בעיה"ק ירושלים שהולכים ביו"ט שני לכבוד אסרו חג וליכבוד כלל ישראל אחיהם שבגולד במלבושי שבת ויו"ט וגם מונעים עצמם כמלאכה בפרהסיא רגם שעפי דינא נפסק בפוסקים לרלכה שהול' דוא אצלם לענין הנחת תפילין ותפילת חול מ"ס טוב למנוח עצמו בדברים שאין נצרך כל כך כיון שנראה מלשון רש"י מוכח (דף מ"ב ע"ב במהני' לולב וערבר ד"ר האיל) ופסחים (מ"ז ע"א ד' ה' שני מין של ראש השנה) שאחר חורבן בית המקדש צריך גם בארץ ישראל להחזיק יו"ט של גליות ודעת הראב"ד ג"כ בשיטה זו ונמצא בזהר חי להגה"ק מהרי"א מקמארנא (פר פנחס דף רל"א) אם יסכימו חכמי ארץ ישראל לעשות גם בא"י כעת שני יו"ט כמו שאנו עושין וחי' קירוב תגאולה וסיים רבינו הגם שלידינא לא קיי"ל כן ומי יהיו לחדש דבר כזה בימינו נגד הלכות אבותינו ומנהגי רבותינו והחלפת כתבי האר"י ז"ל ומרן הכ"י עכ"פ כדבר הג"ל יפה מנהג החסידים והיראים (פנח"א ח"ו ככתב יד)

תקבב (א) כותב בספרו מנח"א ח"ו סי' ט"ז שדנה"ק מהרמ"ם זי"ע מדימבוב ר"י כבר מוכן בכל עניניו לנסוע לאה"ק וכאשר בסוף דכתלו מיום נתן אל לבו כחלום לנסוע ולעלות דגיד כי לא דרגיש כ"כ עוד פורשת יו"ט ב' ולא תאיר כ"כ לפניו ע"כ חזר בו מנסיעתו וכן כמה צדיקים ז"ל עבד"ק

תקכה הרעיש מאוד על מעשה רב גדול אחד בירושלים כשהי' מנין ת"ח וגדולים מחו"ל ששבתו שם ביו"ט ב' דשבעות בעיה"ק בחפלה וכל פרטי יו"ט כראוי וזהלכת ובא אז רב גדול חנ"ל לתוך ביתם בעת סעודתם ושפחתם לבקרים בהיותו מלוכש מלבושי חול וכא בהאימ"א לפתח ביתם הגם שהוא רתהלך בתומו בהיותו דר שם בא"י רבות בשנים ולא זכר ליוהר אבל יע, כי פסקינן בפסחים (נ"א ע א) דברים המותרים ואחרים נזהגים כהם איסור אין אתר רשאי להתיר בפניהם ה"נ כ"ן שהם הי עשרה וחשובים צכור שנהגו בביתם (ורי עמהם ס"ת) יו"ט שני ואף אם הי דברים המותרים לבני א"י מ"מ אצלם הוא דברים אסורים בהילול יו"ט כ גס שמה בירושלים ואין אתר רשאי להתיר בפניהם הגם שיש לפלפל ולחלק בזה מ"מ ה"ז מנוגה ומבוזה דברי חז"ל (מנח"א ח"ו בתשו בכת")

תקכו בארץ ישראל אין לעשות יום טוב כ' אותן הדרים שם בקביעות אפי' במושבה חדשה ולא כאותן שרוצין לחדש דבמושבה חדשה צריך לחזוק גם בארץ ישראל יום טוב כ' (מנח"א ח"ו סי' ט"ז בנתי"ס)

תקכו הזוהר מאוד בחומר הדבר שלא להקל בענין ההלכה דמת ביו"ט ראשון יתעסקו בו עממין בהפירת הקרקע וקבורה וכיומי בעפר ואין לחלק בזה כלל ולהורות איהו היתר אפי' לת"ח או חסיד גדול וצדיק וכיו"ב (אשר רבים יחשבו שורו פחיתת הכבוד לעשות גם חביומי בעפר לאדם גדול ע"י נכרי) כי אודבת זהו כבודו של חכם בהכמת התורה ועובד ה' בחייו שלא לעשות בגופו ולצורכו דבר שהוא נגד הפוסקים ודחו"ל כמובן — (והגם דנמצא דיתר זו לכמות בעפר ע"י ישראל באו"ה רח"פ"ו בשם חר"ם הוא יחיד לגבי כל הפוסקים ונפסק כש"ע סי' תפכ"ו בטו"ז ובמנ"א וזה דעת המאירי נ"כ וכל האחרונים האלי' רבה שם באות ב' ובשכח"נ בהגב"י אות כ' ובשלחן גבוה אות ב' ובמאמר מרדכי חספדי אות ר' ובש"ע רוב התניא סעיה ג' ובחכמת אדם כלל ק"ע כולם חסמיו לאיסור דמילוי גמא הוי כנונה) וחגיד רבינו מהמקובל אצלו מאבותיו ורבותיו למעלה בקודש אשר מן עיר וקדיש מן שמיא האלקי הנרא אור ישראל תבעש"ס ז"ע שנפתלק לח"ה ב"ם א' דשבעות (א) (ומעות בע ני דעולם שרי ב' רשבעות) אין על עפר משל בג דל מדרגת קדושתו עד אין הקר בכל זאת קיים ב' תלמידיו הנד לים שרפי קודש משפם כתוב בש"ע שלא לעשות ע"י ישראל (רס ע" נכר) האי שופרא דבלע ארעא באותו יום טוב א דשבעות כנוכר זכות יגן עליה עכ"א

תקכת. אם יש מת ל"ע ביו"ט שני אנו שנהגים להחמיר כדעת הראשונים (עין ברמ"א סי' תפכ"ו סעיה ר') דהיכא דאפשר בעכו"ם עושים

הקבר והארון והתכריכים ע"י עכו"ם גם ביו"ט שני אם נמצא שמה מכב
ארץ ישראל הנוסעים בחו"ל דמבואר בש"ע (סי' תצ"ו) דבישוב אסורים
לעשות מלאכה ביו"ט ב' אפי' דעתם לחזור לארץ ישראל אין להתיר להם
שהמה יחפרו הקבר ושאר הדברים שנוהגים ע"י עכו"ם ולצרף בזה דער
המחבר שם (כמ' תתקנ"ו) כהראשונים שמתיר במת ביו"ט ב' לעשות
כל אלו הדברים ע"י ישראל כיון שמחמירין בזה כנ"ל (מנח"א ח"ג
סי' נ"ט)

תקננו בני ארץ ישראל היוצאים לחוץ לארץ עם נשותיהם ע"י אנשי
שערות מלחמה וכיוצא אע"פ שדעתם לחזור דינם כמו שאין
דעתם לחזור וצריכין להתחזק יו"ט שני בחו"ל בכל פרטיו כמבואר במנח"א
סי' תצ"ו סק"ז בשם הרדב"ז (נמוקי או"ח סי' תצ"ו)

תקל בן חו"ל שעולה לאח"ק על מנת להשתקע שם ובא בספינה ביו"ט
אחרון ובחיותו בספינה נתג יו"ט בתפלה ובקידוש בכל עניניו כיון
שקידש כבר על חיוס בלילה לא ינהג בו מנהג חול ולא יניח תפילין עוד
בו ביום גם בחיותו באח"ק גם כשבא בבוקר (מנח"א ח"ג סי' נ"ט)

תקלא בענין מלאכת חוה"מ דחמור מאוד שלא לדקל כלל וכלל וגם שלא
יבנות בתים אז באיזה אופן אפי' ע"י קבלנות וכהנה ומהנה בכח
תורתו קנאותו לה שלא יפרצו גדר בזה ובמפרו (נמוקי או"ח סי' תמ"ב)
מתרעם על הדירות שנקשה כבעלי מלאכות שעושין מלאכתן בחוה"מ
באמרים שאין לו מה יאכל כי לפי דברי המנ"א בשם הרמב"ם דמלאכות
ראסורות אסור לעשות ברור מ גם שהוא ע"י עני זולת אם אין לו ממש
מה יאכל כלל ע"כ ולפי"ז הוא דבר דאינו שכיח ובפרט בחוה"מ פסח יש
לכולם גם לעני שבישראל מצות על כל היו מ והרי להם והרי מים ומביא
שם שזקינו הגה"ק בעל שם שלמה בבואו מסטריזוב להיות אברכה"ק
ומצא שכמעט נתבטל כאן שמירת קדושת המועד אצל הבעלי מלאכות
כי כמעט כולם אמרו מענה זו שאין להם מה לאכול ורוא דרעיש על כבה
וגם צור לדודיע ובאו לפני כל רבעלי מלאכה שאמרו שאין להם על יו"ט
ונתן להם מכיסו על הוצאות יו"ט באופן שלא יעבדו בזה מ כלל והוא
ביטל את הטקפין וכו' וקול פטיש ומכות את המועדות בכל מה דאפשר
למחות ע"כ

תקלב אין להתיר לגמור ספר תורה בחול רמז"ד אפי' כשהסופר רשם
קודם ההג סביבות התיבות לעיני כל ישראל ורוצים לגמור הס"ת
ולמלאות האותיות אסור (מנח"א ח"ג סי' ב')

תקלג אין להתיר כלל להדפיס וגם לא סידור האותיות בחוה"מ אפי'
ספרים אסור להדפיס בחוה"מ (מנח"א ח"ג סי' נ"ו וח"ג סי' ס"ב)

תקלה אין, לדתיר דרספיד בחוד מ' אפי' לחכם בפניו הגם דאסרו חז' 7
אין סועד בפני ת' ה' מ' כזה פסקינן דאין בימינ' דין ת' ה' להוציא
ממ' מ' ש' י'גני, ספק סבוד את דמועדות אין לו חלק לעוד"ב כשאחז"ל
כיון שא' דין ת' ה' בימינו וכדעת המנ' א' במי' תקמ' ז' ס' ח' (נמוס' או"ח
סי' ת' כ') לענין אסרו חנ' ע' י' י' ע' ל' סי' תע"ב וסי' תרכ"ב

חודש ניסן

תקלה בער"ח ניסן (שרוא סוף דגנר י' ד' ירושע שבנ' מן נברא דעו"מ)
עשר יום כפור קמ' כמו בער"ח אלול (וזולת זה בשאר ער"ח לא
עשר וכו' ס' ע' י' י' י' (בענ' חודש אי"ל) סדר יוכ"ק

תקלו בשבת מברכין ניסן או ש' ה' ניסן ש' א' פ' דחדש ה' אצלו רגש
והארת יו"ט גד' וקדוש יכר' נראד' בו בין בסדר התפלות ובין
בסדר הנהלת העלון המהור' בכל הג' סעודות ואמירת דברי תורה בעון
קדושתו והתפלל בעצמו לפני התיבה שהרית ומוסף ופיוט לשחרית
והפיוט ש' מ' ס' שמוסד בין כל ברכה וברכה דחזרת ש"צ ה' מנגן עם
המשוררים וצווחת ואש קודש התפרצה ממנו מתוך חומרת ופסקו מלומר
בסוף החרוז של כל פיסקא ופיסקא וחי' מסיימה בקול

תקלו מר"ח ניסן עד י"ב לחודש ה' נחוג בבית מדרשו שבעצמו חי'
קורא בספר תורה וכל העם שומעין (בגמר דתפלה קודם עלינו לשבח)
את סדר הפרשה של הנשיא דבר יום ביומו ועיין בספר דברי תורה
(חי' אות י"ז) שכן הוא מנהג אבותיו עוד מחנה"ק בעל בני יששכר זי"ע
לקרותן במ"ת בכל יום וביום י"ב ניסן ישרים הנשיא ויקרא גם פ'ר'
בהעלותך עד כן עשה את המנורה (כמו כזאת חנוכה) הגם דבשל"ה (ריש
מס' פסחים) כתב לקרות גם ביום י"ג פ'ר' בהעלתך אולם כיון שקורי'
במ"ת יש לקרות ביום י"ב פ'ר' בהעלתך כדי שלא למלמל מ"ת ביום י"ג
בשביל קריאת אלו הפסוקים (בדעתך) לבד כיון שי"ג אינו יום הקרבת
הנשיאים כלל ע"כ

תקלה אחרי קריאת הנשיא חי' אומר היה"ר וכו' שתאיר היום במסדך
הגדול על נשמתין קרישין וכו' הגדפם במידורין אך חנוכה שנדפם שבאם
אני כו' דעתו חי' שלא לומר כן כי מה יעשה מי שיודע שבמו שהוא כהן
א' לוי רק יאמר פתם (א) יה"ר מלפניך יאור"א שבוכות הנשיא משבט

תקלה (א) עיין בספר עבודת הקודש לגאון חיד"א ז"ל (במורה באצבע סי'
ז' אות קצ"א) שיש נדפם נוסח אחר מחנפם במידורין אך גם דעתו
כזה שלא יאמר שאם אני עבדך רק יאמר פתם.

פלוגי שקראתי בתורתך הפרשה של הנשיא היום יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכו' (מנח"א הל' דלקטום ס"ד) מקורו העיר בס' דבר תורה ב אות נ' לומר יה"ד הנ"ל ולהתפלל על נשמתין קדישין שהוא בזה"ק פ"ר בלק (דף ס"ז ע"ב) וכן מובא בקב חישור (פרט ס"ח) אך לא הביא מקור הדברים עיי"ש*

תקלט עפי' רוב כשהל ר"ח ניסן בחול ה' באותו יום ומן סחינת חמים של פסח למצות שמירה עבדו ועבד אנשי ביתו וחסמוכים על שלחנו כיו"ש ש"פ. (עין ס' חסמ"ב)

תקט. החמים לקמחא דפסחא של הקהל לאנשי עירו הביאו אליו מאותו החמים קומץ גדול לכהינה ואם נמצא רק בצל א קמן בתוכו (שנמא צוויבילי) פסל לנמרי מין חמים הלז לפסח ולא הכשיר רק חמים שלא נמצא בהם כלל בצלים ואחר חבדיקה שלא נמצא בצלים לקח קומץ על שלחנו ובדק כל הפה בפ"ע אם אינו מבוקעות (שקורין אויסגיוואסעס"ן) וכשנמצאו מבוקעות העכירן לחור ולעומתן התחיל למנות החמין משל הקומץ אחד לאחר שאין בהם שום שמץ רק בריאות ופזכות וכשהי' באותו קומץ שמונת פעמים ששים נגד המבוקעות או הכשירן לפסח ואם לא נמצא כשיעור ביטול כזה לא הכשירן

תקמא החמיר מאוד במדינותינו בנלוי התחתון ובפרט בעירנו פ"ר שלא ליקח קמח לפסח סקמא (א) שנמחץ ברחיים של קונס"פ דאמפ"ף מיהל"ע כי יש חשש גדול מפני האויפציג"ע (עלעואמאדס)

תקמא (א) בשנת רמלחמד (תרע"ד) ולחם אין ככל רארץ ונתחיים בנו מטרם שכתב ורשיבו לחמכם כמשקל וכו' וכל התבואות ויכול רארץ יתגנוז יתאצרו באוצרי מסכנותיהם ורכינו רואה את הנולד זיחר גם הוא עוד באמצע חרשי החורף לעשות צעדים ופעלים לטובר להמציא חמים עבור ערתו לצורך פסח ות"ר ראשית מלאכתו לשאול את פי נשאי וראשי רלשכר דארטאראקסי בפעסט ועדן בזה תשובתו הרמיר והוא לו נרפסר במנתה אלעור ח"ג סי' ע"ד מעמו עפ"י חתורה שאינו רוצר בשום אופן קמה של קונסט רחים והיתר תשובתם חס"ם אין שום סכוא וזאת מצאנו רשיון להיות חסמחא דפסחא לכל המדינה נשפע מהרמים וואלץ שלנו ואין דגין אפשר משאי אפשר ושעת רדחק שאני ורוא לא שה לכו גם לזאת ונסע לפעסט לרבר עם הראשים הנ"ל מה אל רשיון על חמים גם רשיון לקמח שרשינו אך מצער הוא לפי מדת עתלות ישראל שבמדינה ומור יתנו גם לטונקאמס לפי הערך והוא נשאר מלא עצבון ונפשו ענומר כמובן ובהלום חיוון לילה ואביו דקרוש (בעל דרכי תשובה) לפניו וא"ל בני יחידי אל תידא ואל תחת צערך ויגוך בא לפני יען אשר ה' עם לכבך שלא ישונה בעניני דלת מסגרת אבותיו מה טוב עשית לבוא לכאן ולדבר עם השר היתר רממנה על כך ותתבשר מאחי כי דרךך צלחה תשכיל תצליח ובבשר וקורם חצות היום נתחבל מאת השר הנ"ל בכל כבוד ויקר והכירו כי הוא איש אצילי

הרבים המה הקנים חלולים אשר בכותליהם מבפנים בתוכם ימצאו התיכיות בצק חרבה נדבק וא"א להסירם בעת המחיצה כי הוא כעצמים בבטן המליאה ועל הקמה החולך ונפתח בהמה הנפרכת ועוברת חרבה פעמים ע"י האויפיציג"ע יש חשש איסור חלו גם אם הרהיים יתנגד ע"י אופנים בכוח המים ולא בקיסור וגם ברהיים קונטט כאלו תחת הוואל"ץ מחמת חום הברזל מויע וכהנה חששות (מנח"א ח"ג ס' ע"ד) ובצוואתו הקדושה אות ה מזהיר לבני עירנו שלא לשנות כוח ממנהגו בענין קמחא רפסחא כהנה (ע"ד מאשן מצות בס"פ תפ"ב בסופו ובאו"ה סי' ל ב ס ק ז)

תקמב הרהיים שהתיר למחון החמים לפסח עבוד בני העיר הי של רחיים ורכב בלי וואלצע"ן ובעצמו עמד על המשמר לבדוק בחורין ובסדקין בשעת הכשרתה וכשנמצא סדק כל דחו על קנה של ירידת הקמה וכן על הצלינדע"ר בכל מקום שנוגע הקמה ועובר דרך שם ציוה להדוק את הסדק בחתיכת שק ובלאות סביב הדק הימב באופן שלא יגע הקמה שם כלל והמשי שעל הצלינדע"ר הגו שעובר שם הקמה ציוה שיהי בכל שנה למחיצת הקמה של פסח חדשה ויפח

תקמב ולמחיצת קמה שלו שהי שייך לו ולבני ביתו כנ"ל (בס' תפל"ם) החמיר עוד יותר שהרהיים יהי של יד מיוחד לפסח למחיצת חמים שסורה והשניה ובדק הימב שיהי' האבנים הפוחגים סנוקה שלא יהי' מדובק בה קמה משנה העבר ואחרי נקיית הרהיים הי' פוחגין הקמה וגם סייע בעצמו קצת למלאכת המחיצה משום חיוב מצוה ועבור אנשי העיר והסביבה העמיד נאמנים כשרים על המשמר בין להמחיצה בין להאפי' איש על סנהגו ואיש על דגלו

תקמב לאפיית המצות של הקהל לאנשי העיר שנערכו והונבלו ע"י נשים והמוני עם הי' נוסע מדי יום ביומו ולפעמים כדילוג לבתי האפי' וכשבא ומצא דבר שלא הוטב בעיניו הי' מוסל בשפיכת מים על חלק העיסה או המצות וכיו"ב ולא חש על כל בנוגע להחירות משימצא ומשהו הימצא למען ישמעו וייראו ולא ייזדון עוד

תקמה אחרות שנמדדו ונדפסו בפח"ק ע"י מר אביו אבותון ורכן של ישראל מרן בעל דרכי תשובה וי"ע הי' רגיל ליתן לכל בית אפי' ועל אחריות הנאמן המיועד להשגחה לקיים פתשגן הכתב דיני ליצה

ובבקשת רבינו בחתלכת עצום הפעיל על השר היועץ וא"ל רעו כי כמה רכנים וראשי חקולת ממדינתנו פנו אלי בענין חזר ובקשתם נשארה מעל ואדוני הרב סמונקאמש הוא יחיד אשר רצוני להרגיש רוחו ולמלאות מבוקשו ובזה נפטר מאתו בתבעת רב תודד ות"ח וכן הי' והי' לאות ולפלא (עיין בתולדות רבינו)

ועריכה ואפ"י ונסדרו מהנ"ל בלשון (ושארנא"ן) המדוברת. וכאן העתקתים אות באות לתועלת לרבים ואלו הן

בעזה"ש

אזהרות ותקנות נהוגים לאמיתת המצות

(א) ווען מאן וויל כשרן דען אויווען מום מאן ערסט אויסנליען (אויסדייעצן) אז דיא טוילען זאללען זין איבער דען נאנצען אויווען דאס פינגען זאללען ניין פאן אויווען נאך דעם זאלל מען עהם אויסקלעבען ער זאלל נלאטט זיין ארנע נריבלעך דאס הערדל וואס איז פאר דעם אויווען וואס מאן לייגט אמאל הין א מצה ברויך מאן אויס צו נליהען אדער אָנשמידען מיט ליים א פינגער דאס דאָס ליים וואָס מען אונקלעבט דעם אויווען אדער דאָס הערדל זאָל נישט זיין נעמישט מיט שמרויא אדער זאנצען

(ב) ביא דעם רייעצן פֿין כשרן זאלל מען נישט באקען מצות נור מאן מוז איהם לאָזען אויסהאלען אין פריש איינדייעצן צום באקען

(ג) דאס מערל טראָגען צום באקען זאָל זיין בשמירה יתירה עס זאָל זיין נוס צוגידעקס די זין זאל נישט ארויף שיינען ובפרט אין רענען צייט עס זאל ח"ו נישט פאר רענעמט ווערן

(ד) וואססער צום באקען מוססמאן שעמען אין דער צייט וואן דיא זין ניט אינמער כים שמערן שמיען לויט דיא מינומען וואס דאָס ב"ד ווירד אָנצייגען פינגמליך און מען זאלל אזוי פיעל אן שעמען וויא פיעל עס זאלל נעניג זיין אויף דען מארגנען מאן כרי מען זאלל נישט ברו כען צי צו שיטען אנדער וואססער

(ה) צ די מצות וואס מען באקט זאנמאן זאלל מאן דאנערסמאן אבער שעפן אין דער צייט וויא עס שמיט אין אות ד דאס וואססער זאלל זיין אימער צו נעדעקט מכ"ש ווען מען טראגט עס אין דרויסען זאלל עס בודאי זיין צו נעדעקט

(ו) צי מצד וואססער זאלל מאן נערמען אן ע פאסט אָדער אזוי כלי וואָס מאן דאס פאריינע יאדר אויך ריינען נעראט מצה וואססער אין פֿין דאמאלז דאס מען דיא כלי נישט נעניצט

(ז) דאס וואססער זאלל שטין אויף איין ק רלען ארט אויך דאס מערל זאָל שטין אויף איין טרופען קידלען ארט ווא אזוי דאס בית דין וועט אן ווי זען

(ח) דאָס אָרט פאן קנעמען אין וויא דאָס מערל אין וואססער בשעת קנעמען זאלל אללעס זיין וויא דאס ב"ד וועט זאנען מאן זאלל זעהר נזהר זיין דאס עס זאלל נישט גין דער שטויב פֿין מערל אויף דעם וואססער אדער אויף דיא

כלים פ ; וואססער אין דער וואס ניסט דאס וואססער זאל נישט שטעדן דאָרט
וויא מאן קענט דען מי ג כדי עס זאל נישט שטויבען מעהל אויף דער כלי וואס
ער דאט אין דער דאנד וויא ער דאט אן סענאססען דאס וואססער זאל ער
ת כף וועט גערן פאן דעם פלאטע נם ער זאל נדרר ויין ב ים וואססער ניסען דאס
ער דאס וואססער טעפיל דעכער דאלטין זאל פ ; דעם מערל כדי עס זאל נישט
מער שטויבען כשעת ווען ער ניסט וואססער

(ט) אין דער שטיב וויא דאס מערל ליגט אין וויא מען קענט זאל מען נישט
ח יצען

(י) אללע 15 מינוט זאל מאן דען בעקען וועקסלען

(יא) דער בעקען זאל זי פאן מתכות אָדנע גריבלעך גאנץ גלאס אונד מען
מוס עס צוערסט ברענגען צו ווייזען לרבר"צ

(יב) דיא ברעסער וואס מאן וואלנערט אויף זיא דיא מצות מיסען ויין נאנץ
גלאס אָדנע שפאלטען אונד אָדנע קנ מפען

(יג) דאס מעססער וואס מען שניט דיא מיידע זאל זיין גלאס אָרנע נר בלעך
אָדער קריסטען עס זאל אימסער גאנץ ריין זיין עס זאל זיין אונגעניט
סייכט זאמער אן פאן איין מיידע ביז צו דיא אנדערע זאל מאן עס גליך
אפרייבען ביז עס וועט גלאנצען עס מוס זיין 2 מעססערס מען זאל אימסער
קענען וועקסלען

(יד) מען זאל נישט קענען אָדער וואלנערן אויף דען ארט וויא דיא זיין שיינט
אין ווען מען שטייט קעגין דען פענסטער וואס דיא זיין שיינט אריין מוס
מען דאס פענסטער פערהענגען (ועיין בנמוקי אור"ח סי' תנ"ט)

(טו) דיא דעלפערס מוזען האבען צי דער ארבייט ריין געוואנד, נישט וואס זיא
גייען דיינען ביא דיא ווירטשאפט אויף דעם ברויך יעדער ווער אין באקהויל
איזט דשנח צי האבען

(טז) דיא העלפער וואלן נישט זיין געמישט מענער מיט ווייבער נור לויטער
מענער אָדער לויטער ווייבער

(יז) צי 10 העלפער זאל מען נישט מעהר נעמען אויף איין מיידע וויא איין קילא
מעהל

(יח) עס זאלין נדר זיין אזוי פיעל דעלפער וויא פיעל מצות עס שטעללען זיך אין
אוינען וויא אזוי דאס ב"ד וועט מערד זיין

(יט) דיא העלפער זאלען אכטגעבען דאס דער טיש אין דיא וועלכערעלעצער
זאללען ריין זיין פאן טייג, גוט אבקראצען מיט גלאס דאס טייג וואס קלעבט
זיך אן אין נאך איערע 15 מינוט זאללען די דעלפער זיך דיא רעדנ אָבזאשען

מיט וואסער אן דעמאלס זאלט מאן ריא וועלנערדעלצער נט אַבקרצען זיי זאלען ריין זיין

(ב) יעדער בעמער מוסס האָבען דאָסעלע וועלנערדעלצער לויט וויא מיעל העלפערס עס זענען כרי ווען מען וועט מוען אין מיטען וועלנערין דאס וועלנערדאליץ ריין מאכען זאלל מען דעם העלפער איין אנדערס קענען נעבען דאס דער העלפער זאלל נישט ליידן שטיין

(ג) וויא העלפער אין ריא רעדערס זאללען נור זיין דאס מיין אדער ריא מצה נישט לינען צי לאזען א רגע אויסער מען מוס א פעולה מיט רען מיין אדער מיט ריא מצה

(ד) יעדער בעמער מוסס האָבען איינעם פון מיט צום דעלען צו טראגען מצות אין איינעם וואס טראגט פאן דעלען צו אויווען דער וואס טראגט ריא מצות צום רעליין זאל אכאכט נעבען נישט סערד מצות צו כרינגען וויסיל ריא דעלערס קענען בעשטרייטען דאמיס עס זאלל קיין מצה לינען אויף דעם דעל-מיט בלא עסק אונד דער וואס טראגט צום אויווען מוס זיין א בר דעת ווארין צום אויווען טראגען מוסס מען זייער נזהר זיין מען זאלל נישט א רגע במימרי' האלטען ריא מצה

(ה) אין יעדען באקרוי מוס מען ראבען 2 רעדערס אין עס זאללען זיין 4 רעדליך 2 זאללען זיין אלץ ריין מען זאלל זיא קענען איבערמישען אין דער רעדלער זאלל זיך האלטען איין פיל אדער האלץ שאלעכץ וואס עס מוס נוס אויספיצען דאס דעל פון מיט

(ו) ריא דעליך זאללען זיין אין גאנצען פאן אייווען מיט ריא שטייל אין 2 סאל אין מאג זאללען זיי נעגליעט ווערין

(ז) מען זאלל מופען נייע שויפלען נישט פון פאר יאָהר

(ח) צווישען יעדע מירע זאלל מען ריא שויפלע איבערמישען אין ריא שויפלע זאללען נישט לינען אויף דעם הערדל פאר דעם אויווען נור אויף דער ער

(ט) מען מוס האכען איין בעוונדערע שויפלע ארויס צי נעחטען איין חסדיגע מצה אדער א איבערנעלענטע אדער איין אויסנעבלאזענע.

(י) דער שיבער זאלל זייער אכט נעכין דאָס ריא מצות זאללען זיך נישט אנרייען אין אויווען אין כרויך צי זעהן ווען ער נעהסט אריין א מצה אין אויווען עס זאלל זיך נישט אנרייען איין מצה אין ריא אנדערע אויך דאָרף זיך נישט אנרייען איין נעכאקענע מצה אין איין אונגעבאקענע אויך דאָרף מען נישט לינען ריא אונגעבאקענע אויף רען רעדל וואס פאר דעם אויווען איסט ווארין דארט איז ווארס אין באסען מוס זיך דארט נישט קענן ריא מצה חסדיג ווערין ווען דער שיבער כרויך רען פלאסט אין אויווען זאלל ער נישט ארויס נעחטען א מצה פון אויווען לכל הפחות איידער ריא מצה האט שוין איין הויט

(כט) ווען עס וועט זיך טרעפן אויף איין זאך פאן דיא תננות אז מען האט
 נ שט אזוי נעמחון וויא דא שטייט זאלל מען פרענען א שאלח
 (5) דיא פאסירען פאן רעדלען זאללען יעדע 15 מינוט נעוועקסעלט ווערען
 צפני הירש שפירא

עכ"ל רבינו הקדוש רבשכבה"נ בעל דרכי תשובה זי"ע

תקמו גם לביתו הובאו מצות מקסחא דפסחא של תקחל שנקראו מצות
 משומטים שמשומר רק משעת פחינה ואילך לצרכי כ"ב ומשרתיו
 ושנאפו בא' מתגורי האפי' בעיר תחת השנחתו (ומכ"כ הלכו ועמדו
 ביהוד על רמשמר בשעת אפיית מצות רללו) ורבינו אכל ממצות הללו באחרת,
 ש"פ ולכל המטובין משא"כ מצות שמורה (נכהונ שמירר משעת קצירה
 ואילך) בעדו ולכל הסביב על שלהנו לוי ימות ההג הי' נאפים בביתו כנו'
 הלאה

תקמו לשאיבת מים לאפיית מצות שמורה שלו הי' הולך בעצמו קודם
 תפלת מנחה בזמן המיועד ושאו ממקור מוצא המים בתרדת קודש
 לתוך כד גדולה (א) של עץ ונשא תכד של מים בידיו למקום המוכן ואחריו
 שאבו שאר העם בחצירו

תקמו ולערכ פסח הי' שאיבת המים בין מנחה למעריב ג"כ בעצמו כד
 הראשונה כנו' ופלגי מים ירדו עיניו ברב תקוה לקיים ושאיבתם
 מים בששון בביהמ"ק כ"כ ואחר השאיבה בער"פ בין מנחה לערבית
 חילקו מזונות וי"ש

תקמו אפיית המצות שמורה הי' בא' מחדרי ביתו ע"י עוזרים אנשים
 והוא בתוכם מראש ועד סוף ועסק במלאכת הקודש (מלכד רהשנחה
 על חכל) לישא המצות אל התנור "אמר כפה קדשו" ש מצה אין אויווען
 אריין לשם מצת מצות" "אין נאך איינע" וכו' וכ"פ הי' ג"כ מנקה המצות
 בעצמו (רעדלי"ן) ובראשונה חילק חלקי העיסה לחעורכים ותתחיל לומר
 כד, לוי ישראל בשעת חלוקת העיסות.

תקנ על הלישה דקדק שיהי' בכל שנה כלים חדשים של פארציליי"ן
 שיע וחלק לגמרי

תקנא לא הניה שיערכו המצות הנ"ל על דמי חקרישים חגם שהם חלקים
 כי אם על נייר משומר שבכל משך רבע שעה או פחות ניתנו נייר
 חדש על הדף.

תקמו (א) עיין במג"א סי' תנ"ה דאין לשאוב מים בכלי נחשוש שמתחם תעין
 בלבוש דטוב ליפה רמים בכלי הרם חדשים שמשמדין קדירות (אבל בכלי
 הרם ישן ע'ן בפרס"נ רמאום היא למצות) תעין כרס"א שם דבשל עץ אין
 ספירא כלל

תקנב בכל חמשה עשר מינומען רחצו ידיהם כל העוזרים ומסייעים באפיית המצות.

תקנב כרוכ מעמים הי' מדקדק שיתרמי יום אפיית המצות שמורה שלו כיום שקורין נשיא לשבת גר לסימנא ונדא מכא. ואחר נמר אפיית הי' עושה סעודה (וישנ בהסעודה עם לבוש כוכב חמאלפי"ס על ראשו כיומא דפגרא) והעוזרים ישבו עמו במסיבה זו והעמיד יין לשמה לכב אנשי לכבוד שמחת חיים הכנת דרכה לזמן הירותינו

שבת הגדול

תקנב עיין בספרו של רבינו בסאמר תורת שבת פר' בא מעם לשבת שנקרא שבת שלפני הפסח שבת הגדול ועיין ג"כ בספרו שער יששכר כמה מעמים על זה והמנהג פה עירנו בשבת הגדול וכן בשבת שובת הולך הגאבד"ק להתפלל כיום בביהכ"נ והורשה הי' אומר שם אתר צהרים אחרי שגמר סעודת עתיקא קדישא בביתו תקנת. אם הל שבת הגדול בערב פסח הי' אומר הדרשה בשבת שלפני זה ואז התפלל בביהכ"נ כג"ל

תקנו בפיוט לשבת הגדול אמר הש"צ בקול כל הפוסקא אבא בחיל להתיצבה וגו' הפיוט הסל סידור פסח וכו' הי' כנגינה וכן סוף הפיוט קודם הקדושה ג"כ כנגינה קצת כנהוג

תקנו אחר צהרים הלך לביהכ"נ תגדולת וגש מול ארון הקודש באימה מעומף בתפארה המלית על ראשו ועמד מעט פני להיכל ושפך שיה לפני קונו ואח"כ החזיר פניו כלפי העם והתחיל גועם דרשתו אשר הי' מקודם בפלפול (על הסוגי' שהרכיב בכותלי ביהמ"ד לפני השבת במעורו שעלי תשובה דרשתו) ואחר גמר הפלפול בהריפות המיף אמרוהו בתוכחת מוסר בועד כאש צוזה ואמר דרשו את ה' ותורתו וכן זעק בבכי וכרמעות שליש על ענין הנרצה דבר בעתו לעורר לבבות ישראל לתשובה וגם דרש והחזיר מענינא דיומא כגון סוף זמן אכילת ומכירת המץ בער"פ וחומר הדבר של עשיית שמר סכירה כתקונו וכתנה וכתנה

תקנה כזה? אין גוהגין בעת הדרשה בשבת הגדול ובשבת תשובה לחשיג ולפלפל עם הרב על אתר רק מלפנים נתנו כן בעת שהתורה הי' עוד הכיב וגדלו בניהם לת"ת משום כבוד התורה להלחיכ הלבבות וצעירי בחורי המד שיראו שבהם ויתאוו לגדל בניהם לת"ת וכיוצא אבל עכשיו שנתמעם כבוד התורה כמלו הדבר כדי שלא יבא לפלפל לקנות שוזה אש אכדין ונזה לו שנהפכה שלייתו על פניו כמ"ש התוס' לחלק

בין חלומד תורה שלא לשמה ומי שיש דבר להקשות ילך לבית הרב (עין בתשו' במנח"א ח"ד סי' ט"ה)
תקנו אחר הדרשה התפלל שם מנחה בבית הכנסת לפני התיבה ובשאלת ארי בתפלה ואני תפילתי לך ה' עת רצון וגו' כנהוג
תקם כשבא לכינו קודם סעודת רענא הרעיון (א) אמר מדר עבדים חיינו לפרעה וגו' כנהוג.

תקסא אם חל שבת הגדול בע"פ הקדים התפלה בכוקר (א) (א) והי מחלקין הסעודה לשנים משום שלש סעודות ואחר חצות מיד התפלל תפלת מנחה ואח"כ ערכו השלחן עם רומב וקינ"ל מתפוחי אדמה שנתכשל ונמטן בכלים ותגור של פסח כדינו וסעד עם אנ"ש וזמרו אז הזמירות של שלש סעודות ולא העלה יין על שלחנו רק יין שרף קצת שהי' משומר ונעשה בחכשד באופן חיוור מוכ (עין לסמן סי' תפ"ג)

ח ל ב ו ת פ פ ה

תקסב שמן של נאפראפארנ"ע (ואנענבלומע"ו) אין להתירו על פסח דגם (נאפראפארנ"ע) הוא בכלל חשש קמניות (מנח"א ח"ד סי' ז)
תקסג. ע"ד בענינין שלוקחים לצורך האויטא"ם ויש בבענינין חלק חמישי 20% משפיריפו"ם חמץ מ"ם מותר לישראל ליקח בענין כחזה"ם באיטו שלו (מנח"א ח"ד סי' ב' בכה"ע)

תקס (א) עיין ברט"א סי' ת"ל שמביא בן בשם סגדנים לומר בשבת רגדיו עבדים ומעם המנהג מבואר בלבוש רבשבת הגדול התחילו הניסים והנאות עיי"ש ועיין נ"כ בספר באר מים חיים פר' נצבים דכל גם שנעשה בצאתם ממצרים עיקרו ושורשו נעשה בשבת שלפניו ועיין במנהגי הגר"א ז"ל בשערי רחמים שאין דעתו נוחה במנהג הנ"ל לומר רגד בשבת"ג מטעם המבואר ברנדר וריא ממכילתא ויכל מבעוד יום ת"ל בעבור זד בשעה שיש מצד וכו' ועיין בסידור יעב"ץ שכתב שעב"פ בשבת ער"פ בוראי לאו שסיר דמי לאומרו ובדרך שיש ספידה באכילת מצד מבעוד יום ועיין באל"י רבד וחם יעקב ופרט"ג שמבואר דעתם לאומרו אפי' חל ער"פ בשבת.

תקסא (א) דעת רבינו מוכן שרצה לצאת כל חריעות דצריך להיות שלש סעודות בפת וכרעת דראשונים רבדיעבר יצא אם עשר סעודה נ' קודם מנחה עיין בש"ע סי' תס"ד בב"ה שם ובמנ"א ספ"א וגם לצאת דעת דראשונים דאם עשאה קודם וכן מנחה לא יצא עיין בש"ע סי' רצ"א סעיף ב' ע"כ אחר הצות אז חיים שלש סעודות בשאר דברים כיון שאי אפשר בפת כמבואר בש"ע שם סי' רצ"א סעיף ה' ברט"א.

(א) ואמרו יצד ולא בשבת שלפניו

תקסד אם נמצא חמץ בפסח כתרך תבאר יש לאסור חטים ולא כמו שרצה לחדש בספר ערוך השלחן (להג' סנאווריס ז"ל) דהיינו רק בבור של מים מכונסין אבל בכאר שהוא מעיין י"ל שהוא מתובר למים שתחתיו דארעא כלא חלולי מהלהלא ואינו נאסר דזה אינו והסורה כזה לתיתר חיי כסורה תלכה נגד רבותינו כחוראא שקבלו עליהם לאיסור להלכה למעשה כל מורי הוראות שבעולם (רובן ככולם) בודאי אסור לשנות וצריך ליותר לענין חמץ במשהו כאזהרה גמורה כי בנפשו הוא (נמוסי אור"ח סי' תס"ז)

תקסה אותן שיש להם שן תותבות מהודק בפיהם (שאי אפשר לחסורם) ה' חוכך להחמיר שלא יאכלו חמץ נסוד בע"פ תוך המל"ע ב"ד שעות של זמן אכילת הכזית מצה בליל פסח דאורייתא (וחוא בעצמו ה' לו שינים תותבות שאפשר להסירן ומינהדים למסת*) ועיין לקמן מזה) ופ"א בדרשתו בשבת הגדול בכית הכנסת הזהיר מה שראה אצל זקינו הגה"ק בעל שם שלמה זי"ע האב"ד דפה שבערב פסח חיכוך וכיכס השינים (בכלי המיוחד לכך) עד שהלך הדם מתבשר בין השינים. (ועי' דר"ת סי' פ"ט ס"ק י"א)

תקסו הזהיר מאוד בענין צוקער של פסח שלא לאכול רק הנעשה בלח שום חשש תערובות (אולטראמארי"ן) דעבידי לחזותא ולדקדק ולחזור אופן ההכשר לזה בשעת עשייתו אם אינו מעורב בשמץ כל דהו מתנ"ל וכי"ב וחרעיש על המכשיר צוקער כזה למהדין וגדל האחריות והקלות שהוא בכלל מכשול רבים ר"ל החמיר מלשותות וין צמוקים (הגמראים ראונקי"ם) בפסח (עיין טעמו כמנח"א ת"ב סי' ע"ז ות"ר סי' מ') ולמי שא"א לו באופן אחר (מסתם עו הבריאות) צוה עכ"פ לשתות משה ענבים יבשים שנקרא (מאלנ"א צועבי"ן)

תקסז נשאל בעת המלחמה בבני חיל שהי' בימי הפסח במקומות חנברים שלא הי' אפשר להם למצוא וין כשר לד' כוסות אם מותר להם ליקח סתם יינם והעלה דאין להתיר ולא ישתה הד' כוסות כשאין לו וין אחר (מנח"א ח"ג סי' כ"ג)

תקסה לענין אכילת חמץ בער"פ וכן לענין מכירת חמץ יש לילך אחר שעות ומניות כדעת הרמב"ם ובהפסד מרובה בדיעבד כששכח למכור חמצו עד זמן שעות שוות יש לסמוך ע"ד חנאנים שהולכים גם בזה אחר שעות שוות ולהתיר למכור החמץ ע"י שאלת חכם (נמוסי אור"ח סי' תמ"ג)

תקסח במקום שיש האפאמעקע"ר יהודים (רובם ככולם מחללי שבת) ויש להם דברים המוציאים כהאפאמעקע"ר וכדי שלא יהי' חמץ

(*) גם ד"ר לו שנים סיחורים לאכילת כשר

שעבר עליו הפסח כי אז לא יקנו אצלו היהודים אחרי הפסח רוצה למכור החמץ פזי יותר שימכרו החמץ להרב או תבד"צ והם ימכרו החמץ להעכו"ם עפי"ד המג"א (סי' רמ"ד סס"ל) (וכן בשו"ת דברי חיים להנה"ס מצאנו ז"ע ה"א האו"ה סי' ו') עפי' הרא"ש לענין שבת דאם הישראל מערים בכך ורניל לעשות דברים בהערסה ע"י העכו"ם אמר עכ"ל הרא"ש ז"ל משמע דאם אין הישראל מערים שרי וכו' עכ"ל המג"א וסיני' יש לדון לענין חמץ דהערסה מצד א' היינו מצד העכו"ם מותר ורק שיחיי' מצד הישראל באמת וכחלכה ולפי"ז אם ימכרו המה בעצמם להגברי (המשרת שלהם וכיוצא) גם ע"י אנשי פקודות שלהם שהם אנשים יראים מ"ם כיון שהוא מוכר להגברי בעצמו ואצל שניהם (המוכר ודסונה) הוא נחשב להערסה וחוכא י"ל דלא מהני ע"כ יעשו רק באופן שימכרו המה לתבד"צ כנ"ז ותבד"צ ימכרו להגברי ויחיי' בשני המכירות עכ"פ מצד אחד בלתי הערסה היינו בתחלת מצד הקונה ובפעם ב' (במכירה לגברי) מצד המוכר כראוי כנ"ז (נמוקי או"ה סי' תמ"ח)

תקע כשהל ער"ם בשבת יש לבעלי הניזות למכור החמץ אחר חצות היום בשעת ג' או ד' באופן שיהי' להם זמן אח"כ לרחוץ א"ע ולפנות הכל קודם כניסת שבת. והמדרקקים ביותר ושואין להם הפסד ימכרו ההמץ נ"כ כ', ש' בבוקר (מנח"א ח ג סי' כ"ו) (א) (אורחות לע"פ שחל בשבת ע' : ברשטמות דספר)

תקעא הי' נזהר מלהניח על השלחן (שאוכלין עליו) ספרים שמשתמשינ בתן כל השנה ואת הסידורים ומחזורים שהשתמשים בהם בפסח צוה לברכם ולעמדם ממעל בנייר משומד וכן חקפיד ככל השנה אם ראה לאחד שלקח ספר על השלחן שאוכלין עליו (מפני שא"א להסיר שלא יפול בתוכה פירורי חמץ) וכן הי' זחיר ומזהיר שלא לאכול כל השנה חמץ בתוך חדר הלימוד שלו (שחי' שם אוצר הספרים) מפעם שא"א לבדוק כ"כ בחמון ספרים כגנוי נסתרות לפני פסח וחי' חדרו מוחזק למקום שאין מכניסין בו חמץ

תקעב ככל ימי הפסח הי' בביתו בית תבשיל מיוחד (שחי' סגור כל רשנר עם כל הכלים) ונפתח משנה לשנה לימי הפסח וחי' מדרקק שבעת הסעודה לא יניחו הכפות על השלחן והמפה במקום שיש פירורי מצה כי אם להניחם על הקערה וזהו ככל ימות החג ולאחרון של פסח שאז נהוג לאכול מצה בתערובות מים (ניבראק"ט) היו כלים אחרים קערות וכפות וקדרות וכוסות מיוחדים ליום הזה שאין משתמשינ בהם כל ז' ימי החג ולא כלים של ז' ימות החג באחרון ש"פ כלל

(א) אבל מותר לאכול חמץ כל דיום בעש"ק ואין לרחמיר אפילו ירא וזהו

שיוכל לצמח מזו קלקל וצ"ח במנח"א הי' סימן ניס באריכות מהו.

רקע. תקנות שנקשרו פה"ק ב' שופטים ב' אלהל תרנ"ד בענין חי"ש ש"פ

א) כל העוסק במלאכת שריפת חי"ש של פסח יחויב לו נאמן הניכר לררר רפר ולהכריז לאיש מהימן ושיהי' ניכר לנאמן בשר להרב ולהוריינים ובהסכמתם יהי' נאמן לא בהסכמת א' או שניים מהבר"צ לבד רק בהסכמת כולם וגם שלא יהי' לו שום צד נניער לא בהעסק ולא שום צד קודבא עם בעל חי"ש ולא עם חאומן העוסק בשריפת חי"ש ורגאמן ישניח על העסק שיהי' נעשה בהכשר מתחלתו ועד סופו גם ישים עין כסודת שיהי' נעשר הכל כפי התקנות המבוארים פה ואחר נמר המלאכה יבא תיכף לפני הבר"צ או לפני הרב לרשום כמה חביות י"ש נעשו על ידו וכמה מחוים כל חבית כפי הצעמנמירונג. למען ירעו חרב או חב"ד על כמה חביות יכולין ליתן כתב הכשר לבעל חי"ש הזה

ב) טרם שיתחילו לשרוף חי"ש צדיכין לקרא אחר מהבר"צ או חרב שיבא אל בית משרפות חי"ש לראות שיכשירו את כל הכלים הנצרכים לעשיית חי"ש עם חירות ו גם בשנה העברה לא השתמשו בכל הכלים הללו רק חי"ש של פסח עכ"ו יכשירו תכל מחירש כנהוג בפני א' מהדיינים או לפני הרב שי' למען לא יהי' שום חשש חמץ על חבלי אף לצד רחוק

ג) החביתין שינתן כרם חי"ש של פסח צריכים להיות חרשים שלא נשתמש בהם מעולם אף יין או איור דבר שיהי' ואם נשתמש בחביות או לא יועיל הנעלה. ד) כל החביתין אף שהם חרשים כמו באות הקדום מ"ס צריכים הנעלה לאחר שיבאום מבית הצעמנמיראם"ט למען לא יהי' שום נדניד חשש חימוץ ה) אם ח"ו יתקלקל אצל א' מבעלי חי"ש איזה חביות עם י"ש באומן שיצטרך לרדיק חי"ש לכלי אחר או הוא מחויב להודיע זאת להרב או להבר"צ והם ישלחו לשם שליח ב"ד להריק בפניו את חי"ש לכלי אחר כפי המבואר באות נ וד' ויודיע להרב או להב"ד מרות הכלי חרש אשר הורק לתוכו ו) השומין שנתרססו שנקרא קערעני"א לא יסח מאותן המונחים בחבית אצל חסוכר רק מהמונחים בביעמסן או בכלים או בחבית חרשים.

ז) מי שירצה שיתן לו כתב הכשר על חי"ש שנעשה בשמירה מצולח שיוכלו לשותתו אף מהרדיון מן המרדיון או צריך נאמן לרשניה גם על המלאמס"ן משעת לקיסתן מן הארינות עד שיכנסו לרשותו של בעה"ב שהועמד שם לנאמן וגם הנאמן יהתום בחותמו לכל חבית תיכף כשיתמלא ואחר נמר מעשיתו יבא להודיע להרב או להבר"צ כל הנעשה על ידו כנ"ל באות א' ואז ישלחו הרב או הבר"צ לחתום התביות הללו בחותמם וזאת לרעת שי"ש הזה שנקרא שמורה מחויב מ לעשותו אחר הכשר היורה ורבכלים טרם שישרפו עליהם חי"ש המשוט של פסח ואם שרפו עליהם י"ש משוט של פסח ואה"כ ישרפו חי"ש שמורה-כלי חכשר היורה וחכלים מחדש כנהוג אז לא ינתן ע"ז חי"ש כתב הכשר על-י"ש שמורה רק על י"ש משוט.

ח) כל י"ש שלא נעשה כפי התקנות האלה לא יתנו לא הרב ולא הבר"צ כתב הכשר עליו וזאת אם סוחר י"ש ספה או מסקום אחר יביאו כתב רכשר מרב מוחזק לירא שמים וירי נזכר בדרכתב שנעשר גם שם עפי נאמן משינה שהעמיד שם הרב מחביות חדשים אז יתנו לו הכר"צ דפה כתב שהם ראו כתב הכשר מאותו הרב ושיכולין לסמוך עליו שבוודאי לא יצא מתת"י רכר שאינו מתוקן

ט) כל הכשרים אשר יתנו הבר"צ רפר רן על י"ש שמורה חן על י"ש משום חן על י"ש מסקום אחר כנ"ל באות ח' לא יתנו רס הרב שי' או שלושה מהדיינים לאחר שישאו ויתנו ע"ו שלא במני הבעל חיי"ש

י) אח"כ נגמר בינינו שנים על י"ש של פסח שלא נעשה בשמורה מעולה בחשנהח משעת לקימה יהי' כל חב ת מחותם בחותמו של חנאמן תיבף בעת צאתו מבית חשורף ואח"כ ישלחו הרב שי' או רבר"צ לחתום החבית בחותמם ויכתבו בהרכשר שאם אין החתימה שלימה ויפה על מנסת החבית אינם ערכים בדבר

בעה"ח אור ליום ג' נת מרחשון תרנ"ח לפ"ס מונקאטש

צבי הירש שפירא

(חוא חנאון חקרוש מרן בעל דרכי תשובה אכ"ר רפה)

שמאל ונחל כחנא

דוד זאלצער הכהן

דומ"צ

דומ"צ

משה שפימצער

שמעון גרינפעלד

דומ"צ

דומ"צ

כ"ה אור ליום ד' מר תומ"צ תרס"ד

נגמר בינינו בדבר השליוואויץ של פסח יען שמענו שהרבה רבנים אינם מדקדקים בחומרא שהנהינו פח שלא לתת הכשר על (פערעניא) רשופין שנתרססן, ע"כ גם הבר"צ דפה לא יחתמו על שום הכשר מרב לא בתורת לאסחורי אנברא חרב רחוא וגם לא ליתן לו כתב הכשר שראו הכשר מרב יר"א כאשר נדגו עד עתה רק כאושן אם יכתוב הרב שהוא לרכר"צ שר י"ש נעשר י"י נאמן וגם בחבית חרשים וגם שיכתוב הרב הג"ל שאינו משופין שנתרססן קערעניא ובאם הרב החוא הוא נודע לנו לרב יר"א למומחר שראוי לסמוך על דבריו רק אז יוכלו הבר"צ לחתום על החכשר שלו מאתנו לכתוב כתב הכשר ובו יהי' בתיב שראו הבר"צ כתב הכשר מרב יר"א שראוי לסמוך עליו ולשנות כפסה כנ"ל ופרט נתינת החכשר ידרשו ע"ו מדרב החוא כפרט ע"ד הקערעניא כנ"ל חולת ור לא יתנו

צבי הירש שפירא, חיים אלעזר שפירא, דוד זאלצער הכהן

משה שפימצער

ע"כ נמצא בפנסם הבר"צ דפה"ס יצ"ו